Κωνσταντίνου Κωνσταντινίδου

ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

ηˢ

ΗΤΟΙ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ
ΤΗΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΕΠΙ ΦΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΕ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΘΩΜΙΛΗΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ

διδάκτορος Δ. καὶ τ. Φ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΠΙ ΤΟ ΜΕΘΟΔΙΚΩΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΕΣΤΕΡΟΝ
ΜΕΤΕΡΡΥΘΜΙΣΜΕΝΗ

«Οὐδὲν ἄνευ ἀσκήσεως κατορθοῦται·
δυνατὴ δ' αὕτη πᾶν ἐκνικῆσαι.»

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ Α. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

— *Κάτωθι τοῦ Δημαρχείου* —

1893

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει ἐνταῦθα μὲν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Συντάκτου ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου δὲ τὴν σφραγῖδα αὐτοῦ.

Σ. Καραμανάκης

ΤΗι

ΜΗΤΡΙ ΜΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ Β΄. ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ

Ἡ λίαν εὐμενὴς ὑποδοχή, ἧς ἔτυχον αἱ ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις παρά τε τοῖς φίλοις διδασκάλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ποιησαμένοις χρῆσιν αὐτῶν, παρώρμησέ με νὰ προβῶ καὶ εἰς β΄. ἔκδοσιν, ἐν ᾗ παρέλαβον μὲν τὰ παραλειφθέντα, παρέλιπον δὲ τὰ παρέλκοντα.

Ὡς δὲ καὶ ἐν τῷ τῆς πρώτης ἐκδόσεως προλόγῳ ἀνέφερον διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος πονήματος οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπουν ἢ νὰ περιλάβω ἅπαντας τοὺς κυριωτέρους κανόνας τοὺς ἰδίως εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἀναφερομένους μετ' ἐφαρμογῆς ἐπὶ φράσεων τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς καθωμιλημένης γλώσσης, ἐν ἄλλοις λόγοις νὰ καταρτίσω βιβλίον πρακτικώτατον καὶ ὠφελιμώτατον, διότι φρονῶ ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ περιοριζώμεθα εἰς τὴν θεωρίαν καὶ μόνον εἰς τὴν θεωρίαν, ἀλλ' ὀφείλομεν ἑνοῦντες αὐτὴν μετὰ τῆς πράξεως ν' ἁπλοποιήσωμεν τὰ πράγματα καὶ νὰ καταστήσωμεν αὐτὰ μᾶλλον ἐπαγωγά, μᾶλλον ἑλκυστικά, ὥστε οἱ ἀναγινώσκοντες ἐκτὸς τῆς ὠφελείας νὰ εὑρίσκωσι καὶ τέρψιν τινὰ ἐν τῇ ἐκμαθήσει.

Δὲν ἀρκεῖ, κατ' ἐμέ, μόνη ἡ θεωρητικὴ καὶ ξηρὰ τῆς γραμματικῆς διδαχή, διότι τοῦτο μικρὰν ἢ οὐδεμίαν ὠφέλειαν παρέχει, ἐν ᾧ διὰ τῆς πρακτικῆς ἀσκήσεως μεγάλη προσγίνεται ὠφέλεια, ὡς ἐγὼ τοὐλάχιστον ἐκ τῆς μικρᾶς μου πείρας ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω. Μιμηθῶμεν πρὸς τοῦτο τὰ λοιπὰ πεπολιτισμένα ἔθνη, παρ' οἷς ἡ διδασκαλία τῆς ὀρθογραφίας ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον κλάδον. Ἐν Γαλλίᾳ φέρ' εἰπεῖν ὑπάρχει πληθὺς ἐγχειριδίων ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ὀρθογραφίαν χρησιμευόντων,

λίαν δὲ διαδεδομένων, ἐν οἷς τὰ πάντα ἁπλοποιοῦνται, τὰ πάντα ἐξηγοῦνται ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον, οὐδ' ἀρκοῦνται ἐκεῖ μόνον εἰς τὴν ξηρὰν τῆς γραμματικῆς ἀποστήθισιν. Ἐκεῖ κατενοήθη ὅτι ἡ γλῶσσα πρὸς ἐκμάθησιν ἔχει ἀνάγκην πρακτικῶν μέσων, ἀσκήσεων γραφικῶν, ἐκθέσεων ἰδεῶν κτλ. ἕνεκεν δὲ τούτου οἱ μαθηταὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐκμανθάνουσι τὴν γλῶσσαν, καὶ δύνανται οὕτως ἀκωλύτως νὰ προβῶσι εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν μαθημάτων τῶν πρὸς τελειοτέραν καὶ ἐπιστημονικωτέραν μόρφωσιν προπαρασκευαστικῶν· οἱ ἀπόφοιτοι δὲ τῶν ἐκεῖ γυμνασίων εἶνε καλῶς κατηρτισμένοι πρὸς τὴν τῶν ἐπιστημῶν ἐκμάθησιν· παρ' ἡμῖν δὲ τί συμβαίνει; τὸ δυσάρεστον μὲν τῷ ὄντι ἀλλὰ δυστυχῶς ἀληθὲς φαινόμενον νὰ εὑρίσκωνται δηλ. φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἀνορθογραφοῦντες καὶ ἀσυντακτοῦντες.

Ταῦτα εἶχον ὑπ' ὄψει, ὅτε ἀνέλαβον τὴν κατάρτισιν τοῦ πονήματός μου τούτου, ὅπερ προσεπάθησα νὰ καταστήσω κατὰ τὸ δυνατὸν μεθοδικὸν καὶ εὔχρηστον. Καὶ κατὰ πόσον μὲν ἐπέτυχον εἰς τοῦτο ἀγνοῶ, μεγάλως ὅμως μ' ἐνεθάρρυνεν ἡ ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἐξάντλησις τῆς πρώτης ἐκδόσεως, πολλὰς δὲ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τρέφω ἐλπίδας.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ «ἴσμεν τὰς ἐπιδόσεις γιγνομένας οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεί τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων».

Βοηθήματα ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῶν ὀρθογραφικῶν ἀσκήσεων ἔσχον πολλὰ ἐν οἷς καὶ τὰς γλωσσικὰς παρατηρήσεις τοῦ σεβαστοῦ μοι καθηγητοῦ καὶ πρυτάνεως τῶν παρ' ἡμῖν φιλολόγων κ. Κόντου, διότι φρονῶ ὅτι ὀφείλει τις νὰ παρακολουθῇ τὰς προόδους τῆς γλώσσης καὶ νὰ μὴ ποιῆται χρῆσιν τῶν πεπαλαιωμένων ἐκείνων καὶ ἀδοκίμων.

Ἵνα μὴ δὲ κατατρίβωσιν οἱ κ. κ. διδάσκαλοι πολύτιμον χρόνον, ἐφρόντισα ὥστε νὰ εἶνε δυνατὸν ἄνευ βλάβης τῆς συνεχείας νὰ περικόπτωνται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ πάντα τὰ

μέρη ἐκεῖνα τῆς γραμματικῆς, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ παρόντι πονήματι, ὅπερ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ οὐ μόνον εἰς τοὺς μαθητὰς ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ἐπιθυμοῦντα νὰ ἔχῃ πρόχειρον βοήθημα πρὸς εὕρεσιν τῶν κυριωτέρων ὀρθογραφικῶν κανόνων τῆς γλώσσης.

Ἀθήνησι τῇ 1 Ἰουνίου 1888.

ΙΩΑΝ. ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ Γ'. ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἐν τῇ Γ. ταύτῃ ἐκδόσει πλὴν ἄλλων βελτιώσεων κατὰ τὰς νεωτέρας γραμματικὰς ἐρεύνας προέβην ἐνιαχοῦ καὶ εἰς τὴν προσθήκην ἐ σ φ α λ μ έ ν ο υ κ ε ι μ έ ν ο υ ἐπί τε τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς καθωμιλημένης γλώσσης, ὅπερ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τοῖς μαθηταῖς ὡς θέμα διὰ τὴν κατ' οἶκον ἐργασίαν. Ἐγένετο δὲ ἡ προσθήκη αὕτη τῇ ὑποδείξει πολλῶν φίλων διδασκάλων, πρὸς οὓς ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου.

Ἀθήνησι τῇ 18 Μαρτίου 1891.

ΙΩΑΝ. ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ Δ'. ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἐν τῇ Δ'. ταύτῃ ἐκδόσει ἐγένοντο αἱ ἀπαιτούμεναι διορθώσεις συμφώνως πρὸς τὰς νεωτέρας γραμματικὰς ἐρεύνας.

ΠΙΝΑΞ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Τὰ γράμματα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶνε 24
α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

Διαιροῦνται εἰς φωνήεντα καὶ εἰς σύμφωνα.

φωνήεντα	**σύμφωνα**
α, ε, η, ι, ο, υ, ω.	β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Διαίρεσις φωνηέντων

1) 2 *βραχέα*	ε, ο
2) 2 *μακρὰ*	η, ω
3) 3 *δίχρονα*	α, ι, υ

Διαίρεσις συμφώνων

1) 9 *ἄφωνα*	β, γ, δ, κ, π, τ, χ, φ, θ.
2) 5 *ἡμίφωνα*	λ, μ. ν, ρ, σ.
3) 3 *διπλᾶ*	ζ, ξ, ψ.

Ὑποδιαίρεσις ἀφώνων

	ψιλὰ	**μέσα**	**δασέα**	
οὐρανισκόφωνα	κ	γ	χ	ὁμόπνοα καὶ ἑτερόφωνα
χειλόφωνα [1]	π	β	φ	
ὀδοντόφωνα	τ	δ	θ.	
ὁμόφωνα καὶ ἑτερόπνοα				

ὑποδιαίρ. ἡμιφώνων			**Δίφθογγοι**	
ὑγρὰ	λ,	ρ.	αι, ει, οι	ᾳ, ῳ
ἔρρινα	μ,	ν.	αυ, ευ, ου	ῃ, υι
συριστικὸν	σ.		ηυ, ωυ.	
			κύριαι	καταχρηστικαί

[1]) Κατὰ Κόντον ἡ ὀρθὴ ἐκφορὰ εἶνε χειλόφωνον οὐχὶ δὲ χειλεόφωνον.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

Περὶ ὀρθογραφίας.

Ὀρθογραφία καλεῖται ἡ κατὰ τοὺς δεδομένους γραμματικοὺς τύπους καὶ κανόνας ὀρθὴ γραφὴ τῶν λέξεων.

Πρὸς ὀρθὴν δὲ γραφὴν λέξεώς τινος ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίζωμεν τὴν ὀρθὴν διαίρεσιν αὐτῆς εἰς συλλαβάς, τὸν πνευματισμὸν αὐτῆς, ἐὰν ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, καὶ τὸν τονισμόν.

Ἐπ' ἴσης ἀναγκαιοτάτη εἶνε ἡ γνῶσις τῶν καταλήξεων τῶν τε ῥηματικῶν καὶ τῶν ὀνοματικῶν, τῶν διαφόρων συνθετικῶν γραμμάτων καὶ τῶν μεταβολῶν τὰς ὁποίας αἱ λέξεις πάσχουσιν ἐν τῇ συνθέσει.

Οἱ κυριώτεροι τούτων κανόνες θέλουσιν ἐκτεθῇ μετ' ἐφαρμογῆς ἐπὶ φράσεων τῆς ἀρχαίας καὶ καθωμιλημένης γλώσσης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Α'.

Περὶ συλλαβῶν.

Ἑνοῦντες ἓν σύμφωνον ἢ περισσότερα μετὰ μιᾶς διφθόγγου ἢ ἑνὸς φωνήεντος σχηματίζομεν *συλλαβὴν* π. χ. ***βα, πνε, στρα***· ἀλλὰ καὶ ἓν μόνον φωνῆεν ἢ μία δίφθογγος ἀποτελοῦσι καταχρηστικὴν συλλαβήν· π. χ. ***ε, ει, ου.***

Αἱ συλλαβαὶ ἑκάστης λέξεως ἔχουσι διάφορα ὀνόματα· καὶ ἡ μὲν τελευταία ὀνομάζεται *λήγουσα*, ἡ πρὸ τῆς ληγούσης ***παραλήγουσα*** καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης ***προ-***

παραλήγουσα· καὶ τέλος ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως λέγεται *ἀρχική*· π. χ. *ἀν-θρώ-πι-νος*.

Αἱ συλλαβαὶ εἶνε *1) μακραὶ φύσει, 2) μακραὶ θέσει, 3) βραχεῖαι.*

1) *Φύσει μακρὰ* λέγεται ἡ συλλαβή, ἡ ἔχουσα φωνῆεν μακρὸν ἢ δίφθογγον ἢ τέλος δίχρονον μακρόν· π. χ. *πήρα, φεύγω, πῖλος.*

2) *Θέσει μακρὰ* λέγεται ἡ συλλαβή, ἡ ἔχουσα φωνῆεν βραχὺ πρὸ δύο ἢ καὶ τριῶν συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ· π. χ. *καπνός, ἐχθρός, ὕψος.*

3) *Βραχεῖα* λέγεται ἡ συλλαβὴ ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν, βραχεῖαν δίφθογγον ἢ δίχρονον βραχύ· π. χ. *τρόπος, πᾶσαι, λύσις.*

Σημ. Βραχεῖαι δίφθογγοι εἶνε αἱ **αι** καὶ **οι** ἐν τέλει λέξεως ἄνευ ληκτικοῦ συμφώνου· π. χ. αἱ *ἀρεταί, αἱ ὁδοί.* Πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι δίφθογγοι εἶνε μακραί.

Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι περιπτώσεις, καθ' ἃς καὶ αἱ διφθ. αι καὶ οι εἶνε μακραί, ὡς εἰς τὴν εὐκτικὴν ἔγκλισιν τῶν ῥημάτων καὶ εἰς τὰ *οι* λήγοντα ἐπιρρήματα· π. χ. *ποιήσαι, τηρήσοι, οἴκοι.*

Τέλος ἡ συλλαβὴ λέγεται *καθαρά*, ὅταν ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος καὶ *μὴ καθαρά*, ὅταν ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου· π. χ. *ἅ-γι-ος* (**ἅ**-καθαρά, **γι**-μὴ καθαρά, **ος**-καθαρά).

Ἄσκησις ἐπὶ φράσεων τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς καθωμιλημένης.

Ἀρχαία. Τὸν Θεὸν φοβοῦ, τοὺς γονεῖς τίμα, τοῖς νόμοις πείθου. — Ἡ πενία τέχνας κατεργάζεται. — Κάλλος μὲν σώματος κόσμος, ἀρετὴ δὲ ψυχῆς. — Αἱ κτήσεις τῆς ἀρετῆς μόναι βέβαιαί εἰσιν. — Ὁ Θεός ἐστι ποιητὴς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. — Τὸ τάλαντον δύναται μνᾶς ἑξήκοντα, ἡ δὲ μνᾶ δραχμὰς ἑκατόν. — Μειράκιον πλούσιον καὶ ἀπαίδευτον χρυσοῦν ἐστιν ἀνδράποδον. — Ὅπου φάρμακα πολλὰ καὶ ἰατροὶ πολλοί, ἐκεῖ καὶ νόσοι πλεῖσται.

Καθωμιλημένη. Στρατόπεδον μέγα καὶ καλὸν ἄνευ στρατηγοῦ ὁμοιάζει πρὸς μέγα θηρίον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει κεφαλήν.—Ὁ νοῦς βλέπει καὶ ὁ νοῦς ἀκούει.—Τὸ ὕψος τῆς οἰκίας ταύτης εἶνε ἑξήκοντα ποδῶν. — Σ' ἐζήτουν χθὲς καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, διότι δὲν ἐγνώριζον ὅτι ἀπὸ πρωίας ἐξῆλθες εἰς κυνήγιον.—Ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησε διὰ Κέρκυραν, ἔνθα θέλει διαμείνη καθ' ὅλον τὸ θέρος, ὡς τοὐλάχιστον λέγεται.

Σημ. Ἂς ἀσκηθῇ καλῶς ὁ μαθητὴς εἰς τὸν πίνακα τῆς διαιρέσεως τῶν γραμμάτων καὶ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν συλλαβῶν, ὥστε νὰ μὴ ἀπαντᾷ δυσκολίας εἰς τὰ κατωτέρω.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Β'.

Περὶ συλλαβισμοῦ.

Συλλαβισμὸς λέγεται ἡ ἐκφώνησις ἑκάστης συλλαβῆς λέξεώς τινος ἰδιαιτέρως.

Διὰ νὰ συλλαβίσωμεν ὀρθῶς δέον νὰ γινώσκωμεν τοὺς ἑξῆς κανόνας.

1) Φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος εὑρισκόμενον, ὅταν δὲν σχηματίζῃ μετ' αὐτοῦ δίφθογγον, ἀποτελεῖ ἰδίαν συλλαβὴν π. χ. *ἰατρὸς=ἰ-α-τρός, ἀετὸς—ἀ-ε-τός.*

2) Ἓν σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων εὑρισκόμενον συλλαβίζεται πάντοτε μετὰ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος, π. χ. *τρόπος=τρό-πος, πόλεμος=πό-λε-μος.*

3) Δύο σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων εὑρισκόμενα συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος, ἂν εἶνε ἀρκτικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς, ἄλλως χωρίζονται π. χ. ***καπνὸς=κα-πνὸς*** (πνίγω), ***ἐλπὶς = ἐλ-πίς,*** (διότι ἀπὸ ***λπ*** δὲν ἄρχεται λέξις Ἑλληνική.)

Ἐφαρμογή.

1) Ἰατρὸς = ἰ-α-τρός, ἀεροπόρος = ἀ-ε-ρο-πό-ρος, αἰώνιος = αἰ-ώ-νι-ος, ἀόρατος = ἀ-ό-ρα τος, ἀοίδιμος = ἀ-οί-δι-μος.

2) Λόγος=λό-γος, τράπεζα=τρά-πε-ζα, λίθος=λί-θος, οἰκία=οἰ-κί-α, δύναμις=δύ-να-μις, τρόπος=τρό-πος, θύρα =θύ-ρα.

3) πέτρα=πέ-τρα, τάφρος=τά-φρος, καπνὸς=κα-πνός, κόσμος=κό-σμος, ἀσπὶς=ἀ-σπίς, δάκνω=δά-κνω, δάκτυλος=δά-κτυ-λος.

(Νὰ χωρισθῶσιν αἱ ἑπόμεναι λέξεις εἰς συλλαβάς.)

1) ἀέτωμα, ἀηδής, εὐήλιος, εὐήθης, θυμοειδής, ἄϋλος, ἀήττητος, ἀείμνηστος, χοροειδής.

2) πῖλος, θήρα, κλίνη, θαῦμα, κῆπος, ὁδός, λιμήν, ὕδωρ, ἔτος, τιμή, πλήρης, ἀρετή, κακία, ἡδονή.

3) ὕπνος, θάπτω, ἀμνός, ἀκμή, Δημοσθένης, ἀστέφανος, ἄστατος, βίβλος, Περικλῆς, Κλεοπάτρα, Χαρίκλεια.

Ἄσκησις ἐπὶ φράσεων ἀρχαίας καὶ καθωμιλημένης γλώσσης.

Ἀρχαία. Πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμών ἐστιν ἡ εὐσέβεια. — Ἡ φιλαργυρία πάσης κακίας αἰτία ἐστί. — Μόνη ἡ ἀρετὴ βεβαία ἐστὶ καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις καὶ ἐν ταῖς εὐτυχίαις. — Ἡ σοφία τιμὴν καὶ δόξαν τίκτει. — Οἱ ἀπαίδευτοι μόνῃ τῇ μορφῇ τῶν θηρίων διαφέρουσι. — Τῇ τῶν κυβερνητῶν ἀμαθίᾳ πολλαὶ συμφοραὶ γίγνονται. — Αἱ τράπεζαι τῶν χρήστων ἐν τῇ ἀγορᾷ ἦσαν. — Οὐδ' ὁ αὐστηρὸς οἶνος ἐπὶ πόσιν εὔθετος, οὐδ' ὁ ἄγροικος τρόπος εἰς ὁμιλίαν. — Πενίαν ἄλυπον μᾶλλον βούλομαι ἢ πλοῦτον πικρόν.

Καθωμιλημένη. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μη-

δενός.—Αἱ τέσσαρες ἐποχαὶ τοῦ ἔτους εἶνε ὁ χειμών, ἡ ἄνοιξις, τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον.—Τὰ βιβλία μου εἶνε διασκεδαστικά.—Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ζωογονοῦσι τὴν γῆν. —Ὁ ὕπνος καὶ ὁ θάνατος εἶνε δίδυμοι ἀδελφοί.—Ὁ Περικλῆς ὑπῆρξε μέγας ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ πολιτείᾳ.—Ἡ ψυχὴ εἶνε ἄϋλος, ἐν ᾧ τὸ σῶμα εἶνε ὑλικὸν καὶ φθαρτόν. — Ἡ χεὶρ νίπτει τὴν χεῖρα καὶ ὁ δάκτυλος τὸν δάκτυλον.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Γ'.

Περὶ συλλαβισμοῦ.

(συνέχεια)

4) Τρία σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων εὑρισκόμενα συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος, ἂν ὑπάρχωσιν ἐν ἀρχῇ λέξεως Ἑλληνικῆς π. χ. ***ἐ-στρε-φό-μην*** (Τὰ σύμφωνα ***στρ*** ὑπάρχουσιν ἐν τῇ λέξει ***στρατιώτης***.)

Σημ. α'. Καὶ ἂν μόνον τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ δευτέρου καὶ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦ τρίτου ὑπάρχωσιν ἐν ἀρχῇ λέξεως Ἑλληνικῆς, συλλαβίζονται καὶ τὰ τρία μετὰ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος· π. χ. τὴν λέξιν ***αἰσχρὸς*** θὰ συλλαβίσωμεν ***αἰ-σχρός***, διότι δὲν ὑπάρχει μὲν λέξις ἀρχομένη ἀπὸ σ χ ρ, ὑπάρχουσιν ὅμως ἀπὸ σχ (***σχῆμα***) καὶ ἀπὸ χρ (***χρόνος***).

Σημ. β'. Ἄφωνον πρὸ τοῦ μ ἢ ν συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος, ὅταν ὑπάρχῃ λέξις ἐξ ὁμοφώνου (1) αὐτοῦ μετὰ τοῦ μ ἢ ν ἀρχομένη π. χ. ἡ λέξις ***φάτνη*** θὰ συλλαβισθῇ ***φά-τνη***, διότι δὲν ὑπάρχει μὲν λέξις ἀρχομένη ἀπὸ τν, ὑπάρχει ὅμως ἀπὸ θν (***θνήσκω***) δηλ. ὁμοφώνου τοῦ τ.

---

(1) Ἂς ἐξασκηθῇ καλῶς ὁ μαθητὴς ἐν τῷ πίνακι τῆς διαιρέσεως τῶν γραμμάτων, ὥστε νὰ ἐννοῇ τὰ περὶ ὁμοφώνων κτλ. λεγόμενα.

5) Τέσσαρα σύμφωνα οὐδέποτε συλλαβίζονται ὁμοῦ· π. χ. *θέλ-κτρον.*

Ἐφαρμογή.

4) ἐχθρὸς=ἐ-χθρὸς (χθὼν—θρόνος), αἰσχρὸς = αἰ-σχρὸς (σχῆμα—χρηστὸς), ἀστραπὴ=ἀ-στρα-πὴ (στέμμα— τρόπος), ἐσθλὸς=ἐ-σθλὸς (σθένος—θλῶ), ἄνθρωπος=ἄν-θρωπος (νθ—θρηνῶ.)

Φάτνη=φά-τνη (τ-δ-θ—θνήσκω), πρᾶγμα = πρᾶ-γμα (*κ-γ-χ*)—κμητὸς), ἆσθμα=ἆ-σθμα (σθένος *τ-δ-θ*—τμῆσις), δάφνη=δά-φνη (π-β-φ)—πνέω).

5) κάμπτρα=κάμ-πτρα, θέλκτρον=θέλ-κτρον.

Ἄσκησις

Ἀρχαία. Ἡρακλῆς ὁ *Ἀλκμήνης* λεοντῆν περιεβάλλετο. —***Κάτοπτρον*** εἴδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ.—Κλεάνθης εἰς *ὄστρακα* καὶ βοῶν ὠμοπλάτας ἔγραφεν, ἅπερ ἤκουε παρὰ τοῦ Ζήνωνος ἀπορίᾳ κερμάτων ὥστε ὠνήσασθαι χαρτία.—Ἡ νέα Καρχηδὼν κτίσμα ἐστὶν *Ἀσδρούβα* τοῦ διαδεξαμένου τὸν Ἀννίβου πατέρα.—Ὁ οἶνος τὰς μὲν λύπας, ὥσπερ ὁ *μανδραγόρας* τοὺς *ἀνθρώπους*, κοιμίζει, τὰς δὲ φιλοφροσύνας, ὥσπερ ἔλαιον φλόγα, ἐγείρει.—Τοῖς νικηταῖς ἐν ἀγῶσι *δάφνης* ἐδίδοτο στέφανος.—Ἀπόδος, ὦ κατάρατε, τὰ ***πορθμεῖα***. Βόα, εἰ τοῦτό σοι, ὦ Χάρων, ἥδιον. — Μυθολογοῦσιν *Ἀσκληπιὸν* Ἀπόλλωνος υἱὸν ὑπάρχειν καὶ Κορωνίδος.

Καθωμιλημένη. Οἱ *ἐχθροὶ* κατέλαβον τὴν πόλιν ἀνυπεράσπιστον οὖσαν.—Ὅσα εἶνε *αἰσχρὸν* νὰ πράττῃ τις, ταῦτα καὶ νὰ λέγῃ εἶνε κακόν.—Πάντες οἱ *ἄνθρωποι* ὑπόκεινται

εἰς τὸν θάνατον.—Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη ἐν *φάτνῃ*.—Ἡ *ἄρκτος* τρώγει τοὺς καρποὺς καὶ ἀναβαίνει ἐπὶ τῶν *δένδρων* διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ σώματος.—Οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν τὰς ἡλικίας τῶν *ἀνθρώπων* διῄρουν εἰς τέσσαρα μέρη, εἰς τὴν τοῦ παιδός, τοῦ νεανίσκου, τοῦ *ἀνδρὸς* καὶ τοῦ γέροντος.—Εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας ἐδόθησαν ὡς βραβεῖα στέφανοι ἐκ *δάφνης*.—Ὁ Ἡρακλῆς ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς *Ἀλκμήνης* τῆς συζύγου τοῦ Ἀμφιτρύωνος.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Δ'.

Περὶ συλλαβισμοῦ.

(συνέχεια)

6) Ὅταν δύο σύμφωνα ὅμοια εὑρίσκωνται μεταξὺ δύο φωνηέντων, τὸ πρῶτον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ προηγουμένου καὶ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦ ἑπομένου φωνήεντος· π. χ. *ἵππος=ἵπ-πος*.

7) Τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των ἐν τῷ συλλαβισμῷ π. χ. *προσφέρω=προς-φέ-ρω.*

Ἐὰν ὅμως πάσχωσιν ἔκθλιψιν, τότε τὸ σύμφωνον τὸ πρὸ τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος π. χ. *παρ' ἐμοῦ=πα-ρ' ἐ-μοῦ.*

Ἐφαρμογή.

6) πολλοὶ=πολ-λοί, ἵππος=ἵπ-πος, Ὀδυσσεὺς=Ὀ-δυσσεύς, ταράττω=τα-ράτ-τω, θάλασσα=θά-λασ-σα, πλήττω=πλήτ-τω, πράττω=πράτ-τω, βάλλω=βάλ-λω, Πύρρος=Πύρ-ρος, λάκκος=λάκ-κος.

7) ἐκλέγω=ἐκ-λέ-γω, Κυνόσουρα=Κυ-νός-ου-ρα, ὥσπερ=ὥς-περ, συνέχω=συν-έ-χω, ὥστε=ὥς-τε, ἐκλείπω=ἐκ-λεί-πω, ἐκρίπτω=ἐκ-ρί-πτω.

Ἄσκησις.

Ἀρχαία. Θεμιστοκλῆς χωρίον πωλῶν ἐκέλευσε ***κηρύττειν*** ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει.—Οἱ γεωμέτραι θεωροῦσι πῶς πρὸς ***ἀλλήλας*** ἔχουσιν αἱ γραμμαί.—Χρὴ σιγᾶν ἢ ***κρείσσονα*** τῆς σιγῆς λέγειν.—Φθόνος ἐστὶ λύπη ἐπ' ***ἀλλοτρίοις*** ἀγαθοῖς.—Ἑνὸς φιλία συνετοῦ ***κρείττων*** ἐστὶ ***πολλῶν*** ἀσυνέτων.—Σωκράτης οὐκ ***ἐπέτρεψε*** τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους τι ψηφίσασθαι.—Κλέαρχος λαβὼν παρὰ Κύρου χρυσίον, στράτευμα ***συνέλεξεν*** ἀπὸ τούτου καὶ ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς ***Ἕλληνας***.—Τὰ ***γράμματα*** χαλινοῦ τινος δύναμιν ἔχει τοῖς νέοις, ἵνα μὴ εἰς ἕτερα περισπῶνται.

Καθωμιλημένη. Οἱ ***Ἕλληνες*** τοὺς θεούς, οἵτινες ἦσαν αἴτιοι τῶν ἀγαθῶν, ὠνόμαζον Ὀλυμπίους καὶ ἔκτιζον πρὸς τιμὴν αὐτῶν καὶ ναοὺς καὶ βωμούς.—Ὁ Δανιὴλ ἐβλήθη ἐν τῷ ***λάκκῳ*** τῶν λεόντων.—Ἡ ***Θεσσαλία*** ἐξάγει τόσα σιτηρά, ὥστε δύναται νὰ τραφῇ ἐξ αὐτῶν ὁλόκληρος ἡ ***Ἑλλάς***· δυστυχῶς ὅμως δὲν καλλιεργεῖται καλῶς δι' ἔλλειψιν γεωργικῶν χειρῶν.—Δὲν ***παρεξήγησα*** τοὺς λόγους σου, ὡς κακῶς ὑπέθεσας· ἔχω ὅμως κατὰ σοῦ ἄλλας ἀφορμὰς δυσαρεσκείας.—Ὁ Πυθαγόρας πρῶτος τῶν ἀνθρώπων ***ἀπεφήνατο*** ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε ἀθάνατος.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Ε'.

Περὶ στίξεως καὶ τῶν σημείων αὐτῆς.

Στίξις λέγεται τὸ στάσιμον, τὸ ὁποῖον γίνεται, ὅταν ἀπαγγέλλωμεν ἢ γράφωμεν λόγον τινά.

Σημεῖα τῆς στίξεως εἶνε τὰ ἑξῆς,

1) *ἡ τελεία στιγμή*, ἥτις τίθεται, ὅπου παύει ὁ λόγος, διότι ἀποτελεῖται τέλειον νόημα. (.)

2) *ἡ ἄνω ἢ μέση στιγμή*, ἥτις τίθεται, ὅπου ὁ λόγος λαμβάνει μέσην τρόπον τινὰ παῦσιν. (˙)

3) *ἡ ὑποστιγμὴ ἢ τὸ κόμμα*, ἥτις τίθεται, ὅπου γίνεται πολὺ μικρὰ παῦσις. (,)

4) *ἡ ἀπόστροφος*, διὰ τῆς ὁποίας ἀντικαθίσταται τὸ ἐκθλιβόμενον ἐν τῇ ἐκθλίψει φωνῆεν. (’)

5) *ἡ κορωνίς*, διὰ τῆς ὁποίας σημειοῦται τὸ ἐκ τῆς κράσεως προερχόμενον φωνῆεν. (’)

6) *τὸ ἐρωτηματικόν*, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐν ἐρωτήσει. (;)

7) *τὸ θαυμαστικόν*, διὰ τοῦ ὁποίου σημαίνεται θαυμασμός. (!)

8) *τὸ διαιρετικὸν δηλ. ἡ μικρὰ γραμμή*, διὰ τῆς ὁποίας χωρίζονται αἱ λέξεις εἰς συλλαβάς. (—)

Ἄσκησις.

Ἀρχαία. Προσήκει κοινὴν πάντων μητέρα πατρίδα νομίζειν.—Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις πατρὸς καὶ μητρός ἐστιν ἄμεινον.—Γῆρας λεόντων κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν.—Θαυμάζω μᾶλλον τοῦ γήρως τὴν σωφρονοῦσαν νεότητα˙ τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ λιμένι μένει, ἡ δ’ ἐν τῷ πελάγει πολλοῖς τοῖς πνεύμασι μαχομένη διασῴζει τὸ σκάφος. — Ὑπὸ τῷ μετώπῳ τοῦ ἀνθρώπου ὀφρύες εἰσίν, ὑπ’ ὀφρύσι δὲ ὀφθαλμοί.—Οἱ *θεοὶ* ἔδοσαν ἡμῖν πάντα τἀγαθά. — Ἔστι δέ τις ὀβολὸν μὴ ἔχων ;—Οἴμοι, οἴμοι, φεῦ ! φεῦ !

Καθωμιλημένη. Πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου εἶνε αἱ Ἀθῆναι, ὡς ἐπίνειον δ’ ἔχουσι τὸν Πειραιᾶ˙ λέγε-

ται δ' ἐπίνειον τὸ μέρος, ἔνθα σταθμεύουσι τὰ πλοῖα. — Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς· τίς εἶνε οὗτος ὁ ἄνθρωπος; ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. — Ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ ζήτημα ἔχεις δίκαιον, κατὰ τἆλλα ὅμως ἀδίκως παραπονεῖσαι κατὰ τοῦ Ἀντωνίου.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΣΤ'.

Περὶ τῶν σημείων τῆς στίξεως.

(συνέχεια)

Ἐκτὸς τῶν σημείων, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, ὑπάρχουσι καὶ τὰ ἑπόμενα.

1) ἡ ***παῦλα***, διὰ τῆς ὁποίας σημειοῦμεν τὴν διακοπὴν τοῦ λόγου ἢ τὴν ἀλλαγὴν τῶν διαλεγομένων προσώπων, ὡς π. χ. ἐν ταῖς φράσεσιν αἵτινες ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς παροῦσι γυμνάσμασι τίθεται ἡ παῦλα διὰ νὰ σημάνῃ, ὅτι ἡ μία φράσις δὲν σχετίζεται πρὸς τὴν ἄλλην. (—)

2) Τὸ *διαλυτικόν*, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ **ι** καὶ **υ**, ὅταν ταῦτα εὑρίσκωνται μετὰ τὰ **α**, **ε**, **ο**, **υ**, **η**, καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ μὴ ἀποτελῶσι μετ' αὐτῶν δίφθογγον, ἀλλὰ νὰ προφέρωνται χωριστὰ π.χ. ἡ λέξις *αυλος* ἄνευ τοῦ διαλυτικοῦ προφέρεται ἄβλος, μετὰ τοῦ διαλυτικοῦ δὲ ἄϋλος *(ἄ-ει-λος)*.

Σημ. Ἐπὶ τῶν λέξεων ***πρωία***, ***διυλίζω***, ***υἱικός***, ***ἐποποιία***, ***Τρωικὸς*** κτλ. τινὲς θέτουσι διαλυτικόν, ἀτόπως ὅμως, διότι εἴτε τεθῇ τὸ διαλυτικὸν εἴτε μή, τὸ ω τῆς λέξεως πρωία δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μετὰ τοῦ ι. Ἐπ' ἴσης τὸ υ τῆς λέξεως διυλίζω δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μετὰ τοῦ προηγουμένου ι κτλ.

3) Τὸ ***ἀποσιωπητικόν***, τὸ ὁποῖον γράφομεν, ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ περατωθῇ ὁ λόγος. (. . . . .)

4) Ἡ ***παρένθεσις***, ἐντὸς τῆς ὁποίας περικλείομεν λέξεις ἢ φράσιν ἐξηγητικὴν προηγουμένου τινός. (   )

Ἡ *παράγραφος*, δι' ἧς χωρίζομεν ἐκτεταμένον λόγον εἰς μικρότερα μέρη. §

Τὸ *εἰσαγωγικόν*, ἐν ᾧ γράφομεν λόγον ἄλλου αὐτολεξεὶ ἀναφερόμενον. « »

Αἱ *ἀγκύλαι*, ἐν αἷς ἐγκλείομεν νόθα χωρία συγγραφέων ἢ ἀμφίβολα. [ ]

Ἄσκησις.

Ἀρχαία. Θεὸς προστάτης ἐμπορίας μὲν ἦν Ἑρμῆς, σοφίας δὲ Ἀθηνᾶ.—Φίλει τὴν παιδείαν, σωφροσύνην, φρόνησιν, ἀλήθειαν, οἰκονομίαν, τέχνην, εὐσέβειαν.—Οὐ μόνον ὁ πλοῦτος τυφλός, ἀλλὰ καὶ ἡ ὁδηγὸς αὐτοῦ τύχη.—Τὸ μὲν σῶμα ὕλη ἐστίν, ἡ δὲ ψυχὴ ἄϋλος.—Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος, συνεχῶς λέγει ἡμῖν «*Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε*» καὶ ἀλλαχοῦ «*Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε.*»—Ἡ δόξα ἀΐδιός ἐστιν.—Ἐπὶ τὸ δέρας (ὅπερ Φρῖξος ἐν Κόλχοις ἀνέθηκεν) Ἰάσων ἐπέμφθη ὑπὸ Πελίου τῆς Ἰωλκοῦ ἐν Θετταλίᾳ βασιλέως.

Καθωμιλημένη. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρήγγειλε νὰ μὴ προσευχώμεθα ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων ν' ἀποδεικνύωμεν τὴν ἀγάπην ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν· εἶπε δὲ τοὺς ἑξῆς λόγους. «***Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς***». — Γνωρίζεις καλῶς, ὅτι δὲν ἀστεΐζομαι ποσῶς. — Δὲν ἐπεθύμουν νὰ δυσαρεστήσω τὸν πατέρα σου ἄλλως... — Τὴν πρωίαν ταύτην ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησε διὰ τὰ λουτρά. — Δυστυχία εἰς ὑμᾶς, οἱ ὁποῖοι διυλίζετε τὸν κώνωπα καὶ καταπίνετε τὴν κάμηλον.

Σημ. Ἂς ἀσκηθῇ καλῶς ὁ μαθητὴς εἰς τὸ νὰ διακρίνῃ τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἃς ἐπαναλάβῃ δὲ ἤδη τὸν πίνακα τῆς διαιρέσεως τῶν γραμμάτων σχετίζων αὐτὸν πρὸς τὸν πίνακα τῶν σημείων τῆς στίξεως.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Ζ΄.

Περὶ τονισμοῦ.

Τόνος λέγεται τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ μιᾶς συλλαβῆς ἑκάστης λέξεως· σημαίνει δὲ τὸ σημεῖον τοῦτό, ὅτι ἡ συλλαβὴ αὕτη πρέπει νὰ τονισθῇ δυνατώτερον.

Εἶνε δὲ οἱ τόνοι τρεῖς.

1) ἡ ὀξεῖα (΄) π. χ. *φέρω*,

2) ἡ βαρεῖα (`) π. χ. *ποιητής*,

3) ἡ περισπωμένη (῀) π. χ. *σῶμα*.

Περὶ ὀξείας.

Ἡ ὀξεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, καὶ τότε ἡ λέξις λέγεται ***ὀξύτονος***· *π. χ. καλός, κακός, χωλός*.

2) Τίθεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, τότε δὲ ἡ λέξις λέγεται ***παροξύτονος***· *π. χ. τρόπος, πόλις, θήρα*.

2) Τίθεται ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης, καὶ τότε ἡ λέξις λέγεται ***προπαροξύτονος***· *π.χ. ἄνθρωπος, τράπεζα, ἔντομον*.

Περὶ βαρείας.

Ἡ βαρεῖα τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὅταν ἡ ὀξύτονος λέξις δὲν χωρίζηται ἀπὸ τῆς ἑπομένης διὰ στιγμῆς, δηλ. ἂν μετὰ τὴν ὀξύτονον λέξιν δὲν ἀκολουθῇ τελεία, κόμμα ἢ ἄνω τελεία, τότε ἡ ὀξεῖα γίνεται βαρεῖα· *π. χ. αὐτὸς* ἔφη· ἔφη *αὐτός*.

Σημ. Κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος τούτου ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία *τίς* πάντοτε ὀξύνεται.

Περὶ περισπωμένης.

Ἡ περισπωμένη τίθεται μόνον ἐπὶ μακρᾶς ληγούσης ἢ παραληγούσης, ἡ δὲ λέξις ὀνομάζεται.

1) ***περισπωμένη***, ἐὰν περισπᾶται ἐπὶ τῆς ληγούσης· π.χ. ***τινῶν, καλοῦ, ἀληθῶς, ποιῶ.***

2) ***προπερισπωμένη***, ἐὰν περισπᾶται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π. χ. ***σῶμα, πρᾶγμα.***

Ἄσκησις.

Ἀρχαία. Μὴ δούλευε, ὦ παῖ, τῇ τοῦ σώματος θεραπείᾳ.—Πιστὸν ὁ κύων καὶ φιλάνθρωπον ζῷον.—Τὸν Δία καλοῦσιν οἱ ποιηταὶ πατέρα ἀνδρῶν τε θεῶν τε.—Κρεῖττον τὸ ὕδωρ τοῦ οἴνου, ὅσον τῆς μέθης ἡ φρόνησις.—Ὁ ὄνος μακρὰ μὲν ἔχει τὰ ὦτα, φαιὰν δὲ τὴν τρίχα.—Κρεῖττόν σε ὀψιμαθῆ ἢ ἀμαθῆ εἶναι.—Ὁ πλοῦτος θνητός, ἡ δόξα ἀθάνατος.—Τὸ νικᾶν τὰς ἐπιθυμίας πασῶν τῶν νικῶν ἡ καλλίστη.—Ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ἀσυνεσία δύο μεγίστω κακὼ πολλοὺς ἀπώλεσαν.—Ἄνθρωποι ἀγαθοί εἰσι τοῖς θεοῖς φίλοι.

Καθωμιλημένη. Μοὶ ἀρέσκει κάλλιον ὁ χειμὼν καὶ ἡ ἄνοιξις ἐκ τῶν τεσσάρων τοῦ ἔτους ἐποχῶν.—Ἐν Πειραιεῖ εὑρίσκονται πολλαὶ καὶ καλαὶ οἰκίαι.—Ἐν Φαλήρῳ εὑρίσκουσιν ἀναψυχὴν κατὰ τὸ θέρος οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν.—Χθὲς καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὁ οὐρανὸς ἦτο κεκαλυμμένος ὑπὸ νεφῶν.—Περιποιούμεθα τὰ δένδρα ἕνεκεν τῶν καρπῶν.—Ὁ νοῦς τῶν σοφῶν, καθὼς ὁ χρυσός, ἔχει μέγιστον βάρος.—Τῆς παιδείας αἱ μὲν ῥίζαι εἶνε πικραί, οἱ δὲ καρποὶ γλυκεῖς.—Οἱ ποιμένες φυλάττουσι τὰς αἶγας.—Χθὲς ἐξητάσθησαν οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς τῶν δοκίμων εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἀλγέβρας.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Η'

Κανόνες τονισμοῦ.

Οἱ κυριώτεροι κανόνες τοῦ τονισμοῦ εἶνε οἱ ἑξῆς.

1) Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται π. χ. ***νόμος, τρέπω, λέγω, ὁδός.***

2) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη παροξύνεται· π. χ. *κώμη*, *τρώγω*, *πλήρης*.

3) Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη ὀξεῖαν δέχεται· π. χ. *τράπεζα*, *θόρυβος*, *ἄνοδος*, *θάνατος*.

Σημ. Ὅταν ἡ λήγουσα λέξεώς τινος εἶνε μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· π. χ. Ἀγαμέμνων, Μιλτιάδης.

4) **Μακρὰ** παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται· π. χ. *σῶμα*, *ἦθος*, *πῖλος*.

5) Πᾶσα λέξις λήγουσα εἰς **αυ, ευ** καὶ **ου**, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται· π. χ. *ναῦ*, *βασιλεῦ*, *ἀλλαχοῦ*, πλὴν τοῦ *ἰδού*, *ἰού*, τοῦ *οὔ*, (ἐν τέλει προτάσεως) καὶ τοῦ ἀορίστου ἐπιρρήματος *πού*.

Ἄσκησις.

Ἀρχαία. *Πανταχοῦ* τῷ νέῳ κόσμος ἀσφαλὴς· ἡ σιωπή. — Ἡ ἀχαριστία μάλα δικαίως ἦν μισητὴ τοῖς Πέρσαις. — Εἷς ἐστι *δοῦλος* τῆς οἰκίας ὁ δεσπότης. — Ὦ *Ζεῦ* καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἄπολλον, δότε μοι ἀρετὴν ψυχῆς καὶ ἡσυχίαν βίου καὶ ζωὴν ἄμεμπτον καὶ εὔελπιν θάνατον. — Τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀντευεργετεῖν πανταχοῦ νόμιμόν ἐστιν. — Ἆγις ὁ βασιλεὺς ἔφη τοὺς Λακεδαιμονίους μὴ ἐρωτᾶν ὁπόσοι εἰσίν, ἀλλὰ ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι.

Καθωμιλημένη. Ποῦ εἶσαι ὦ Ζεῦ; *πανταχοῦ*. — *Φεῦ* ! τὰ πάντα ἀπώλοντο ἕνεκεν τῆς ἀσυνεσίας καὶ τῆς ἀβελτηρίας τοῦ ἀρχηγοῦ. — *Βασιλεῦ*, ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος. — Ἐπιθυμεῖς νὰ ἔχῃς *σῶμα* ἰσχυρόν; γύμναζε αὐτὸ μετὰ κόπων καὶ ἱδρώτων. — Ἀπό τινος χρόνου δὲν *τρώγω* μετὰ πολλῆς ὀρέξεως, ἀγνοῶ δ' εἰς τί ν' ἀποδώσω τοῦτο.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχ. *Φυλάττου τὸν ψεῦστην, ὥσπερ τὸν κλέπτην καὶ λῃστὴν. — Σπαρτιᾶται δόξης καὶ τιμῆς ἐρασταῖ ἦσαν.*

—Οἱ θεοῖ καὶ καλὸν καὶ κακὸν πλοῦν τοῖς ναύταις παρέχουσιν.—Ἡ φιλία ἐπαγγέλλεται καταφυγὴν καὶ βοήθειαν.

Καθωμ. *Ἰωάννη ἰδοῦ ἡ μήτηρ σου, γύναι ἰδοῦ ὁ υἱός σου. — Ἡ Ἰωνικὴ φιλοσοφία ἤρξατο ἀπὸ Θαλοῦ, ἡ δὲ Ἰταλικὴ ἀπὸ Πυθαγόρου. —Ὁ νοῦς εἶνε διδάσκαλος εἰς τοὺς ἀνθρώπους. — Εἶνε καθῆκον παντὸς ἀνθρώπου νὰ λατρεύῃ τὸ θεῖον.—Φεῦ! Οὐδεμία πλέον σωτηρία ὑπάρχει.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Θ′.

Κανόνες τονισμοῦ.

(συνέχεια)

6) Τὰ εἰς **ως, οι** καὶ **ῃ** λήγοντα ἐπιρρήματα τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπῶνται π.χ. *καλῶς, ἀληθῶς, πῶς, ποῖ, κομιδῇ, πῇ,* πλὴν τῶν ἐγκλιτικῶν, *πώς, ποί, τοί, πή.*

Σημ. Τὰ μὲν ἐρωτηματικὰ *πῶς, ποῖ, πῇ,* περισπῶνται, τὰ δὲ ἀόριστα ὀξύνονται.

7) Τὸ ἐρωτηματικὸν *τίς* (καὶ οὐδετ. *τί*) πάντοτε ὀξύνεται.

8) Τὰ μόρια *νῦν, οὖν, γοῦν, ἦ*= τῷ ὄντι, *ὦ, μῶν*=μήπως ; *γρῦ,* περισπῶνται.

9) Αἱ θέσει μακραὶ συλλαβαὶ τονίζονται ὡς βραχεῖαι· π.χ. *λέξις, ὄχθος, τάγμα.*

10) Οἱ τόνοι πάντοτε τίθενται ἐπὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ φωνήεντος τῶν διφθόγγων δηλ. τοῦ δευτέρου· π. χ. *οἶνος, μοῖρα, οὗτος, αἰδώς.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Αἰδοῦς παρὰ πᾶσιν ἄξιος ἔσει, ἐὰν πρῶτον ἄρξῃ σαυτὸν αἰδεῖσθαι.—*Κακῶς* λέγουσιν οἱ *καλῶς* λέγειν μὴ μεμαθηκότες.—Σωκράτης πρὸς τὸν πυθόμενον, «*Τίς* πλουσιώτατος;» «ὁ ἐλαχίστοις ἀρκούμενος» ἔφη.—Σόλων, «*Πῶς* ἄριστα αἱ πόλεις οἰκοῖντο ;» ἐρωτηθείς, εἶπεν· «ἐὰν οἱ μὲν πο-

λῖται τοῖς ἄρχουσι πείθωνται, οἱ δὲ ἄρχοντες τοῖς νόμοις». —Καὶ ὁ **νῦν** πένης μετ' ὀλίγον ἐπίφθονος ἔσει.—Κάτοπτρον **εἴδους** χαλκός ἐστι, **οἶνος** δὲ νοῦ.

Καθ. ***Νῦν*** ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου.—Οὐδέ *γρῦ* ἀπεκρίνατο=οὐδὲ φωνὴν ἔβγανε.—*Τίς* γνωρίζει τὰ μέλλοντα ; οὐδείς.—Τὸ τάγμα τῶν εὐζώνων τὸ ἀπό τινος ἑδρεῦον ἐν Ἀθήναις ἀνεχώρησε διὰ Λαμίαν.—Ἡ ναυτικὴ μοῖρα ἐξετέλεσε χθὲς τὴν πρωίαν γυμνάσια ἱστοδρομίας.—Κατὰ τὸν Δαβὶδ ὁ ἄρτος στηρίζει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ δὲ **οἶνος** εὐφραίνει αὐτήν.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχ. *Τοῖς ἀληθὼς φίλοις οὔτε ζῆλος οὐδεὶς πρὸς ἀλλήλους οὖτε φθόνος.—Λέων καὶ ὄνος καὶ ἀλώπηξ κοινωνίαν ποιησάμενοι ἐξήλθον εἰς ἄγραν. Πολλῆς οὔν θῆρας συλληφθεῖσης προσέταξεν ὁ λέων τῷ ὄνῳ διελεῖν ἀυτοῖς.*

Καθωμιλ. *Καὶ ὁ ἑκατόνταρχος ἰδὼν τὰ γενόμενα ἀνεβόησεν «ἀληθὼς υἱὸς Θεοῦ ἤτο».—Καὶ ταῦτα μὲν καλῶς ἔχουσι, περὶ δὲ τὼν λοιπῶν εἰς σὲ ἀνετέθη ἡ φροντίς. Ἡ λέξις ἤ σημαίνει ναί, τῷ ὄντι, τῄ ἀληθείᾳ.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Ι'.

Περὶ ἀτόνων λέξεων.

Εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι πᾶσα λέξις πρέπει νὰ ἔχῃ τόνον δεικνύοντα, ὅτι μία συλλαβὴ αὐτῆς θὰ τονισθῇ δυνατώτερον τῶν ἄλλων· ὑπάρχουσιν ὅμως δέκα λέξεις, αἵτινες δὲν λαμβάνουσι τόνον καὶ καλοῦνται διὰ τοῦτο ***ἄτονοι*** ἢ ***προκλιτικαί.*** Εἶνε δὲ ἄτονοι λέξεις αἱ ἑξῆς.

Τ' ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ἄρθρα *ὁ, ἡ, οἱ, αἱ.*

Αἱ τρεῖς προθέσεις *ἐν, εἰς, ἐκ* ἢ *ἐξ*.

Καὶ τὰ τρία μόρια *οὐ, εἰ, ὡς*.

Σημ. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας τινὲς τῶν ἀτόνων λέξεων τονίζονται. Τοιαῦται περιπτώσεις εἶνε αἱ ἑξῆς·

1) τὸ **ὥς** τιθέμενον ἀντὶ τοῦ οὕτω π.χ. *καὶ οὐδ' ὥς ὠργίζετο*· ἢ ἐν ἀντιστροφῇ· π.χ. *θεὸς ὥς*, ἀντὶ *ὡς θεός*.

2) τὸ **οὔ**, ὅταν κατόπιν αὐτοῦ ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως (κόμμα, τελεία, ἄνω τελεία κ.τ.λ.) π. χ. *πῶς γὰρ οὔ ; οὔ*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Οἱ Ἀρεοπαγῖται *ἐν* νυκτὶ καὶ σκότῳ ἐδίκαζον.—*Ἐξ* οἰκείων τὰ βέλη.—*Αἱ* Πλειάδες θυγατέρες ἑπτὰ ἦσαν Ἄτλαντος.—*Ἡ* μεσότης *ἐν* πᾶσιν ἀσφαλεστέρα.—*Ὁ* ἄνθρωπος συνεργοὺς ἔχει πρὸς ἅπαντα χεῖρας καὶ λόγον καὶ ψυχῆς ἀγχίνοιαν.—*Οὐ* μόνον ὁ πλοῦτος τυφλός, ἀλλὰ καὶ *ἡ* ὁδηγὸς αὐτοῦ τύχη.—Δεῖ σε *οὐ* τοσοῦτον τοῦ σώματος, *ὡς* τῆς ψυχῆς ἐπιμέλεσθαι.—Λίθους *εἰς* τὸν ποταμὸν ἐρρίπτουν, ἐξικνοῦντο δ' *οὔ*, οὔτ' ἔβλαπτον οὐδένα.—*Οὐ* γὰρ Αἰσχίνης ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρίνεται *οὔ*, ἀλλ' ἡ εἰρήνη δι' Αἰσχύνην διαβέβληται.—Πῶς γὰρ *οὔ*;

Καθωμ. Κατοικεῖτε *ἐν* Ἀθήναις ; ὄχι πρώτην ἤδη φορὰν ἔρχομαι *εἰς* τὴν πρωτεύουσαν.—Σήμερον ἀναχωρεῖ *ἐκ* Πειραιῶς ὁ Ἀγγλικὸς στόλος διευθυνόμενος πρὸς τὰ ὕδατα τῆς Κρήτης.—*Ἐξ* ὅλων τῶν τεμαχίων, ἅτινα ἀνέκρουσεν *ἡ* μουσική, μοὶ ἤρεσε περισσότερον ὁ ἐθνικὸς ὕμνος.—Ἀγάπα τὸν πλησίον σου *ὡς* σεαυτόν.—*Ἐκ* τῶν εἰρημένων δύνασαι νὰ κρίνῃς κατὰ πόσον ἔχω δίκαιον· *ἐν* τούτοις ὑπομένω πρὸς ἀποφυγὴν ἐρίδων.—Ἡ λέξις *οὐ* εἶνε ἀρνητικὸν ἐπίρρημα.—Τὸ *εἰ*, καὶ τὰ ἐάν, ἄν, ἤν, εἶνε σύνδεσμοι ὑποθετικοί.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΑ'.

Περὶ ἐγκλίσεως τόνου.

Μονοσύλλαβοι καὶ δισύλλαβοί τινες λέξεις κατὰ τὴν ἐκφώνησιν συνδέονται τόσον στενῶς μετὰ τῶν προηγουμένων, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἀποτελοῦσι μίαν λέξιν· π. χ. *πατήρ μου*, τὸ *πατὴρ* μετὰ τοῦ *μοῦ* φαίνεται ἀποτελοῦν μίαν λέξιν.

Λέγονται δὲ αἱ λέξεις αὗται ἐγκλιτικαί, καὶ ἢ μεταβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν προηγουμένην λέξιν ἢ τὸν φυλάττουσιν ἤ τον ἀποβάλλουσιν· εἶνε δὲ αἱ ἑξῆς.

ά.) Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν,

μοῦ	*μοὶ*	*μὲ*
σοῦ	*σοὶ*	*σὲ*
οὗ	*οἷ*	*ἕ.*

β'.) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τὶς* καὶ *τὶ* εἰς πάσας τὰς πτώσεις πλὴν τοῦ *ἄττα.*

γ'.) Ὁ ἐνεστὼς τοῦ *εἰμὶ* καὶ *φημὶ* εἰς ἅπαντας τοὺς δισυλλάβους ἐν τῇ ὁριστικῇ τύπους· ἐγκλίνονται δηλαδὴ τὸ *εἰμί, ἐστί, ἐστόν, ἐσμέν, ἐστέ, εἰσί, φημί, φησί, φατόν, φαμέν, φατέ, φασί,* οὐχὶ δὲ καὶ τὸ β'. πρόσωπον *εἶ* καὶ *φής.*

δ'.) Τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα *πού, ποί, πή, πώς, πώ, ποθέν, ποτέ, ποθί.*

έ.) Τὰ μόρια *γέ, τοί, τέ,* (νύν), *πὲρ* καὶ *δέ·* (οὐχὶ ὁ σύνδεσμος ἀλλὰ τὸ ἀχώριστον μόριον δέ.)

Ἄσκησις.

Ἀρχαία. Δεῦρο, *εἰπέ μοι*, ὦ Σώκρατες.—Βεβαιόταται *φιλίαι εἰσὶ* γονεῦσι πρὸς παῖδας καὶ παισὶ πρὸς γονέας.—Ἡ Αἴγυπτος *δῶρόν ἐστι* τοῦ Νείλου.—*Σχολαστικῷ τις* ἀπαντήσας εἶπεν, ὃν *ἐπώλησάς μοι* δοῦλον ἀπέθανεν.—*Ἀλόγι-*

στοί εἰσιν οἱ δι' ἐλπίδα μειζόνων τὰ ἐν χερσὶν ὄντα προϊέμενοι.—Διογένης πρὸς τὸν μυριζόμενον, βλέπε, εἶπε, μὴ ἡ τῆς κεφαλῆς σου εὐωδία *δυσωδίαν σου* τῷ βίῳ παράσχῃ.— Παρ' ἀνδρὸς σοφοῦ χρὴ *σοφόν τι* μανθάνειν. — *Ἀδύνατόν ἐστι* τὸν εἰς μικρὰ καὶ ἀνάξια λόγου πολλὴν φροντίδα κατατιθέμενον ὑπὲρ *μεγάλων τινῶν* σπουδάσαι.

Καθωμιλ. Τῇ ἀληθείᾳ *ἠδύνατό τις* νὰ *μή σε* ἀναγνωρίσῃ ὑπὸ τὸ στρατιωτικὸν αὐτὸ ἔνδυμα.—Ὁ *τρόπος τινῶν* ἐξ ὑμῶν δυσηρέστησε τὸν *θεῖόν μου*.—Ὁ *πατήρ μου ἐπέπληξέ με* σήμερον, διότι δὲν εἶχον μελετήσῃ τὰ *μαθήματά μου*.—*Ἄνθρωπός τις* ἐζήτει τὸν *θεῖόν σου*, Γεώργιε, μοὶ εἶπε δὲ ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ αὔριον, διότι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη *νά τον* ἴδῃ.—*Κατά τινα* διάδοσιν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ διάδοχος ἀναχωροῦσιν αὔριον εἰς Δανίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ γηραιοῦ τῆς Δανίας μονάρχου Χριστιανοῦ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΒ'.

Περὶ ἐγκλίσεως.

(συνέχεια)

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι τῆς ἐγκλίσεως παρατηροῦμεν ὅτι τινὲς μὲν λέξεις ἔχουσι δύο τόνους, τινὲς δὲ στεροῦνται παντελῶς τοιούτου, ἐν ᾧ ἐμάθομεν, ὅτι πᾶσα λέξις, ἐκτὸς τῶν δέκα περὶ ὧν εἴπομεν, ὀφείλει νὰ ἔχῃ τόνον. Τί συμβαίνει λοιπόν; ἐνταῦθα γίνεται ἡ λεγομένη *ἔγκλισις τόνου*, περὶ τῆς ὁποίας εἴπομεν ὀλίγα τινὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ καὶ τῆς ὁποίας οἱ κανόνες εἶνε οἱ ἑξῆς.

Α'. Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος, τὸ ἐγκλιτικὸν μεταβιβάζει τὸν

τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖαν.

Α' { *ἄνθρωπός τις*, *κῆπός τις*, *ἕν τινι.*

Σημ. Ὅταν ὅμως ἡ προπερισπωμένη λέξις λήγῃ εἰς ψ ἢ ξ, τότε γίνεται ἡ ἔγκλισις, ἐὰν τὸ ἐγκλιτικὸν εἶνε μονοσύλλαβον, ὡς *κῆρύξ τις*, *κλῖμάξ τις*· δὲν γίνεται δ' ἔγκλισις, ἂν τὸ ἐγκλιτικὸν εἶνε δισύλλαβον, ὡς *λαῖλαψ ἐστίν.*

Β'. Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε παροξύτονος, τὸ μὲν μονοσύλλαβον ἐγκλιτικὸν ἀποβάλλει τὸν τόνον, τὸ δὲ δισύλλαβον φυλάττει αὐτόν.

Β'. { *τρόπος τις*, *θύρας τινός.*

Γ'. Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶνε ὀξύτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ ἀποβάλλεται· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν ἡ προηγουμένη εἶνε περισπωμένη.

Γ'. { *ληστής τις*, *μαθητοῦ τινος.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Πάντα τἀγαθὰ *ὠφέλιμά* ἐστι καὶ χρηστὰ καὶ συμφέροντα.—Τῶν φρονημάτων ὁ Ζεὺς *κολαστής ἐστι* τῶν ἄγαν ὑπερφρόνων.—Εἰ τοὺς θεοὺς ἵλεως *εἶναί σοι* βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεούς.—Ἡ παιδεία *ὁμοία ἐστὶ* στεφάνῳ· καὶ γὰρ τιμὴν ἔχει καὶ πολυτέλειαν.—*Δέξαι με*, ὦ θάλασσα, δεινὰ πεπονθότα καὶ *κατάσβεσόν μου* τὰ τραύματα.—Κάλλιστα Σόλων ἐνομοθέτησεν· *ἐάν τις* μὴ τρέφῃ τοὺς γονέας, ἄτιμος ἔστω.—Μέμνησο νέος ὤν, ὡς γέρων *ἔσει ποτέ.*

Καθωμ. Ἡ *ἐπιθυμία μου* εἶνε *νά σε* ἴδω *ἀδελφέ μου* μέγαν καὶ πολύν.—*Κακοῦργός τις* ἐδολοφόνησε προχθὲς τὸν

γέροντα ἐκεῖνον, ὃν ἐβλέπομεν συνήθως ἱστάμενον παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Ἰλισοῦ.—*Κατά τινα φήμην* ἡ χολέρα ἀνεφάνη καὶ πάλιν *ἔν τινι* πόλει τῆς Ἰταλίας καὶ ἐν Σμύρνῃ.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχαία. *Οἱ Αἰγινῆται ποτὲ ἐδυνήθησαν τὰ μέγιστα ἐν τοῖς Ἕλλησι· δύναμιν γὰρ ναυτικὴν μεγίστην εἶχον ἐν τῇ Ἑλλάδι.—Τῶν πλειόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστιν.—Ὁ δειλὸς τῆς πατρίδος προδότης ἐστί.*

Καθωμιλημένη. *Παιδίον τί παῖζον παρὰ τὴν ἀποβάθραν τοῦ Πειραιῶς ἔπεσεν ἐντὸς τῆς θαλάσσης καὶ ἤθελεν ἀφεύκτως πνιγῇ, ἂν οἱ διαβαίνοντες δὲν ἔσῳζον αὐτό.—Ἂν σὲ παρετήρει τίς ἀφεύκτως ἤθελεν ὑποθέσῃ ὅτι παρεφρόνησας.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΓʹ.

Περὶ ἐγκλίσεως.

(συνέχεια)

Ὅταν εὑρίσκωνται ὁμοῦ πολλαὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις συνεγκλίνονται, ὥστε ἡ τελευταία μένει ἄτονος π. χ.

Εἴς τίς τινά φησί μοι παρεῖναι. Καί τίς μοί φησί ποτε.

Ὅταν ὅμως τὸ πρῶτον ἐγκλιτικὸν ἀποτελῇ μετὰ τῆς προηγουμένης μίαν λέξιν, τὸ δεύτερον ἐγκλιτικὸν ἀκολουθεῖ τοὺς γενικοὺς κανόνας π. χ. *ὅστις γε·* ἐνταῦθα τὸ τίς ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ ὃς μίαν λέξιν· ἐπομένως τὸ γέ ἀποβάλλει τὸν τόνον κατὰ τοὺς προειρημένους κανόνας.

Ἐν τῇ καθωμιλημένῃ μεταχειριζόμεθα συνήθως τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας αὐτός, ὅταν προηγῶνται τοῦ ῥήματος ἄνευ τῆς διφθόγγου π. χ. *νά τον λάβῃ, θά τους ἴδῃ, νά τας σύρῃ,* κτλ. Κακῶς ὅμως τονίζονται ταῦτα λαμ-

βανόμενα ὡς πλάγιαι πτώσεις τοῦ ἄρθρου, ἐν ᾧ δέον νὰ ἐγκλίνωνται δι' ὃν λόγον καὶ αἱ λοιπαὶ ἐγκλιτικαί.

Σημ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγκλίνονται καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς κοινῆς γλώσσης, μᾶς καὶ σᾶς π. χ. *νά μας ἴδῃ, θά σας εἴπῃ.*

Πότε δὲν γίνεται ἔγκλισις τόνου ;

ά.) Ὅταν ἡ ἐγκλιτικὴ λέξις εἶνε ἐν ἀρχῇ λόγου π. χ. *εἰσὶ καλοί, τινὲς δὲ λέγουσι, φημὶ γὰρ* κ.τ.λ.

β'.) Τὸ *φημί.* ὅταν χωρίζηται ἀπὸ τῶν προηγουμένων λέξεων διὰ κόμματος π.χ. *προσεύχεσθε, φησίν, ἀδιαλείπτως.*

γ'.) Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις πάσχῃ ἔκθλιψιν π. χ. *πολλοὶ δ' εἰσί.*

Ἄσκησις.

Εἴτε τίς ἐστιν ἀγαθὸς εἴτε μή, τὴν ἀρετὴν ὀφείλει ἀγαπᾶν.—*Εἴ πού τίς τινα* ἴδοι.—*Φημί* καλὸν κἀγαθὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον.—*Φασίν,* ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῷα, τὴν οἶν πρὸς τὸν δεσπότην εἰπεῖν.—Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, *φησίν,* ἐν παντὶ εὐχαριστοῦντες· τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα θεοῦ.—Πολλοὶ *δ' εἰσὶν* οἱ ταῦτα μὴ ἀνεχόμενοι.—*Εἰ δέ τίς μέ φησιν* ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει.—Μὰ Δι' οὐ τοίνυν ἀμνημονῶ, *οὐδέ γέ πω* ἡγοῦμαι ἐπίστασθαι τοὺς οὕτως ἔχοντας.—Ἐὰν *τίς σοι* ἀπαγγείλῃ ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει, ἀποκρίνου ὅτι ἠγνόει τἄλλα προσόντα μοι κακά· ἐπεὶ οὐκ ἂν ταῦτα μόνα ἔλεγεν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΔ'.

Πότε δὲν γίνεται ἔγκλισις τόνου ;

(συνέχεια)

δ'.) Ὅταν περὶ τῶν ἐγκλιτικῶν γίνεται λόγος εἶνε δηλ. ταῦτα τὸ ὑποκείμενον τῆς ὁμιλίας ἡμῶν π. χ. *τό πού ἐγκλιτικόν ἐστι· τὸ φημὶ ῥῆμά ἐστι.*

ε.) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τιθέμεναι μετὰ προθέσεων φυλάττουσι τὸν τόνον π.χ. *παρὰ σοῦ, ἀντὶ σοῦ*. Ἐπ' ἴσης ἐπὶ ἐμφάσεως δὲν ἐγκλίνονται π.χ. *πάντες σὲ ὑποδεικνύουσι*. Καὶ ἐπὶ ἀντιθέσεως π. χ. *πρέπει ἐμοί τε δοῦναι καὶ σοὶ λαβεῖν*.

ς'.) Τὸ *ἐστίν*, ὅταν σημαίνῃ *ὑπάρχει* ἢ *εἶνε δυνατόν*, ἀναβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν π. χ. *ἔστι θεὸς* = *ὑπάρχει θεός, ἔστιν ἰδεῖν* = *εἶνε δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις, οὐκ ἔστιν, εἰ ἔστι, ἀλλ' ἔστι, ὡς ἔστι*. Καὶ μετὰ τὴν ἀντωνυμίαν τοῦτο π. χ. *τοῦτ' ἔστι*.

Αἱ μετὰ τῶν ἐγκλιτικῶν ὁμοῦ ὡς μία γραφόμεναι λέξεις τονίζονται· ὡς δύο π. χ. *οὔτε, μήτε, εἴτε*· δηλ. ἐν τῇ λέξει *οὔτε* δὲν ἐφαρμόζομεν τὸν κανόνα, *μακρὸν πρὸ βραχέος περισπᾶται*, διότι γίνεται ἔγκλισις καὶ τὸ *τὲ* μεταβιβάζει εἰς τὸ *οὐ* τὸν τόνον.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ.—Οὐκ *ἔστιν* ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως. — Κἂν μόνος ᾖς, φαῦλον *μήτε* λέξῃς, *μήτε* ἐργάσῃ μηδέν. — Οὐ τῷ ἀριθμῷ *οὔτε* τὰ πολλὰ κρίνεται *οὔτε* τὰ ὀλίγα ἀλλὰ πρὸς τὰς χρήσεις, ὥστε τὰ μὲν ὑπερβάλλοντα τὰ ἱκανὰ πολλά ἐστι, τὰ δὲ τῶν ἱκανῶν ἐλλείποντα ὀλίγα.—*Ἔστιν* ὀλίγον χρόνον ἀλγήσαντα πολὺν χρόνον εὐδοκιμοῦντα εὐφραίνεσθαι.—*Εἴτε τίς ἐστιν* ἀγαθὸς εἴτε μή, τὴν ἀρετὴν ὀφείλει ἀγαπᾶν.—*Ἔστι* γάρ τις, ὦ μῆτερ, ἐν οὐρανῷ θεὸς ἀθλιώτερος ἐμοῦ; Μὴ λέγε, ὦ Ἑρμῆ, τοιοῦτο μηδέν.—Ἐγὼ *καὶ σὲ* καὶ ἐμαυτὸν ἠξίωσα τῶν καλλίστων.

Καθωμ. Παρὰ σοὶ πάντες εὑρίσκουσι χάριν καὶ τοῦτο δὲν μ' εὐχαριστεῖ ποσῶς, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἐξέφρασα τὴν γνώμην μου.—Ἐξελέγη δήμαρχος *ἀντὶ σοῦ* ὁ φαρμακοποιὸς τῆς κωμοπόλεως ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ χρήσιμος διὰ τὸν τόπον.—

Πάντες σὲ ὑποδεικνύουσιν ὡς ἔχοντα τὰ προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἄλλως οὐκ εὐκαταφρονήτου ταύτης θέσεως. —*Οὔτε* κἂν ἔλαβον ὑπ' ὄψει, ὅσα μοι εἶπες· *εἴτε* ὅμως εἶνε ἀληθῆ *εἴτε* μή, πάντοτε τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶνε σύμφωνον πρὸς ὅσα εἶπον τῷ πατρί σου.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΕ'.

Περὶ πνευματισμοῦ.

Τὰς ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένας λέξεις οἱ παλαιοὶ προέφερον μετὰ λεπτῆς ἢ παχείας πνοῆς. Ἡ λεπτὴ λοιπὸν αὕτη ἢ παχεῖα ἐκφώνησις τῶν ἀρχικῶν φωνηέντων τῶν λέξεων καλεῖται **πνεῦμα.**

Σημ. Ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ οἱ Αἰολεῖς δὲν προέφερον τὴν δασεῖαν, διὸ καὶ ψιλωταὶ ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν γραμματικῶν.

Πνεύματα εἶνε δύο ἡ **ψιλὴ** (᾿) καὶ ἡ **δασεῖα** (῾)· τίθενται δὲ τὰ πνεύματα ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος τῆς λέξεως ἢ ἐπὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ δηλ. τοῦ δευτέρου φωνήεντος τῆς διφθόγγου. Οὐδεμία ὅμως σήμερον ὑπάρχει διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν προφορὰν μεταξὺ τῆς ψιλουμένης καὶ τῆς δασυνομένης λέξεως.

Ἐὰν ὅμως αἱ δίφθογγοι εἶνε καταχρηστικαὶ ὡς αἱ **ᾳ, ῃ, ῳ** καὶ γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, τότε τὸ πνεῦμα τίθεται πρὸ τοῦ προτακτικοῦ φωνήεντος τῆς διφθόγγου π. χ. *Ἅιδης, Ἠιών, Ὠιδεῖον.* Δὲν τίθεται δὲ τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς λέξεσιν, αἵτινες γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων· αἱ τοιαῦται δὲ λέξεις ἀποβάλλουσι καὶ τὸν τόνον π.χ. ΑΡΗΣ, ΑΘΗΝΑ, ΑΠΟΛΛΩΝ, ΗΡΑ, ΑΡΤΕΜΙΣ.

Γενικὸς κανὼν τοῦ πνευματισμοῦ. *Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ φωνήεντος ψιλοῦται.*

Ἐξαιροῦνται καὶ δασύνονται αἱ ἑπόμεναι λέξεις.

Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ **υ,** π. χ. *ὕπνος*· καὶ ἀπὸ τοῦ

συμφώνου δὲ **ρ** ἐπ' ἴσης ὅταν ἄρχηται λέξις τις, λαμβάνει πνεῦμα δασύ· π. χ. *ῥώμη, ῥόδον, ῥῆμα, ῥέω.*

Σημ. Πολλοὶ σήμερον δὲν δασύνουσι πλέον τὰς ἀπὸ ρ ἀρχομένας λέξεις.

β'.) Τὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ἄρθρα (ὁ, ἡ, οἱ αἱ.)

γ'.) Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα **εἷς, ἕξ, ἑπτὰ** καὶ **ἑκατὸν** καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα. Ὡς πρὸς τὰ ἀριθμητικὰ εὔκολος πρὸς ἀποστήθισιν κανὼν εἶνε ὁ ἑξῆς.

Τὰ ἀριθμητικὰ δασύνονται, πλὴν τοῦ ὀκτώ, ἐννέα καὶ εἴκοσιν ἢ τὰ ἀριθμητικὰ ψιλοῦνται, πλὴν τοῦ εἷς, ἕξ, ἑπτὰ καὶ ἑκατόν.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἐν χαλεποῖς πράγμασιν ὀλίγοι ἑταῖροι πιστοί εἰσιν. —Ἡδονὴ ἀθέμιτος βεβαίαν τίκτει λύπην.—Αἰνείας τὸν πατέρα Ἀγχίσην ἔσωσε φέρων ἐπ' ὤμων.—Χαλεπὸν μὲν καὶ ἕνα ἄνθρωπον ἀργὸν τρέφεσθαι, πολὺ δ' ἔτι χαλεπώτερον οἶκον ὅλον.—Ὁ Λυκοῦργος ἑνδέκατος ἦν ἀφ' Ἡρακλέους.—Διεφθείροντο οἱ πλεῖστοι ἐναταῖοι καὶ ἑβδομαῖοι ὑπὸ τῆς νόσου τῆς ἐν Ἀθήναις.

Καθωμ. Διὰ τοῦτο ἔχομεν δύο ὦτα καὶ ἓν στόμα, ἵνα ἀκούωμεν μὲν πολλά, λέγωμεν δὲ ὀλίγα.—Ὁ ὕπνος καὶ ὁ θάνατος ὁμοιάζουσι πολύ.—Ἓξ ὥρας ἀπέχει ἡ κωμόπολις ἡμῶν τῆς πρωτευούσης τοῦ νομοῦ.—Τὸ ἀριθμητικὸν ἐννέα γράφεται διὰ δύο ν, τὰ δὲ παράγωγα αὐτοῦ, ὡς ἔνατος, ἐνενήκοντα, γράφονται δι' ἑνός.—Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Καρύστου διευθυνόμενοι εἰς Λαύρειον.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχ. *Ἡ μυῖα ἑξάπους οὖσα τοῖς μὲν τέσσαρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσίν, ὡς χερσὶ χρῆται.—Αἱ ἑπτὰ*

ἐπιφανέσταται πυραμίδες κείμεναι κατὰ τὴν Λιβύην ἀπέχουσι σταδίους ἑκατὸν καὶ εἴκοσι.—Ῥώμη ἐκτίσθη ἔτει τρίτῳ τῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος.

Καθωμ. *Ὀκτὼ χιλιάδες δραχμῶν ἐδόθησαν εἰς τὸν ἐργοστασιάρχην ἐκεῖνον πρὸς ἐμψύχωσίν του.— Τὰ ῥόδα τοῦ Ἀπριλίου εἶνε εὐχάριστα καὶ κατὰ τὴν ὄψιν καὶ κατὰ τὴν ὀσμήν.—Ὁ ἀριθμὸς ἓξ πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ ἑκατὸν παράγει τὸν ἀριθμὸν ἑξακόσια.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙϚ'.

Περὶ πνευματισμοῦ.

(συνέχεια)

Πνευματισμὸς ἀντωνυμιῶν.

Προσωπικαί. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι δασύνονται πλὴν τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ά. προσώπου (*ἐγώ, ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ*). Τὸν πνευματισμὸν δὲ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἀκολουθοῦσιν αἱ κτητικαὶ καὶ αἱ αὐτοπαθεῖς· τὸ *ἐμὸς* λοιπὸν ψιλοῦται, ὡς παραγόμενον ἐκ τοῦ ἐμοῦ· οὕτω καὶ *ἐμαυτοῦ*· τὰ *ἡμέτερος* ὅμως, *ἑαυτοῦ* κτλ. δασύνονται, διότι παράγονται ἐκ δασυνομένων λέξεων.

Δεικτικαί. Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι δασύνονται, πλὴν τῆς ἐκεῖνος (*οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος*).

Ἀόριστοι. Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι δασύνονται, πλὴν τῆς ἄλλος (*ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος*).

Ἀναφορικαί. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι πᾶσαι δασύνονται (*οἷος, ὅς, ὅσος, ὁπόσος, ὁπότερος, ὅστις, ὁποῖος, ἡλίκος*).

Ἀλληλοπαθής. Ἡ ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία (*ἀλλήλων, ἀλλήλους κτλ.*) ψιλοῦται, ὡς παραγομένη ἐκ τῆς ἄλλος.

Ὁριστικὴ ἢ **ἐπαναληπτική.** Ἡ ὁριστικὴ ἀντωνυμία *αὐτὸς* ψιλοῦται.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. *Ὅσον* σίδηρος ἐν πολέμῳ, τοσοῦτον ἐν πολιτείαις δύναται λόγος.—Τὰ μέλλοντα προγιγνώσκειν οὐ τῆς *ἡμετέρας* φύσεώς ἐστιν.—Ἡδονὴν αἰσχρὰν φεῦγε· *αὕτη* γὰρ λύπην *τίκτει*.—Οὐδεὶς ὁ βιῶν *ὃν* ποθεῖ τρόπον.— Πυθαγόρας ἐρωτηθείς, τί ἐστι φίλος; ἀπεκρίνατο· *ἄλλος* ἐγώ.—Εὖ ἔχοντος *ἐμοῦ* πολλοὶ φίλοι.— Οὐ δεῖ *ἐμὲ ἐμαυτῷ* ἀσύμφωνον εἶναι. —*Ἐκεῖνός* ἐστιν εὐδαιμονέστατος, *ὅτῳ* καθ' ἡμέραν γίγνεται μηδὲν κακόν.

Καθωμ. Ὁ πλεονέκτης πλουτίζει μὲν *ἑαυτόν*, βλάπτει δὲ τοὺς ἄλλους.—Καὶ εἰς *ἐμὲ* ἐγένετο λόγος περὶ τούτου· *ἐγὼ* ὅμως δέν το ἐπεδοκίμασα.—Τὸ ἔργον *ἡμῶν* τῶν διδασκάλων εἶνε καὶ *ὑμᾶς* νὰ συμβουλεύωμεν καὶ τοὺς *ἄλλους*.—Ἀγαπᾶτε *ἀλλήλους*, εἶνε ἐντολή, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδίδαξε πρὸς *ἡμᾶς*.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχ. *Οὗτος δοκεῖ μοι ἄριστος εἶναι οἶκος, ἐν ᾧ τοιοῦτός ἐστιν ὁ δεσπότης δι' ἑαυτόν, οἷος ἔξω διὰ τὸν νόμον.—Αὐτὸς ἑαυτοῦ ἕκαστος ἄριστος φύλαξ. —Ἄλλοις μεμφόμενος σκόπει, μὴ αὐτὸς ἀξιόμεμπτα πράττῃς.—Ὁποῖοί τινες ἂν οἱ προστάται ὦσι, τοιαῦται καὶ αἱ πολιτεῖαι γίγνονται.*

Καθωμ. *Ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει προτερήματα καὶ ἐλαττώματα.—Τοσοῦτον ἰσχυροτέρα εἶνε ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγώνιστος ἡ στάσις. — Τὸ ῥόδον τὸ ὁποῖον θάλλει ἐν τῷ κήπῳ εἶνε ὡραῖον. — Οἱ ἄνθρωποι οἵτινες παραβαίνουσι τοὺς νόμους τιμωροῦνται.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΖ΄.

Περὶ πνευματισμοῦ.

(συνέχεια)

Πνευματισμὸς μορίων.

Προθέσεις. Πᾶσαι αἱ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμεναι προθέσεις ψιλοῦνται πλὴν τῆς *ὑπὸ* καὶ *ὑπέρ.*

Ἐκ δὲ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων δασύνονται αἱ *ἅμα, ἕνεκα ἢ ἕνεκεν, ἕως, ὡς.*

Σύνδεσμοι. Ἐκ τῶν συνδέσμων δασύνονται οἱ ἑξῆς· *ἅτε, ἵνα, ὅμως, ὅτι, ὅπως, ὅτε, ὁπότε, ὅταν, ὁπόταν, ὡς, ὥσπερ, ὥστε.*

Ἐπιφωνήματα. Ἐκ τῶν ἐπιφωνημάτων δασύνονται τὰ γελαστικὰ *ἅ, ἅ.*

Ἐπιρρήματα. Ὁ πνευματισμὸς τῶν ἐπιρρημάτων κανονίζεται ἐκ τῶν λέξεων, ἐξ ὧν ταῦτα παράγονται. Καταλέγομεν ὅμως τινὰ ἐξ αὐτῶν λίαν εὔχρηστα. π.χ. *ἅλις, ἅπαξ, ἑξῆς, ἥκιστα, ἡνίκα, οἷον, ὁμοῦ, οὕτω (ς), ὅθεν, ὁσάκις, ὧδε.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. *Ἐν* χαλεποῖς πράγμασιν ὀλίγοι ἑταῖροι πιστοί εἰσιν. — Ἡ ἀλήθεια πολλάκις *οὐκ* ἀρέσκει τῷ λαῷ. — Ἡ παιδεία πραΰνει τὰ πάθη, *ὡς* τὸ ὕδωρ κατασβέννυσι τὸ πῦρ. — Δεῖ σε ἐσθίειν *ἵνα* ζῇς, ἀλλ' οὐ ζῆν ἵνα ἐσθίῃς. — Οὐδεὶς *εἰς* τοῦτο ἐλήλυθεν ἀνοίας, *ὥστε* πιστεύειν μὴ εἶναι θεόν. — Γεγόναμεν *ἅπαξ,* δὶς δ' οὐκ ἔστι γενέσθαι. — Ἀγαθὸς βασιλεὺς σκοπεῖ, *ὅπως* οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἕξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικηθήσονται.

Καθωμ. *Ἅμα* τῇ ἐκρήξει τοῦ ἡφαιστείου ἐγένετο ἰσχυ-

ρότατος σεισμὸς ἐπενεγκὼν ἀνεπανορθώτους ζημίας. — Οἱ δειλοὶ φοβοῦνται τὸν θάνατον ὡς τὴν ἐσχάτην συμφοράν. —Ἐπὶ τῶν ἑξῆς ζητημάτων ἐξητάσθημεν χθές, τίνα τὰ ἐν Εὐρώπῃ ἐπικρατοῦντα πολιτεύματα, περὶ τοῦ φαινομένου τοῦ κατοπτρισμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ περὶ τοῦ φαινομένου τοῦ Μεξικανικοῦ ῥεύματος.—Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔχεις δίκαιον.—Τὰ πράγματα θολοῦνται ἕνεκεν τῆς ἐπιμονῆς τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ ζήτημα τοῦ προξένου.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχ. *Ὅτε εἷλε τὴν Θηβαίων πόλιν Ἀλέξανδρος ἀπέδοτο τοὺς ἐλευθέρους πάντας.—Ἡ μέλιττα οὐχ ἥκιστα μυίαις καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται.—Ἕως μὲν ἂν ἡ περιφορὰ ᾗ κινουμένη καὶ ὁ ἥλιος, πάντα ἐστὶ καὶ σῴζεται ἐν θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις.—Ὅπου τις ἀλγεῖ ἐκεῖσε καὶ τὸν νοῦν ἔχει.*

Καθωμ. *Ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις καὶ ἂν ἐξετάσω τὸ ζήτημα δὲν δύναμαι νά σε δικαιώσω.—Πάντες ὁμοῦ θὰ παραιτηθῶμεν ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας.—Ὡδήγησεν ἡμᾶς ἐκεῖσε, ὅθεν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξέλθωμεν.—Ὁπόθεν ταύτην τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβες δὲν γνωρίζω.—Ἕνεκεν τοῦ πένθους τῆς Αὐλῆς δὲν ἐγένετο χθὲς ὁ χορός.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΗ'.

Περὶ πνευματισμοῦ.

(συνέχεια)

Ἐκτὸς τῶν δασυνομένων λέξεων, περὶ ὧν εἴπομεν καὶ ἃς ὑπηγάγομεν εἰς κανόνας, δασύνονται καὶ αἱ ἑπόμεναι προσέτι λέξεις, ἃς κατετάξαμεν κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.

Δασυνόμεναι λέξεις ἀπὸ α ἀρχόμεναι.

Ἅβρα, ἁβρός, ἅγιος, ἁγνός, ᾅδης, ἁδρός, (ἀθρόος, ἀθροίζω Ἀττικῶς) *αἷμα, αἱμασιά, αἶμος, Αἶμος, αἱμύλος, αἱρῶ, ἅλες* (πληθ.) *Ἁλικαρνασ(σ)ός, ἁλίσκομαι, ἅλλομαι, ἅλυσις, ἅλως, ἅμαξα, ἁμαρτάνω, ἅμιλλα, ἁμίς, ἁνύω, ἅπαξ, ἁπλοῦς, ἁπαλός, ἅπτω, ἅρμα, ἁρμόζω, ἁρπάζω, ἅρκυς, (ἄρκυς) αὗος, ἁψὶς (καὶ ἀψίς) ἁψίκορος.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ὁ κροκόδειλος τὰ δήγματα ποιεῖ *ἁδρὰ* καὶ χαλεπά.—Διὰ τὸ *ἁβροδίαιτον* καὶ χιτῶνας λινοῦς ἐπαύσαντο οἱ Ἀθηναῖοι φοροῦντες.—Δεῖ τοὺς τοῦ Θεοῦ θεράποντας διάγειν βίον *ἁγνόν*.—Ἐν Καρίᾳ ἦν πόλις *Ἁλικαρνασός*.—Ἐν *ἁμίλλαις* πονηραῖς ἀθλιώτερος ὁ νικήσας.—Γεγόναμεν *ἅπαξ*, δὶς δ' οὐκ ἔστι γενέσθαι.—*Ἁπλοῦς* ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.—Θησεὺς τὴν Ἑλένην *ἥρπασεν* (ἁρπάζω).

Καθωμ. Πρέπει οἱ θεράποντες τοῦ Θεοῦ νὰ διάγωσι βίον *ἁγνόν*.—Ἐν τῷ *ᾅδῃ* δὲν ὑπάρχει μετάνοια.—Τὸ *αἷμα* τοῦ ἀδελφοῦ σου Ἄβελ βοᾷ ἐναντίον σου, ἀδελφοκτόνε Κάϊν.—Ὁ *Αἶμος* εἶνε ὄρος ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ.—Οὐχὶ πολλάκις ἀλλὰ καὶ *ἅπαξ* μόνον ἂν σε ἐπέπληξαν, δὲν εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃς τὸ τοιοῦτον.—Ἡ *ἁρπαγὴ* τῆς Ἑλένης ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.—Ἐν Σκυθίᾳ ὀκτάπους καλεῖται ὁ κύριος δύο βοῶν καὶ μιᾶς *ἁμάξης*.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχ. *Διογένης μεθ' ἡμέραν λύχνον ἄψας ἄνθρωπον, ἔφη, ζητῶ.—Αἰακὸς τὰς κλεῖς τοῦ ᾄδου φυλάττει. — Αἰροῦνται οἱ λαγῴ ὑπὸ ἀλωπέκων.—Θεὸς ἀμαρτάνουσιν οὐ παρίσταται.—Ἐτέρωθεν δὲ προσήγοντο πολλοί τινες ἐφεξῆς ἀλύσει μακρᾷ δεδεμένοι.*

Καθωμ. *Αἱ ἁρματοδρομίαι ἦσαν σύνηθες παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀγώνισμα.—Ἁμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα. —Τὸ αἷμα ἔρρεε κρουνηδὸν ἐκ τῆς ῥινός, τοῦ στόματος καὶ τῶν ὤτων.—Δὲν ἁρμόζει νὰ διάγῃς σὺ βίον ἄσωτον.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΙΘ′.

Δασυνόμεναι λέξεις ἀπὸ ε ἀρχόμεναι.

Ἑβραῖος, ἕδρα, εἵργω=ἐμποδίζω τὴν ἔξοδον, (διότι τὸ *εἴργω=ἐμποδίζω τὴν εἴσοδον, ἀποκλείω,* ψιλοῦται) *Ἑκάβη, εἵμαρται* (παρακείμενος τοῦ *μείρομαι*)*=εἶνε πεπρωμένον, Ἑκάτη, ἑκών, Ἑλένη, Ἑλλάς, Ἕλλη, Ἑλικών, ἕλιξ, ἕλκω, ἕλμινς, ἕλος, ἕνος,—ἕννυμι, ἑορτή, ἕπομαι, ἕρκος, ἕρμα, ἑρμηνεύω, Ἑρμῆς, ἕρπω, ἑστιῶ, ἑταῖρος, ἕτοιμος, εὑρίσκω, εὕδω, ἑφθός, ἕψω, ἕως* (*ἡ ἕως=ἀνατολή*).

Η

Ἥβη, ἡγοῦμαι, ἥδομαι, ἡδονή, ἡθμός, ἥκω, ἧλιξ, ἡλικία, ἥλιος, ἧλος, ἡμέρα, ἥμερος, ἥμισυς, ἡνία, ἧπαρ, Ἥρα, ἥρως, Ἡρακλῆς, Ἡρόδοτος, Ἡρώδης, Ἡσίοδος, ἥσυχος, ἧττα, ἥττων, (*ἥσσων*), *Ἥφαιστος.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἑρμῆν τῆς παλαίστρας εὑρετὴν εἶναι λέγουσι.— Τὸ *εἱμαρμένον* διαφυγεῖν ἀδύνατον.— Ὁ *Ἑλλήσποντος* ἐκλήθη ἀπὸ τῆς *Ἕλλης* ἐν αὐτῷ θανούσης.—Μὴ φεῦγε *ἑταῖρον* ἐν κακοῖς κείμενον.—Σχολαστικὸς κατ᾽ὄναρ ἰδὼν *ἧλον* πεπατηκέναι καὶ δόξας ἀλγεῖν, τὸν πόδα περιεδήσατο.— Ὁμοίως αἰσχρὸν τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιίαις καὶ τῶν φίλων *ἡττᾶσθαι* ταῖς εὐεργεσίαις.—*Ἡσίοδος* ἦν Κυμαῖος. — Ζήνων πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὦτα

ἔχομεν, στόμα δ' ἕν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, *ἥττονα* δὲ λέγωμεν.

Καθωμ. Ὁ Σωκράτης εἶπεν ὅτι ὁ φθόνος εἶνε *ἕλκος* τῆς ψυχῆς.—Ὁ *Ἡρακλῆς* ἔλαβε παρὰ τοῦ *Ἡφαίστου* θώρακα χρυσοῦν.—Φίλε μου δὲν δύναμαι νὰ ἐνεργήσω τι, διότι ἦλθες κατόπιν *ἑορτῆς*.—Ἐφαίνετο ὅτι τὰ πράγματα ἔλαβον *ἡσυχωτέραν* τροπήν· ἐν τοσούτῳ πρὸ ὀλίγου ἔμαθον, ὅτι καλοῦνται καὶ τέσσαρες προσέτι *ἡλικίαι* ἐφεδρείας, τὸ ὁποῖον κατ' ἐμὲ εἶνε σημεῖον κακόν.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Καθωμ. *Μεγίστην ἡγοῦμαι συμμαχίαν εἶναι καὶ βεβαιοτάτην τὸ τὰ δίκαια πράττειν.—Κρεῖσσον ψωμὸς ἐν ἅλατι μεθ' ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίας ἢ παράθεσις ἐδεσμάτων πολυτελῶν ἐν περισπασμοῖς καὶ μερίμναις.—Ἡρωδιανὸς ὁ Ἀπολλωνίου ἦν Ἀλεξανδρεύς.—Ἡσίοδος ἦν Κυμαῖος.*

Καθωμ. *Τὰ ἐλώδη μέρη εἶνε ἡ κυρία πηγὴ τῶν πυρετῶν.—Ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει τὰ ἐλαττώματά του.—Ἑκουσίως μὲν δὲν θὰ ὑπέκυπτον εἰς τοῦτο, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ θεοὶ πείθονται.—Ἐν Βοιωτίᾳ εὑρίσκονται τὰ ὄρη, ὁ Ἑλικὼν καὶ ὁ Κιθαιρών.—Ὁ Ἡρόδοτος καλεῖται πατὴρ τῆς ἱστορίας.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Κ΄.

Δασυνόμεναι λέξεις ἀπὸ ι ἀρχόμεναι.

Ἱδρύω, ἱδρώς, ἱέραξ, ἱερός, ἵημι, ἱκανός, ἱκνοῦμαι, ἱκέτης, ἱλαρός, ἱλάσκομαι, ἵλεως, ἱμάτιον, ἱμάς, ἵμερος, ἵπταμαι, ἵππος, ἵστημι, ἱστός, ἱστορία, ἱστορῶ.

Ο

Ὁδός, ὁλκάς, ὅλμος, ὅλος, ὁμαλός, Ὅμηρος, ὅμιλος, ὅμοιος,

ὀπλή, ὅπλον, ὅρκος, ὁρμή, ὅρμος, ὁρμαθός, ὁρμῶ, ὅρος, (*ὁ ὅρος=τὸ σύνορον, ἐν ᾧ τὸ ὅρος=βουνὸν*) *ὀρῶ, ὅσιος.*

Ω

Ὥρα, ὡρακιῶ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Νομᾶς Πίστεως καὶ Τέρμονος *ἱερὸν* ἐν Ῥώμῃ ἱδρύσατο.—Μὴ κατόκνει μακρὰν *ὁδὸν* πορεύεσθαι πρὸς τοὺς χρήσιμόν τι διδάσκειν ἐπαγγελλομένους.—Μικρὰ ζύμη *ὅλον* τὸ φύραμα ζυμοῖ.—Ἔσχατος *ὅρος* τῆς πονηρίας ἐστὶ τὸ ψεῦδος.—Τὴν τῆς *ἱστορίαν* διήγησιν δεῖ *ὁμαλὴν* καὶ λείαν εἶναι.—*Ὅμοιος ὁμοίῳ* ἀεὶ πελάζει.—Θεὸς *ἑκάστῳ* ὅπλον τι ἔνειμεν.—Ἡ δημοκρατία ἐκόσμησε τὴν πόλιν καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς *ὁσίοις*.—Οἱ τῆς ἀρετῆς κλῶνες *ἱδρῶσι* καὶ πόνοις φύονται.

Καθωμ. Ἡ φιλία εἶνε *ὁμόνοια* ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ τῶν δικαίων.—*Ὅμοιος τὸν ὅμοιον* λέγει ἡ παροιμία.— Αἱ *ἱπποδρομίαι* δηλ. ἀγῶνες *ἵππων* ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε πολὺ διαδεδομέναι.—Ἐν τῇ γραμματικῇ ἔχομεν *ὁμαλὰ* καὶ *ἀνώμαλα* ῥήματα.—Μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος δὲν εἶνε *ἱκανώτατος* καὶ δραστήριος.—Οὐδεμίαν σημασίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ *ὅρκοι* σου, ἂν δὲν προσπαθήσῃς νὰ τηρήσῃς αὐτούς. —Ἐργάζομαι ἀπὸ πρωίας καὶ ὁ *ἱδρὼς* δὲ ὁ περιρρέων τὴν κεφαλήν μου δηλοῖ τοῦτο.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν.

Ἀρχ. *Ὀρῶμεν τοὺς ἄνδρας τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἐπὶ τῷ δικαίῳ φιλοτιμουμένους.—Ἑνίοις μὲν πάνυ ὀλίγα ἀρκεῖ, ἐνίοις δὲ πάνυ πολλὰ οὐχ ἱκανά ἐστιν.—Ἔνιοι λέγουσιν Ὅμηρον πολὺν χρόνον ἐν Ἰθάκῃ τῇ νήσῳ διατρῖψαι. Οὔτε πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι δυνατόν, οὔτ' αἰσχρὸν ἁμάρτημα χρόνῳ.*

Καθωμ. *Αἱ ὧραι τοὺς ἔτους εἶνε τέσσαρες, ἡ ἄνοιξις, τὸ θέρος, τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμών.—Σοὶ δίδω ὅ,τι ζητεῖς ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μοί το ἐπιτρέψῃς, ὅταν λάβω ἀνάγκην. Ὁ Ἀγγλικὸς στόλος ἠγκυροβόλει ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Κερατσινίου.—Ἡ ὁδὸς Σταδίου ἐπισκευάζεται χάριν τῶν ἑορτῶν.—Ὁ ὅμιλος τῶν φιλόπλων ἑορτάζει αὔριον τὴν ἐπέτειον τῆς συστάσεώς του.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΑ΄.

Γενικά τινα τοῦ πνευματισμοῦ.

ά.) Τὸ πνεῦμα τῆς ὀνομαστικῆς φυλάττουσι καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, π. χ. *ἴδιος, ἰδίου, ἴδιοι, ἰδίους· ὅλος, ὅλου, ὅλῳ, ὅλον, ὅλων, ὅλοις, ὅλους.*

β΄) Τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστῶτος φυλάττουσι καὶ οἱ λοιποὶ χρόνοι· π. χ. *αἱρῶ, ᾕρουν, ᾕρηκα, ᾑρήκειν· ἄγω, ἦγον, ἄξω, ἤγαγον, ἦχα, ἤχειν.*

Σημ. Τοῦ κανόνος ὅμως τούτου ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις τινές π. χ. ὁ ἐνεστὼς *ἔχω* ψιλοῦται, ἐν ᾧ ὁ μέλλων *ἕξω* δασύνεται.

γ΄) Τὸ πνεῦμα τῶν πρωτοτύπων φυλάττουσι καὶ αἱ παράγωγοι λέξεις π. χ. *ἄγω* (*ἀγωγή, ἀγωγὸς* κτλ.) *ἁμαρτάνω* (*ἁμαρτωλός, ἁμάρτημα* κτλ.)

Σημ. Καὶ τοῦ κανόνος τούτου ἐπ' ἴσης ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις τινές· π. χ. αἱ λέξεις *ἵστωρ, ἱστορία,* κτλ. δασύνονται, ἐν ᾧ ἡ λέξις **οἶδα**, ἐξ ἧς παράγονται, ψιλοῦται· ἐπ' ἴσης **ἱδρὼς** ἐκ τοῦ **ἶδος**, **εἱρμὸς** ἐκ τοῦ *εἴρω*, **ὀπαδὸς** ἐκ τοῦ **ἕπομαι**, **ἔδαφος** ἐκ τοῦ **ἕζομαι**, *ἡμέρα* ἐκ τοῦ *ἦμαρ*. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ διφορούμεναι λέξεις ὡς **ἥλιος**, καὶ **ἥλιος** ἐξ οὗ **ἀπηλιώτης**, **ἀντήλιος**, **ἵππος** καὶ **ἵππος**, ἐξ οὗ Κράτιππος καὶ Λεύκιππος, **ἄμμος** καὶ **ἄμμος** ἐξ οὗ **ὕφαμμος**, **καθαμμίζω**. Καὶ ἡ κοινὴ δὲ γλῶσσα λέγει μὲν **αὔριον** καὶ **ἔτος** μετὰ ψιλῆς, ἐν τούτοις τὰ σύνθετα σχηματίζονται **μεθαύριον** καὶ **ἐφέτος**.

Ἄσκησις.

'Αρχ. Τἀγαθὰ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ὄντως ἀγαθά, τοῖς δὲ κα-

κοῖς κακά.—Ἐγὼ μὲν οὖν εὐθὺς ἴδιόν τε (ἰδίω=ἱδρώνω) καὶ ἠρυθρίων καὶ παντοῖος ἦν ὑπὸ ἀπορίας.—Διογένης ἄσωτον ᾔτει μνᾶν· ὁ δ' εἶπε, διὰ τί τοὺς μὲν ἄλλους τριώβολον, ἐμὲ δὲ μνᾶν αἰτεῖς;—Αἰδοῦς παρὰ πᾶσιν ἄξιος ἔσει, ἐὰν πρῶτον ἄρξῃ σαυτὸν αἰδεῖσθαι.—Ἀγαθὸς βασιλεὺς σκοπεῖ, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἕξουσιν, οἱ δ' ἄλλοι μηδὲν ἀδικηθήσονται.—Τὰ ἁμαρτήματά σου πειρῶ μὴ λόγοις ἐπικαλύπτειν, ἀλλὰ θεραπεύειν ἐλέγχοις.—Εἰ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, γυμναστέον τὸ σῶμα σὺν πόνῳ καὶ ἱδρῶτι.

Καθωμ. Ἡ ἱστορία εἶνε μάθημα ὠφελιμώτατον, σύναμα δὲ καὶ λίαν εὐχάριστον.—Ἁμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα.—Οἱ ὀπαδοί μου θά με ἀκολουθήσωσι πανταχοῦ, ἀψηφοῦντες πάντα κίνδυνον.—Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς λέξεως ἅβρα σχηματίζεται ἁβρῶν, διοτι τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως τονίζουσι τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἐπὶ τῆς ληγούσης, πλὴν τῶν λέξεων ***χρήστων, ἐτησίων*** καὶ ***ἀφύων***.—Ἡ Σφὶγξ πρόσωπον μὲν εἶχε γυναικός, στῆθος δὲ καὶ βάσιν καὶ οὐρὰν λέοντος καὶ πτέρυγας ὄρνιθος.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΒ'.

Περὶ τοῦ ῥ.

Τὸ ῥ εὑρισκόμενον ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως λαμβάνει δασεῖαν π. χ. ***ῥίπτω, ῥάπτω.*** Ἂν ὅμως ἡ ἑπομένη συλλαβὴ ἄρχηται πάλιν ἀπὸ ρ, τότε τὸ πρῶτον ψιλοῦται, π. χ. ***Ῥᾶρος***, ***Ῥαριάς***.

Σημ. Οἱ παλαιοὶ γραμματικοί, ὅταν συμπέσωσι δύο ρ ἐν μέσῳ λέξεως, ψιλοῦσι τὸ πρῶτον καὶ δασύνουσι τὸ δεύτερον π. χ. ***ῥίπτω, ἔῤῥιπτον***· τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν εἶνε ἐν χρήσει σήμερον.

Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἄρχονται ἀπὸ ρ μετὰ τὴν αὔξησιν διπλασιάζουσι τὸ ρ· π. χ. ***ῥάπτω, ἔρραπτον.***

Καὶ μετὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν δὲ ὅστις γίνεται διὰ τοῦ ε διπλασιάζεται τὸ ρ· π. χ. *ῥίπτω, ἔρριφα, ἔρριμμαι.*

Ἐν δὲ τῇ συνθέσει διπλασιάζεται τὸ ρ, ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν λήγῃ εἰς φωνῆεν καὶ τὸ δεύτερον ἄρχηται ἀπὸ ρ· π. χ. *περιρρέω (περὶ—ῥέω,) ἐπίρρημα (ἐπὶ—ῥῆμα.)*

Ὅταν ὅμως τὸ πρῶτον συνθετικὸν λήγῃ εἰς δίφθογγον ἢ εἰς φωνῆεν μακρόν, τότε δὲν διπλασιάζεται τὸ ρ· π. χ. *εὔρυθμος (εὖ—ῥυθμός), εὔρωστος (εὖ—ῥώννυμι).*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Τῷ Ἡρακλεῖ ῥόπαλον καὶ λεοντῆν προσάπτουσι. —Σεισμοί τινες οὐ πρότερον ἔληξαν πρὶν ἢ διαρραγῆναι (*διὰ·ῥήγνυμι*) τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἐγένοντο.—Πᾶς ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθμίας (*εὖ ῥυθμὸς*) δεῖται.—Τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σὺ (*ῥάπτω, ἔρραψας, ἔρραφα*), ὑπεδήσατο δὲ Ἀρισταγόρας.=Σὺ μὲν ἐμηχανεύθης, ἔφερε δὲ εἰς πέρας ὁ Ἀρισταγόρας.

Καθωμ. Ῥᾶρος ἐκαλεῖτο ὁ πάππος τοῦ Τριπτολέμου ἐν Ἐλευσῖνι. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ ὠνομάσθη τὸ Ῥάριον, πεδιὰς ἐν Ἐλευσῖνι, ὅπου ἐσπάρη ὁ πρῶτος σῖτος καὶ ἐγένετο ἡ ἱερὰ σπορά· ἐπ' ἴσης ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἡ Δημήτηρ Ῥαριάς.—Δὲν ἀπερρίφθησαν πέντε μόνον μαθηταὶ κατὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ὥς μοι ἔλεγες, ἀλλὰ δέκα.—Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει εὔροιαν λόγου.

Σημ. Ἂς ἐξασκηθῇ καλῶς ὁ μαθητὴς ἐν τῷ γυμνάσματι περὶ ρ, ἰδίως εἰς τὸν διπλασιασμὸν τοῦ ρ, διότι παρετήρησα ὅτι πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἀπαντῶσι μεγάλην πρὸς τοῦτο δυσκολίαν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΓ΄.

Περὶ τελικῶν συμφώνων καὶ περὶ εὐφωνικῶν γραμμάτων.

Πᾶσα λέξις πρέπει νὰ λήγῃ εἰς φωνῆεν ἢ εἰς δίφθογγον

ἢ εἰς ἓν τῶν συμφώνων *ν, ϱ, ς, (ξ, ψ,)* δηλ. αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωσι ληκτικὸν σύμφωνον ἄλλο ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω.

Ἐξαιροῦνται ἡ πρόθεσις **ἐκ** καὶ τὸ ἐπίρρημα **οὐκ** (οὐχ).

Εὐφωνικὰ γράμματα.

Εὐφωνικὰ γράμματα εἶνε τὰ *ν, κ, (χ), ς*· λέγονται δὲ εὐφωνικά, διότι μετεχειρίζοντο αὐτὰ οἱ παλαιοὶ χάριν εὐφωνίας.

Εὐφωνικὸν **ν.**

Τὸ εὐφωνικὸν **ν** προσλαμβάνουσιν εἰς τὸ τέλος, ὅταν ἡ ἑπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος.

α΄) Αἱ δοτικαὶ πληθυντικαὶ τῆς γ΄. κλίσεως αἱ λήγουσαι εἰς **σι, ξι, ψι,** π. χ. *ταῖς γυναιξὶν ἐκείναις, τοῖς ἄρχουσιν ἥρμοξε τοῦτο, τοῖς Ἄραψιν ἐκείνοις.*

β΄) Τὰ εἰς **σι** λήγοντα τοπικὰ ἐπιρρήματα καὶ αἱ λέξεις **εἴκοσι, πέρυσι** καὶ **παντάπασι,** π. χ. *πέρυσιν ἦλθεν, εἴκοσιν ἄνδρες, Ἀθήνησιν οἰκῶ.*

γ΄) Τὸ γ΄. ἑνικὸν καὶ τὸ γ΄. πληθυντικὸν πρόσωπον τῶν ῥημάτων τὸ λῆγον εἰς **σι** *(τίθησι, τύπτουσι)*, τὸ γ΄. ἑνικὸν πρόσωπον τὸ λῆγον εἰς **ε** (*ἔλεγε, ἔπραττε*) καὶ τὸ **ἐστί.**

δ΄) Τὰ οὐδέτερα τῶν ἀντωνυμιῶν *τοσοῦτος, τοιοῦτος, τηλικοῦτος*· π. χ. *τοιοῦτον ὄμμα.*

Σημ. Ἐπ' ἴσης τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντωνυμίας *αὐτὸς* ἐν κράσει μετὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνει τὸ ν· π. χ. ταὐτὸν εἰπεῖν.

ε΄) Ὁ προσσχηματισμὸς **ι** τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, ὅταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ **σ,** π. χ. *οὑτοσὶν ὁ ἄνθρωπος, οὑτωσὶν ἔλεγεν.*

Σημ. Τὸ ν ἐτίθετο κατ' ἀρχὰς ἀδιαφόρως καὶ πρὸ συμφώνου καὶ πρὸ φωνήεντος, ὡς μαρτυροῦσι παλαιοὶ γραμματικοὶ καὶ διάφοροι ἐπιγραφαί· βραδύτερον δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακοφωνίας ἐκανονίσθη ἡ θέσις αὐτοῦ κατὰ τοὺς ἄνω κανόνας.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ φύσις τοῖς μὲν *λέουσιν ἔδωκεν* ἀλκὴν καὶ ταχυτῆτα, ταῖς δ' *ἀλώπεξι* πανουργίαν.— Ἡ μωρία *δίδωσιν*

ἀνθρώποις κακά.— Φίλος πάντων τῶν ἀγαθῶν *μεταδίδωσι* φίλῳ.—Θεὸς τοῖς *ἀργοῦσιν* οὐ παρίσταται. —*Εἴκοσιν* ἄνθρωποι ἐξῆλθον τῆς πόλεως.—Τὸ ἔλαιον τοῖς φυτοῖς ἅπασίν *ἐστι* πάγκακον καὶ ταῖς θριξὶ πολέμιον πλὴν ταῖς τοῦ ἀνθρώπου.

Καθωμ. Δὲν ἐννοῶ παντάπασιν εἰς ταῦτα νὰ λάβῃς μέρος, διότι μεθ᾽ ὅλα τὰ *εἴκοσιν* ἔτη σου εὑρίσκεσαι ἐν νηπιώδει δυστυχῶς καταστάσει.— Ὁ Σωκράτης *ἔλεγεν* ὅτι πρέπει μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν νὰ ποιώμεθα ἀρχὴν παντὸς ἔργου.—*Λέγουσιν* ὅτι τὰ πράγματα καὶ πάλιν θολοῦνται.— Οὐδὲν *ἔπραττεν* ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πατρός του. —*Πέρυσι* κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤμην κλινήρης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΔ΄.

Περὶ εὐφωνικῶν γραμμάτων.

(συνέχεια)

Εὐφωνικὸν **κ.**

Τὸ **οὐ** πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου προσλαμβάνει τὸ εὐφωνικὸν κ, πρὸ δὲ δασυνομένου τὸ χ (*οὐκ ἔχω, οὐχ ἕξω*),

Σημ. Κατ᾽ ἄλλους ὅμως ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς τὸ κ καὶ ἀπεβλήθη πρὸ συμφώνου.

Εὐφωνικὸν **ς.**

Ἡ πρόθεσις **ἐκ** καὶ τὸ ἐπίρρημα **οὕτω** πρὸ φωνήεντος λαμβάνουσι τὸ ς (ἐκ+ς = ἐξ) π. χ. *ἐξ Ἀθηνῶν, οὕτως εἶπον, ἐκ Ναυπλίου, οὕτω λέγεται.*

Σημ. Κατ᾽ ἄλλους πάλιν ἡ πρόθεσις *ἐξ* καὶ τὸ ἐπίρρημα *οὕτως* ἀποβάλλουσι πρὸ συμφώνου τὸ ς καὶ γίνονται *ἐκ, οὕτω.*

Ἄσκησις

Ἀρχ. Ὁ πάπυρος φύεται οὐκ ἐν τῷ βάθει τοῦ ὕδατος· μῆκος δ᾽ ἔχει οὐχ ὑπὲρ δέκα πήχεις.—Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις

οὐχ οὕτω τῆς ἀρχῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἴσθησιν λαμβάνομεν.—Ἐξ ὅσων ἤκουσα τὰ πάντα βαίνουσι καλῶς.—Οὐ πολυτελὴς τράπεζα τὸν ἡδὺν γεννᾷ βίον, ἀλλὰ νήφων λογισμός.—Οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολύ.

Καθωμ. Ἐξ Ἀθηνῶν μετέβην εἰς Κόρινθον καὶ ἐκ Κορίνθου εἰς Πάτρας· οὕτως ἐξετέλεσα τὸ σκοπούμενον.—Οὕτω φερόμενος ἔσο βέβαιος, ὅτι εἶσαι τοῖς πᾶσιν ἀγαπητός· ἄλλως οἱ πάντες θά σε ἀποστρέφωνται.— Ἐκ τίνος παρακινούμενος ἀφορμῆς ἐπέπληξας τόσον σκαιῶς τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον ἁμαξηλάτην; —Ἐξ ὅλων τούτων δὲν δύναμαι μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας μου νὰ ἐξαγάγω συμπέρασμά τι.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΕ'.

Πρὸς διόρθωσιν ἐσφαλμένου κείμενον

ἀναφερόμενον εἰς τὸ ρ, τὰς δασυνομένας λέξεις καὶ τὰ εὐφωνικὰ γράμματα.

Ἀρχ. ***Λέγεται κύκλῳ τὸν τόπον περιρεῦσαι τὸ πῦρ.—Τὸ εὔρρυθμον τῇ καλῇ λέξει ἔπεται ὁμοιούμενον.—Τοσοῦτο ἰσχυρότερον ἡ ὁμόνοια, ὅσον εὐκαταγώνιστον ἡ στάσις.—Θηρεύουσιν τοῖς μὲν κυσὶν τοὺς λαγωοὺς οἱ κυνηγοί, τοῖς δ' ἐπαίνοις τοὺς ἀνοήτους οἱ πολλοί.—Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ Ποτιδαίας τριταῖοι ἀφίκοντο.—Οὐ ἔστι σοφίας κτῆμα τιμιώτερον.—Τὰ μέλλοντα προγινώσκειν οὐκ τῆς ἡμετέρας φύσεώς ἐστι.—Νομίζω ὅτι οὕτω ἔχει τὸ πρᾶγμα.—Αἱ μὲν τῶν φρονίμων ἐλπίδες εἰσὶ ἐφικταί, αἱ δὲ τῶν ἀσυνέτων ἄλογοι καὶ ἀδύνατοι.—Λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν.—Οἱ χρηστοὶ παῖδες οὐ μόνον διὰ τοὺς γο-***

νέας ἑαυτοὺς ἀγαπήσουσι, ἀλλὰ καὶ τοὺς γονέας δι' ἑαυτούς.

Καθωμ. *Τὰ πάντα διερυθμίσθησαν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις σου, ὥστε δὲν ἔχεις δικαίωμα νὰ παραπονῆσαι.—Τὸ ἐναντίον τῆς λέξεως εὔρρωστος εἶνε ἡ λέξις ἄρωστος.—Ἐν Χίῳ κατὰ τὸν τελευταῖον σεισμὸν κατέρευσαν πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι.—Παντάπασιν δὲν ἐννοῶ νὰ πράξῃς τοῦτο, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐκ τῆς ἀφροσύνης σου προῆλθεν πέρυσι ἡ ἀπρεπὴς ἐκείνη σκηνὴ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς σου.—Τοιοῦτον τέλος ἔλαβε ἡ ὑπόθεσις μεθ' ὅλα τὰ προσκόμματα, ἅτινα παρενέβαλε ὁ φίλος σου.—Ἡ φιλία εἶνε ὁμόνοια ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ δικαίων.—Ἔσχατος ὅρος τῆς πονηρίας ἐστὶ τὸ ψεῦδος.—Τὸ αἷμα ἐφ' ὑμᾶς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚϚ'.

Περὶ συναιρέσεως.

Δύο φωνήεντα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως ἀλλεπάλληλα (*δηλ. τὸ ἓν νὰ ἔρχηται κατόπιν τοῦ ἄλλου*) ἢ φωνῆεν καὶ δίφθογγος δυνατὸν νὰ συγχωνευθῶσιν εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ εἰς μίαν δίφθογγον. Ἡ τοιαύτη συγχώνευσις καλεῖται **συναίρεσις**· π.χ. ἡ λέξις *πλοῦς* παρήχθη ἐκ τοῦ πλό-ος, ἡ λέξις *Ξενοφῶν* ἐκ τοῦ Ξενοφά-ων καὶ ἡ λέξις *ᾠδὴ* ἐκ τοῦ ἀ-οιδή.

Σημ. Ἡ συλλαβὴ ἢ ἡ λέξις ἡ πάσχουσα συναίρεσιν λέγεται συνῃρημένη.

Ἀσκησις.

Ἀρχ. Ὁ τῶν σοφῶν *νοῦς* (νό-ος), ὥσπερ χρυσός, βάρος ἔχει μέγιστον.—Κρεῖττον *σιωπᾶν* (σιωπά-εν) ἢ λαλεῖν μάτην.

Ὁ *ῥοῦς* (ῥό-ος) τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ τοσοῦτόν ἐστι σκολιός, ὥστε πάντα τὰ σκολιὰ ἐξ ἐκείνου καλεῖσθαι.—Οἱ τὴν *γῆν* (γέ-αν) *οἰκοῦντες* (οἰκέ-οντες) τῆς θαλάσσης **ποθοῦσιν**, (ποθέ-ουσιν) οἱ δὲ πλέοντες πρὸς τὴν γῆν ἀφορῶσι.

Καθωμ. Τὸ **νοῦς** ὡς καὶ τὸ **πλοῦς** παρήχθησαν ἐκ τῶν **νόος** καὶ **πλόος**· καὶ τὰ μὲν **νοῦς** καὶ **πλοῦς** εἶνε ἡ συνῃρημένη μορφὴ τῶν λέξεων, τὰ δὲ **νόος** καὶ **πλόος** ἡ ἀσυναίρετος.—Τὰ μὲν νεῦρα καὶ τὰ *ὀστᾶ* (ὀστέ-α) τοῦ ἀνθρώπου εἶνε φθαρτά, ὁ δὲ **νοῦς** (νό-ος) ἀθάνατος.— Ὁ **Ξενοφῶν** (Ξενοφά-ων) ἐκαλεῖτο Ἀττικὴ μέλισσα διὰ τὴν γλυκύτητα τῆς ἑρμηνείας.— Ὁ *Ἡρακλῆς* (Ἡρακλέ-ης), ἀφ' οὗ ἐπετέλεσε τοὺς δώδεκα ἄθλους, προσεδέξατο τὴν ἀθανασίαν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΖ'.

Περὶ συναιρέσεως.

Κανόνες διαφερόμενοι εἰς τὴν συναίρεσιν.

Ἡ συλλαβή, ἥτις προκύπτει ἐκ συναιρέσεως, λαμβάνει περισπωμένην, ἐὰν τὸ πρῶτον τῶν συναιρεθέντων φωνηέντων εἶχε τὸν τόνον· π. χ. **ποιῶ** (ποιέ-ω), **πλοῦς** (πλό-ος), *αἰδοῦς* (αἰδό-ος), *ὀστοῦν* (ὀστέ-ον).
1 2 1 2 1 2 1 2

Σημ. Ἐξαιρεῖται καὶ λαμβάνει ὀξεῖαν ἀντὶ περισπωμένης ἡ κατάληξις **ω** τοῦ δυϊκοῦ τῶν συνῃρημένων τῆς β'. κλίσεως· π. χ. **τὼ νὼ** (νό-ω), **τὼ πλὼ** (πλό-ω). Ἐπ' ἴσης ἐξαιρεῖται ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ τῶν εἰς **ω** θηλυκῶν τῆς γ'. κλίσεως· π.χ. ἡ **πειθὼ—τὴν πειθὼ** (πειθό-α), ἐν ᾧ τὰ εἰς **ως** ἀκολουθοῦσι τὸν γενικὸν κανόνα· π. χ. ἡ **αἰδὼς-τὴν αἰδῶ** (αἰδό-α).

Β'. Λαμβάνει ὀξεῖαν ἡ συλλαβὴ ἡ προκύπτουσα ἐκ συ-

ναιρέσεως, ἐὰν εἶχε τὸν τόνον τὸ β΄. τῶν συναιρεθέντων φωνηέντων π.χ. *ἑστὼς* (ἑστα-ώς), *δᾴς* (δα-ίς).
1 2 1 2

Σημ. Ἐννοεῖται ὅτι ἐπ' ἴσης λαμβάνει ὀξεῖαν τὸ ἐκ συναιρέσεως προερχόμενον φωνῆεν, ὅταν ἡ λήγουσα εἶνε μακρά, διότι ἐφαρμόζονται οἱ κανόνες περὶ τονισμοῦ· π. χ. εἰς τὸ *ἐδηλούμην* (ἐδηλο-όμην) ἡ συλλαβὴ ου ὀξύνεται, διότι μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ζημίαν *αἱροῦ* (αἱρέ-ου) μᾶλλον ἢ κέρδος *αἰσχρόν*·
1 2

τὸ μὲν γὰρ ἅπαξ σε λυπήσει, τὸ δὲ διὰ παντός.—Χρὴ τῶν *τελευτώντων* (τελευτα-όντων) ἕκαστον *τιμᾶν* (τιμά-εν) μὴ
1 2 1 2

δακρύοις μήτε οἴκτοις, ἀλλὰ μνήμῃ ἀγαθῇ.—Ὦ παῖ, *σιώπα* (σιώπα-ε)· πόλλ' ἔχει σιγὴ καλά.—Πολλοὶ πρὶν μὲν *πει-*
1 2

νῆν (πεινά-εν) ἐσθίουσι, πρὶν δὲ *διψῆν* (διψά-εν) πίνουσι.—Παισὶν *αἰδῶ* (αἰδό-α) χρὴ πολλὴν οὐ χρυσὸν καταλείπειν.—Δύο ἥκειν ἔφη Θεμιστοκλῆς θεοὺς κομίζων, *Πειθὼ* (πειθό-α) καὶ Βίαν· οἱ δ' ἔφασαν εἶναι καὶ παρ' αὐτοῖς θεοὺς μεγάλους δύο, Πενίαν καὶ Ἀπορίαν.—Ἀνδριὰς μὲν ἐπὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως *ἑστὼς* (ἑσταὼς) ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι.

Καθωμ. Τὴν *Κλωθώ*, (Κλωθό-α) τὴν Λάχεσιν καὶ τὴν Ἄτροπον ἐκάλουν Μοίρας.—Ὦ νεανία, ἔχε πάντοτε σύντροφον τὴν *αἰδῶ* (αἰδό-α) καὶ δὲν θέλεις ποτὲ μετανοήσῃ.—Ἡ λέξις *παῖς* περισπᾶται, διότι τονίζεται τὸ πρῶτον τῶν συναιρεθέντων φωνηέντων (πά-ις), ἡ δὲ λέξις *φῶς* ὀξύ-
1 2

νεται, διότι τονίζεται τὸ δεύτερον (φω-ίς)· ὑπάρχει δὲ καὶ
1 2

φῶς περισπώμενον, ὅπερ παράγεται ἐκ τοῦ (φά-ος).—*Ἐτι-*
1 2
μώμην (ἐτιμα-όμην), *ἐποιούμην* (ἐποιε-όμην), *ἐδηλούμην* (ἐδηλο-όμην), εἶνε παρατατικοὶ τῶν ῥημάτων *τιμῶμαι, ποιοῦμαι, δηλοῦμαι.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΗ'.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς τὴν συναίρεσιν.

Γ'. Δὲν τονίζεται δὲ παντάπασιν ἡ ἐκ συναιρέσεως προκύπτουσα συλλαβή, ὅταν μηδέτερον τῶν συναιρεθέντων φωνηέντων ἔχῃ τόνον· π.χ. *ποίει* (ποίε-ε), *δήλου* (δήλο-ε).
1 2 1 2

Σημ. ά. Ἐξαιρεῖται τὸ *κανοῦν* (κάνε-ον)=κάνιστρον καὶ τὰ
1 2
εἰς *εος* (οῦς) *μετουσιαστικὰ* (τὰ σημαίνοντα τὴν ὕλην ἐξ ἧς γίνεταί τι καὶ τὸ χρῶμα), ἅτινα καταβιβάζουσι τὸν τόνον, καίτοι δὲν τονίζονται τὰ συναιρεθέντα φωνήεντα· π. χ. *χρύσε-ος* (χρυσοῦς), *ἀργύρε-ος* (ἀργυροῦς), *πορ-*
1 2 1 2
φύρε-ος (πορφυροῦς).
1 2

Σημ. Τὰ σύνθετα ἐπίθετα (*εὔνους, εὔπλους,* κτλ.) φυλάττουσι τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι παρὰ τὸν κανόνα· π.χ. *εὔνους* (εὔνο-ος) γεν. τοῦ *εὐνό-ου εὔνου* καὶ οὐχὶ *εὐνοῦ.*

Ἡ ἐκ συναιρέσεως προκύπτουσα συλλαβὴ εἶνε μακρά. Ἐν τούτοις τὰ σύνθετα ἐπίθετα τῆς β'. κλίσεως ἔχουσι βραχεῖαν τὴν κατάληξιν **οι** τοῦ πληθυντικοῦ καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν· π. χ. *εὖπλοι, εὖνοι* κτλ.

Σημ. Κατά τινας δὲν γίνεται συναίρεσις εἰς τὸ *εὖνοι* καὶ τὰ ὅμοια, ἀλλὰ συγκοπὴ τοῦ ο (*εὖπλοι-εὔπλο-οι*).

Ἄσκησις.

Ὀρέγου φίλων *εὔνων* (εὐνό-ων).—Λόγος *εὔνους* (εὔνο-ος
1 2 1 2

ἐπικουφίζει τὴν λύπην.—Μειράκιον πλούσιον καὶ ἀπαίδευτον
χρυσοῦν (χρύσε-ον) ἐστιν ἀνδράποδον.—Τὸ Ἀτλαντικὸν
1 2
πέλαγος ἐν στενοπόρῳ στόματι ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις
τὸν ***εἴσρουν*** (εἴσρο-ον) εἰς τὴν θάλασσαν ποιεῖται.—Οἱ ἀ-
1 2
γαθοὶ τοῖς ἀγαθοῖς ***εὖνοί*** (εὔνο-οι) εἰσι.

Καθωμ. Ὁ θάνατος λέγεται ***χαλκοῦς*** (χάλκε-ος) ὕπνος.
—Ἡ λέξις ***κανοῦν*** (κάνε-ον—κανοῦν) σημαίνει κάνιστρον,
1 2
καλάθι.—Παρατηρεῖς τὴν ὡραίαν ἐκείνην ***χρυσῆν*** (χρυσοῦς
—χρύσε-ος) λυχνίαν; εἶνε δῶρον τοῦ θείου μου.—Τὸ ἀγγεῖον,
1 2
ὅπερ κατασκευάζεται ἐξ ἀργύρου, πῶς λέγεται; ***ἀργυροῦν***
(ἀργύρε-ον).—Πόσον εἶνε πολυτελῆ τὰ ***χρυσᾶ*** (χρύσε-α) ἐ-
1 2
κεῖνα κοσμήματα· τῇ ἀληθείᾳ ἐμαγεύθην ἐκ τῆς θέας των.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΚΘ′.

Περὶ κράσεως.

Ἡ συγχώνευσις δύο φωνηέντων εἰς ἓν μακρὸν ἐν μιᾷ λέξει εἴπομεν ὅτι λέγεται συναίρεσις· ἂν ὅμως πρόκειται περὶ συγχωνεύσεως δύο λέξεων, ἂν ἑνωθῇ δηλαδὴ τὸ τελευταῖον φωνῆεν τῆς προηγουμένης μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἑπομένης, τότε ἔχομεν τὴν λεγομένην ***κρᾶσιν*** **π.χ.** *τὰ ἀγαθὰ* =*τἀγαθά*, τὸ *ἐλάχιστον*=*τοὐλάχιστον.*

Σημ. Δυνατὸν νὰ συνενωθῶσι καὶ δίφθογγος μετὰ φωνήεντος καὶ φωνῆεν μετὰ διφθόγγου· π.χ. ***καὶ-ἀγαθὸς***=κἀγαθός, ***ἐγὼ-οἶμαι***= ἐγῷμαι, ***καὶ-ἐγὼ***=κἀγώ.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶνε ἡ κορωνίς, (᾽) ἥτις τίθεται ἐπὶ τοῦ φωνήεντος, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως· π. χ. *τὸ ἱμάτιον*=*θοἰμάτιον*, *τὰ ὅπλα*=*θὦπλα.*

Σημ. Ἡ δασεῖα ὅμως τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας μένει καὶ λαμβάνει τὴν θέσιν τῆς κορωνίδος παραλειπομένης· π. χ. *ὁ ἐμὸς*=οὑμός, ἃ-ἐγὼ=ἁγώ.

Ὁ τόνος τῆς προηγουμένης λέξεως ἀποβάλλεται, τῆς δ' ἑπομένης μένει· ἡ παροξύτονος ὅμως λέξις προπερισπᾶται, ἐὰν ἡ λήγουσα αὐτῆς εἶνε βραχεῖα· π. χ. *τὰ ἄλλα*=*τἆλλα*, *τὰ ὅπλα*=*θῶπλα*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Σοφοῖς ὁμιλῶν *καὐτὸς* (καὶ-αὐτὸς) ἐκβήσει σοφός. —Ὁρῶμεν τοὺς ἄνδρας τοὺς καλοὺς *κἀγαθοὺς* (καὶ-ἀγαθοὺς) ἐπὶ τῷ δικαίῳ φιλοτιμουμένους.—Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα *τἀγαθὰ* (τὰ-ἀγαθὰ) οἱ θεοί.—Τῶν ἀγαθῶν ἕνεκα δεῖ καὶ *τἆλλα* (τὰ-ἄλλα) τὰ ἡδέα πράττειν, ἀλλ' οὐ *τἀγαθὰ* ἕνεκα τῶν ἡδέων.—Ἀφεὶς τὰ φανερὰ μὴ δίωκε *τἀφανῆ*.—*Κἀγὼ* (καὶ-ἐγὼ) τῷ ξύλῳ σου πατάξας διαλύσω τὸ κρανίον.

Καθωμ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο πιθανὸν νὰ ἔχω ἄδικον, διὰ πάντα ὅμως *τἆλλα* (τὰ-ἄλλα) μεθ' ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά σου δὲν πείθομαι, ὅτι ἔχεις δίκαιον.—Ἡ λέξις *ἐγᾦμαι* (ἐγὼ-οἶμαι) θέλει καὶ ὑπογεγραμμένον ι, ὅπερ λαμβάνεται ἐκ τῆς διφθόγγου οι τῆς ἑπομένης λέξεως οἶμαι.—Ὅταν ἡ λέξις *ἅνθρωπος* εὑρίσκηται μετὰ δασείας, τότε προῆλθεν ἐκ κράσεως τοῦ ἄρθρου **ὁ** μετὰ τοῦ **ἄνθρωπος**.—Τὸ σημεῖον, ὅπερ ὁμοιάζει πρὸς ψιλὴν καὶ τίθεται εἰς τὸ ἐκ τῆς κράσεως προερχόμενον φωνῆεν, ὀνομάζεται κορωνίς.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Λ'.

Περὶ κράσεως.

(συνέχεια).

Ποῦ γίνεται συνήθως ἡ κρᾶσις;

1) Εἰς τὸ **ἄρθρον** καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα· **ὦ**· π.χ. τὸ-ὄνομα=*τοὔνομα*, ὦ ἄνθρωπε=*ὤνθρωπε*.

2) Εἰς τὴν πρόθεσιν **πρό**, τὸν σύνδεσμον **καὶ** καὶ τὸ **μέντοι** μετὰ τοῦ **ἄν**· π.χ. πρὸ-ἔλεγον=*προὔλεγον*, καὶ-ἔπειτα=*κἄπειτα*, μέντοι-ἄν=*μεντἄν*.

3) Εἰς τὸ **ἐγὼ** μετὰ τοῦ **οἶδα** καὶ **οἶμαι**· π. χ. ἐγὼ-οἶδα=*ἐγῷδα*, ἐγὼ-οἶμαι=*ἐγῷμαι*.

4) Εἰς τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας **ὃ** καὶ **ἃ**· π. χ. ὅ-ἐγὼ=*οὑγώ*, ἃ-ἐγὼ=ἁγώ.

5) Εἰς τὸ **τοὶ** μετὰ τοῦ **ἄρα** καὶ **ἄν**· π.χ. *τἆν* (τοὶ-ἂν) *τἆρα* (τοὶ-ἄρα).

Σημ. ά. Ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτοντος φωνήεντος τίθεται ὑπογεγραμμένον ι, ὅταν ἡ δευτέρα λέξις ἄρχηται ἀπὸ διφθόγγου, ἥτις ἔχει ι· π. χ. *καὶ-εἶτα*=κᾆτα, *ἐγὼ-οἶδα*=ἐγῷδα.

Σημ. β'. Ἐὰν ἡ ἑπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος δασυνομένου, τὸ ψιλὸν σύμφωνον τῆς προηγουμένης τρέπεται εἰς τὸ ὁμόφωνον δασύ· π.χ. *τὸ ἱμάτιον*=*θοἰμάτιον*, *τὰ-ὅπλα*=*θὤπλα*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ὅστις ὑπέχει χρυσίῳ τὴν χεῖρα, *κἂν* (καί-ἂν) μὴ φῇ, πονηρὰ βουλεύεται.—Σχολαστικὸς νοσοῦντα ἐπισκεπτόμενος ἠρώτα περὶ τῆς ὑγιείας· ὁ δὲ οὐκ ἠδύνατο ἀποκριθῆναι· ὀργισθεὶς οὖν, ἐλπίζω, ἔφη, *κἀμὲ* (καὶ ἐμὲ) νοσήσειν καὶ ἐλθόντι σοι μὴ ἀποκριθῆναι.—Ὁ καλὸς *κἀγαθὸς* (καὶ-ἀγαθὸς) ἀνὴρ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ὑποτέταχε τῷ διοικοῦντι τὰ ὅλα, καθάπερ οἱ ἀγαθοὶ πολῖται τῷ νόμῳ τῆς πόλεως.—*Κἀγὼ* (καὶ-ἐγώ), εἰ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλετε, ἕπεσθαι ὑμῖν βούλομαι.

Καθωμ. Ἡ λέξις *προὔλεγον* εἶνε παρατατικὸς τοῦ ῥήματος προλέγω, παρήχθη δὲ κατὰ κρᾶσιν ἐκ τοῦ *πρὸ-ἔλεγον*.—Αἱ λέξεις *ἐγῷδα*, *ἐγῷμαι*, *κᾆτα* ἔχουσιν ὑπογεγραμμένον ι, διότι αἱ δεύτεραι λέξεις *οἶδα* (τοῦ ἐγῷδα), *οἶμαι* (τοῦ ἐγῷμαι) καὶ *εἶτα* (τοῦ κᾆτα), ἄρχονται ἀπὸ διφθόγγου

ἐχούσης ι.—Τὰ ὅπλα κατὰ κρᾶσιν γίνεται *θὦπλα*. —Ἡ λέξις *κᾆτα* (καὶ-εἶτα) θέλει ὑπογεγραμμένον ι, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ λέξις *κἄπειτα* (καὶ-ἔπειτα).

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΑ΄.

Περὶ ἐκθλίψεως.

Ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελευταίου φωνήεντος λέξεως προηγουμένης πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἑπομένης λέξεως λέγεται *ἔκθλιψις*· π. χ. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε=*ἐκεῖνος δ' ἔλεγε*. Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶνε ἡ ἀπόστροφος, τὰ δ' ἐκθλιβόμενα φωνήεντα εἶνε τὰ **α, ε, ι, ο**· π. χ. *χρήματ' ἔχει, οἶδ' ὅτι, φήμ' ἔγωγε, ὅτ' ἦλθε, γένοιτ' ἄν*.

Σημ. ά. Ἐνίοτε ἐκθλίβεται καὶ ἡ βραχεῖα τελικὴ δίφθογγος *αι*. π. χ. *φαίνετ' ἄρ' ἡμῖν ὁ ποιητής*

Καὶ ἐν συνθέσει γίνεται ἔκθλιψις, δὲν τίθεται ὅμως ἡ ἀπόστροφος· π. χ. μετὰ-ἔχω=*μετέχω*.

Δὲν ἐκθλίβονται δὲ συνήθως 1) τὸ α, ι, ο τῶν μονοσυλλάβων λέξεων 2) τὸ ι τῶν προθέσεων *περί, ἄχρι, μέχρι* καὶ τοῦ συνδέσμου *ὅτι*. Τὸ ι τῆς *ἐπὶ* δὲν ἐκθλίβεται εἰς τὰ *ἐπιεικής, ἐπίορκος* καὶ *ἐπιούσιος*.

Σημ. β΄. Τὸ ψιλὸν σύμφωνον τὸ πρὸ τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος εὑρισκόμενον τρέπεται εἰς τὸ ὁμόφωνον δασύ, ἂν ἡ ἑπομένη λέξις δασύνηται· π. χ. *μετὰ ὑμῶν=μεθ' ὑμῶν*. Καὶ δύο δὲ ψιλὰ ἂν εὑρίσκωνται, τρέπονται εἰς δασέα· π. χ. *νύκτα ὅλην=νύχθ' ὅλην*. Ἐνίοτε δὲ μεταβάλλεται καὶ παρεμπίπτον σύμφωνον· π. χ. τετρα—ιππον=*τέθριππον*.

Αἱ ἄκλιτοι ὀξύτονοι λέξεις καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τινά*, μετὰ τὴν ἔκθλιψιν ἀποβάλλουσι τὸν τόνον αὐτῶν, αἱ ἄλλαι ὅμως ὀξύτονοι λέξεις ἀναβιβάζουσιν αὐτὸν εἰς τὴν παραλήγουσαν· π. χ. μετὰ-ὑμῶν=*μεθ' ὑμῶν*, πολλὰ-ἔπαθον=*πόλλ' ἔπαθον*. Ἔσχον τινὰ ἀγαθὰ=*ἔσχον τιν' ἀγαθά*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Οἱ πλανῆται τοῖς ἀπλανέσιν ἀστράσιν ἀπὸ δυσμῶν *ἐπ' ἀνατολὰς* (ἐπὶ-ἀνατολὰς) ἀντιφέρονται.—*Παρ'ἀνδρὸς* (παρὰ-ἀνδρὸς) σοφοῦ χρή τι σοφὸν μανθάνειν. — Σωκράτης λοιδορούμενος οὐκ ἐχαλέπηνεν, *οὐδ' ἐν* (οὐδὲ-ἐν) θεάτρῳ λοιδορηθεὶς ἠγανάκτει.—*Τοῦτ' ἔστι* (τοῦτο-ἐστὶ) μεγίστων ἕν τι, εἰ μήτε ἡμᾶς μήτε τοὺς ἡμετέρους ἡ τύχη ταράττει.— *Πόλλ' ἔπαθον* (πολλὰ-ἔπαθον) δεινὰ ὁ τάλας. —Λέοντος κοιμωμένου μῦς τῷ σώματι ἐπέδραμεν· ὁ *δ' ἐξαναστὰς* (δὲ-ξαναστὰς) συνέλαβεν αὐτόν.

Καθωμ. Δι' ὅλων (διὰ-ὅλων) τούτων τῶν μέσων κατώρθωσεν ὁ πονηρὸς ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὔνοιαν πάντων τῶν συμπολιτῶν του.— Ἡ τοιαύτη συμφωνία εἶνε ἐπωφελὴς *δι' ἅπαντας* (διὰ-ἅπαντας), ὡς ἐγὼ τοὐλάχιστον φρονῶ.—*Μεθ' ὅλας* (μετὰ-ὅλας) τὰς παρουσιαζομένας δυσκολίας θέλω κατορθώσῃ νὰ δοθῇ πέρας εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.—Εἰς τὸ *τἀγαθά, τἆλλα* καὶ τὰ ὅμοια δὲν γίνεται ἔκθλιψις ἀλλὰ κρᾶσις, ὥστε κακῶς γράφονται τ' ἀγαθά, τ' ἄλλα.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΒ'.

Πρὸς διόρθωσιν ἐσφαλμένον κείμενον.

(ἀναφερόμενον εἰς τὴν συναίρεσιν, τὴν ἔκθλιψιν καὶ τὴν κρᾶσιν.)

Ἀρχ. *Κρεῖττον σιωπὰν ἢ λαλεὶν μάτην.—Αἱ θεράπαιναι ἐν κάνοις (κ ά ν ε-ο ν=κ ά ν ι σ τ ρ ο ν) τὸν ἄρτον προσφέρουσιν.—Ἡ λύπη τοῖς εὐνοῖς (ε ὔ ν ο-ο ς=ε ὔ ν ο υ ς) τῶν φίλων λόγοις θεραπεύεται.—Παισὶν αἰδῶ (α ἰ δ ὼ ς) χρὴ πολλὴν οὐ χρυσίον καταλείπειν.—Πλοῦτος ὕβριν τίκτει καὶ φειδῶ (ἡ φ ε ι δ ὼ) βίον.—Ἀνδριὰς μὲν ἐπὶ βάσεως,*

σπουδαῖος δ' ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἑστῶς (ἑ σ τ α ὼ ς) ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι.—Ὦ παῖ, σιῶπα (σ ι ώ π α ε) πολλ' ἔχει ἡ σιγὴ καλά. — Ταὐτὸ (τ ὸ α ὐ τ ὸ) ἐστιν ἐξ ἀσθενοῦς ἀγκυρίου σκάφος ὁρμίζειν καὶ ἐκ φαύλης γνώμης ἐλπίδας.—Ὁ τὸν ἑαυτοῦ παῖδα πολλοῦ ἄξιον ἀποδείξας, κἂν (κ α ὶ-ἂ ν) ὀλίγα καταλίπῃ, πολλὰ ἔδωκεν.—Οὐδεὶς μετὰ ὀργῆς ἀσφαλῶς βουλεύεται.—Σιγή ποτε ἐστιν αἱρετωτέρα λόγου.—Ἀλλὰ ἐγὼ πολλ' ἀγαθ' ἔχω.—Τὸ ζῆν ἀλύπως ἀνδρός ἐστιν εὐτυχούς.—Οἱ πλούσιοι καὶ οἱ βασιλεῖς τιμῶντες τοὺς φιλοσόφους ἑαυτοὺς κοσμοῦσι κακείνους.—Οὐ τιμᾶται Θεὸς ὑπὸ ἀνθρώπου φαύλου ἀλλὰ ἀρετῇ καὶ προαιρέσει τῶν καλῶν ἔργων καὶ δικαίων.—Τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀντευεργετεῖν πανταχοῦ νόμιμόν ἐστιν. —Ὁ φθονῶν ἑαυτὸν ζημιοί.—Χρόνος ἀμαυροὶ πάντα καὶ εἰς λήθην ἄγει.

Καθωμ. *Ὁ Ξενοφῶν ἐκαλεῖτο Ἀττικὴ μέλισσα διὰ τὴν γλυκύτητα τῆς ἑρμηνείας.—Ὦ νεανία, ἔχε πάντοτε σύντροφον τὴν αἰδῶ καὶ δὲν θέλεις ποτὲ μετανοήσῃ. —Ἡ λέξις θοιμάτιον γίνεται κατὰ κρᾶσιν ἐκ τοῦ ἄρθρου τὸ καὶ τῆς λέξεως ἱμάτιον.—Εἴς τὴν Ἀργὼ (ἡ Ἀ ρ γ ώ,) τὸ πρῶτον πολεμικὸν πλοῖον, εἰσέβη καὶ ὁ Ἡρακλῆς.—Ὁ θάνατος λέγεται χαλκοὺς (χ ά λ κ ε ο ς) ὕπνος.—Μειράκιον πλούσιον καὶ ἀπαίδευτον εἶνε χρυσοῦν ἀνδράποδον. —Ὁ Θεὸς παρέσχεν εἰς ἡμᾶς πάντα ταγαθά.—Δὲν φρονῶ ὅτι δύνασαι κατὰ τἄλλα νὰ ἐλέγξῃς τὸν Δημήτριον.—Ἐν ᾧ δὲ ἔλεγε ταῦτα, κεραυνὸς πεσὼν κατέκαυσεν αὐτόν. —Διὰ ὅλα ταῦτα εἶνε δυστυχὴς καὶ ὀφείλομεν νά τον λάβωμεν ὑπὸ τὴν προστασίαν ἡμῶν.—Ὁ νοσῶν, ἐὰν ἀγανακτῇ διότι νοσεί, δι' αὐτὸ περισσότερον θέλει νοσήσῃ.—Ὁ μὲν γεωργὸς προσπαθεῖ νὰ ἐξημερώσῃ τὴν γήν, ὁ δὲ φιλοσοφῶν τὴν ψυχήν.*

ΜΕΡΟΣ Β'.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν κλίσεων.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΓ'.

Καταλήξεις κλίσεων.

	Α'. Ἀρσ.	Α'. θηλ.	Β'. Ἀρ. θηλ.	Β'. οὐδ.	Γ'. Ἀρσ. θηλ.	Γ'. οὐδ.
Ὀν.	ᾱς-ης	ᾰ-η	ος	ον	ς ἢ ἀκατάληκτος	
Γεν.	ου-(α)	ᾱς-η	ου	ου	ος ἢ ως	
Δοτ.	ᾳ-ῃ	ᾳ-ῃ	ῳ	ῳ	ῐ	
Αἰτ	ᾱν-ην	ᾰν-ην	ον	ον	ν ἢ ᾰ	—
Κλ.	ᾱ-η(ᾰ)	ᾰ-η	ε(ος)	ον	—	—
			Δυϊκὸς			
Ὀν. Αἰτ. Κλ.	ᾱ		ω		ε	
Γεν. Δοτ.	αιν.		οιν		οιν	
			Πληθυντικὸς			
Ὀν.	αι		οι	ᾰ	ες	ᾰ
Γεν.	ων		ων	ων	ων	
Δοτ.	αις		οις	οις	σῐ(ν)	
Αἰτ.	ᾱς		ους	ᾰ	νς(ᾰς)	ᾰ
Κλ.	αι		οι	ᾰ	ες	ᾰ

Ὁ Δυϊκὸς καὶ ὁ πληθ. εἶνε ὁ αὐτὸς εἰς πάντα τὰ ὀνόματα

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ φιλί-α ἐπαγγέλλεται καταφυγὴν καὶ βοήθειαν. —Πονηρ-οῦ δεσπότ-ου οἰκέτ-αι χρηστ-οὶ οὐ γίγνονται.— Ἡ σὴ τέχν-η, παιδοτρίβ-α, τῆς ὑγιεί-ας καὶ τῆς εὐρωστί-ας ἐστὶ πηγ-ή.—Χάρι-ς μὲν χάρι-ν τίκτει, ἔρι-ς δ' ἔρι-ν.— Οἱ πλάστ-αι τὸν μὲν Δί-α ἀναπλάττουσι γενειάτ-ην, Ποσειδῶν-α δὲ κυανοχαίτ-ην, Ἀπόλλων-α δὲ μειράκι-ον γυμν-όν.—Ὁ οἶν-ος τὰς μὲν λύπ-ας, ὥσπερ ὁ μανδραγόρ-ας

τοὺς ἀνθρώπ-ους, κοιμίζει, τὰς δὲ φιλοφροσύν-ας, ὥσπερ ἔ-λαι-ον φλόγ-α, ἐγείρει.

Καθ. Ἡ πατρ-ὶς ἡμῶν εὑρίσκεται ἐν κινδύν-ῳ, καὶ ὀφείλει πᾶς τις νὰ παράσχῃ αὐτῇ κατὰ τὸ δυνατ-ὸν βοήθει-άν τιν-α. — Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Βραζιλί-ας ἀπώλεσε τὸν θρόνον αὐτοῦ.—Οἱ τελευταῖ-οι σεισμοὶ ἐπήνεγκον μεγάλ-ας καταστροφ-ὰς καθ' ἅπασ-αν τὴν δυτικ-ὴν πλευρ-ὰν τῆς Πελοποννήσ-ου.—Ἡ Σῦρ-ος εἶνε νῆσ-ος κειμέν-η ἐν τῷ νομ-ῷ τῶν Κυκλάδ-ων, τοῦ ὁποί-ου εἶνε καὶ πρωτεύουσ-α.—Κατὰ τὴν ἐν Μαραθῶν-ι γενομέν-ην μάχ-ην διέπρεψ-εν ὁ στρατηγ-ὸς Μιλτιάδ-ης.

Σημ. Ἂς ἀσκηθῇ καλῶς ὁ μαθητὴς εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν καταλήξεων τῶν ὀνομάτων, διότι θὰ ἔχῃ ἄξιον λόγου ἐφόδιον εἰς τὴν ὀρθὴν τῶν ὀνομάτων γραφήν

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΔ'.

Γενικά τινα ἀναφερόμενα καὶ εἰς τὰς τρεῖς κλίσεις.

Ἡ κατάληξις **ας** τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων εἶνε πάντοτε μακρά· π. χ. ὁ *Αἰνείας*, *τῆς παιδείας*, *τὰς μούσας*.

Τὸ **α** τῆς δοτικῆς τοῦ ἑνικοῦ καὶ τῶν πτώσεων τοῦ δυϊκοῦ τῶν πρωτοκλίτων εἶνε πάντοτε μακρόν. π.χ. τῇ *ἀληθείᾳ*, *τὼ μούσα*, *τὼ βασιλεία*.

Τὰ *δίχρονα* ἐν τῷ τέλει τῶν οὐδετέρων, ἂν δὲν προκύπτωσιν ἐκ συναιρέσεως, εἶνε βραχέα· π.χ. τὰ *μῆλα*, τὸ *πρᾶγμα*, τὸ *πέπερι*, τὰ *σώματα*.

Αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων **ι, α, ας** τῆς γ'. κλίσεως εἶνε βραχεῖαι· π. χ. τῷ *λαμπτῆρι*, τὴν *ῥῖνα*, τοὺς *κρατῆρας*, τὰς *ἀψῖδας*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ξενοφῶν ἐκαλεῖτο Ἀττικὴ μέλισσα γλυκύτητι τῆς *ἑρμηνείας.* —Τῆς *παιδείας* αἱ μὲν ῥίζαι πικραί, οἱ δὲ καρποὶ γλυκεῖς.— *Αἰνείας* τὸν πατέρα Ἀγχίσην ἔσωσε φέρων ἐπ' ὤμων.—Ἑρμῆς ὁ τῆς *Μαίας* πτερὰ εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ πρὸς τοῖς ποσί.—Τῇ *ἐπιμελείᾳ* πάντα δοῦλα γίγνεται, τῇ δ' *ἀμελείᾳ* πάντα δυσχερῆ φαίνεται.—Ἡ φύσις τοῖς μὲν *λέουσιν* ἔδωκεν ἀλκὴν καὶ *ταχυτῆτα,* ταῖς δ' *ἀλώπεξι* πανουργίαν.—Ἡ θάλαττα *θῆρας* μεγίστους τρέφει καὶ φυτεύματα.—Τάφος κοινὸς χῶρος *ἅπασι, πένησί* τε καὶ *βασιλεῦσι.*

Καθ. Τῇ *ἀληθείᾳ* ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἦτο ἔκτακτόν τι.— Τὸ *πέπερι,* τὸ *σίναπι* καὶ τὸ *κιννάβαρι* εἶνε ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως.— Παρὰ τὴν *Σαλαμῖνα* ἐγένετο ἡ περίφημος ναυμαχία μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν, καθ' ἣν ἀνεδείχθησαν νικηταὶ οἱ Ἕλληνες.—Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξετασθῇ τὸ *πρᾶγμα* καλήτερον, ὥστε νὰ μὴ ἐπέλθῃ ἀπευκταῖόν τι. — Οἱ Ἀττικοὶ δὲν μετεχειρίζοντο διὰ τὸν δυϊκὸν τὸ ἄρθρον *τά,* ἀλλὰ τὸ ἀρσενικὸν *τώ,* ὡς *τὼ μούσα, τὼ κακία.*—Καὶ *ταῦτα* μὲν οὕτως ἔχουσι, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν θὰ συζητήσωμεν ἄλλοτε ἐκτενέστερον.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΕ'.

Περὶ τονισμοῦ τῶν πτώσεων.

α'.) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης ὀξύνεται· π.χ. ἡ *ἀρετή,* τὴν *τιμήν,* τὰς *ποινάς,* ὁ *ποιμήν,* ἡ *ὁδός,* τὰς *ὁδούς.*

β'.) Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται· π.χ. τῆς *τιμῆς,* τῶν *ποδῶν,* ταῖς *ὁδοῖς.*

Σημ. Τὰ ὀξύτονα τῆς Β'. Ἀττικῆς κλίσεως ὀξύνουσι τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν (τοῦ *λεώ*, τῷ *λεῴ*, τῶν *λεών*, τοῖς *λεῴς*)· ἐπ' ἴσης ὀξύνεται ἡ γενικὴ *νεὼς* (ἡ *ναῦς*, τῆς *νεὼς* κτλ.). Ἐν τούτοις τινὰ τῶν Ἀττικῶν περισπῶνται πανταχοῦ, ὡς ὁ *ταῶς*, τοῦ *ταῶ*, ὁ *ὀρφῶς*, τοῦ *ὀρφῶ*, ἡ *Κῶς*, τῆς *Κῶ*.

γ'.) Ἡ αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῆς ά. καὶ β'. κλίσεως ἔχει καὶ τὸν τόνον καὶ τὸν χρόνον τῆς ὀνομαστικῆς· π.χ. ἡ *μοῖρα*, τὴν *μοῖραν*, ὦ *μοῖρα*, ἡ *ὥρα*, τὴν *ὥραν*, ὦ *ὥρα*, ὁ *πῖλος*, τὸν *πῖλον*, ὦ *πῖλε*.

Εἰς ἣν συλλαβὴν τονίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ, τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ὅταν δὲν ἐμποδίζῃ ἡ λήγουσα· π.χ. *ἄνθρωπος*, *ἄνθρωπον*, *ἀνθρώπου*, *ἄνθρωποι*, *ἀνθρώπους*, *ἀνθρώπων*.

Ἄσκησις.

Ἡ *ἀρετὴ* ἁπλῆν καὶ βεβαίαν *ὁδὸν* τοῦ βίου ὑποδείκνυσι, —Τοῖς νικηταῖς ἐν ἀγῶσι δάφνης ἐδίδοτο στέφανος.—Ὁ Θεός ἐστι *ποιητὴς* τοῦ *οὐρανοῦ* καὶ τῆς *γῆς*.—Παρὰ τῷ τῶν Παλληνέων δήμῳ μετὰ τὴν *Λεὼ* προδοσίαν οὐκέτι ἐκηρύττετο τοὐπιχώριον· «*Ἀκούετε, λεῴ*».—Οἱ Ἐφέσιοι πολιορκούμενοι ὑπὸ Κροίσου ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι ἐξάψαντες ἐκ τοῦ *νεὼ* σχοινίον εἰς τὸ τεῖχος.—Ἐκτὸς τῆς *νεὼς* ταύτης ἀπώλετο καὶ ἑτέρα μείζων.—Οἱ *μοχθηροὶ* τῶν ἀνθρώπων οὐχ οὕτως ἥδονται ἐπὶ τοῖς ἰδίοις *ἀγαθοῖς*. ὡς ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις *κακοῖς*.

Ἀρχῆς κακῆς κάκιστον βεβαίως θὰ εἶνε καὶ τὸ τέλος. —Ὁ ἔνδοξος πόλεμος εἶνε προτιμότερος τῆς *αἰσχρᾶς* εἰρήνης.—Οἱ *ἀγαθοὶ* ἄνδρες εἶνε εἰκόνες τῶν *θεῶν*.—Οἱ εὐεργέται τῶν ἀνθρώπων *τιμῶν* ἠξιώθησαν.—Ὁ πλοῦτος τῆς κακίας μᾶλλον ἢ τῆς καλοκαγαθίας εἶνε ὑπηρέτης.—Μεγάλη κίνησις ἐπεκράτει χθὲς ἐν τοῖς ὁδοῖς ἕνεκα τῶν ἐκλο-

γῶν.—Ὁ *ταὼς* σχηματίζει τὴν γενικὴν *ταῶ*, ἐν ᾧ τὸ *λεὼς* σχηματίζει *λεώ*, ἡ γενικὴ δηλ. τοῦ πρώτου περισπᾶται, τοῦ δὲ δευτέρου ὀξύνεται.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛϚ΄.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως.

*Περὶ τοῦ **α** τῶν θηλυκῶν ὀνομάτων.*

Τὸ α τῶν θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως ἄλλοτε εἶνε μακρὸν καὶ ἄλλοτε βραχύ· παρατίθενται δ' ὁμοῦ αἱ διάφοροι περιπτώσεις, ὅπως συγκρίνῃ ὁ μαθητὴς τὴν μίαν πρὸς τὴν ἄλλην.

Ἔχουσι λοιπὸν τὸ

α μακρὸν (ᾱ)	*α βραχὺ* (ᾰ)
Ἐπίθετα.	
Τὰ θηλ. ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον· π.χ. ***ὡραῖος***, *ὡραίᾱ*, ***ἅγιος***, *ἁγίᾱ*, ***ὁποῖος***, *ὁποίᾱ*.	Τὰ θηλ. ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὸ ἀρσενικὸν τριτόκλιτον· π.χ. ***πᾶς***, ***πᾶσᾰ***, ***λαβών***, ***λαβοῦσᾰ***, ***ποιηθείς***, ***ποιηθεῖσᾰ***.
Οὐσιαστικά.	
1) Πάντα τὰ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονιζόμενα· π. χ. *χαρά*, *λαλιά*, *στοά*.	1) Πάντα τὰ ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης τονιζόμενα· π.χ. *μάχαιρα*, *σώτειρα*, *ἀκρώρεια*.

Τὰ εἰς **υια** ὅμως ὀξύτονα ἔχουσι τὸ α βραχύ· π.χ. *ὀργυιά*, *ἀγυιά*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ τῆς ἀρετῆς κτῆσις μόνη *βεβαία* (β έ β α ι ο ς) ἐστὶ καὶ ἀθάνατος.—*Πᾶσα* (π ᾶ ς) δύναμις καὶ πᾶς πλοῦτος ὑπείκει τῇ ἀρετῇ.—Ἡ *θεοσέβειά* ἐστιν ἀρχὴ τῆς σοφίας.—

Πέτρε, Πέτρε, θὲς τὴν *μάχαιραν* εἰς τὴν θήκην, τὸ ποτήριον ὅ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό;— Ἡ *θάλασσα* θῆρας μεγίστους τρέφει καὶ φυτεύματα. — *Παχεῖα* (*π α χ ὺ ς*) γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νοῦν.—Ὁ Νεῖλος *πραεῖαν* (*π ρ α ΰ ς*) τὴν ῥύσιν ποιεῖται.—Ἀλώπηξ ἐν παγίδι *ληφθεῖσα* (*λ η φ θ ε ὶ ς*) καὶ ἀποκοπείσης τῆς οὐρᾶς *διαδρᾶσα* (*δ ι α δ ρ ὰ ς*) ἀβίωτον ὑπ' αἰσχύνης τὸν βίον ἡγεῖτο.

Καθωμ. Τὸ *α* τῆς λέξεως ἡ *ὡραία* εἶνε μακρόν, διότι τὸ ἀρσενικὸν *ὡραῖος* εἶνε δευτερόκλιτον, τῆς δὲ λέξεως *ποιηθεῖσα* εἶνε βραχύ, διότι τὸ ἀρσενικὸν *ποιηθεὶς* εἶνε τριτόκλιτον.— Ἡ *χαρά* μου ὑπῆρξε μεγίστη, ἅμα ἔμαθον περὶ τῆς ἀρίστης ἐπιτυχίας σου κατὰ τὰς ἐξετάσεις.— Ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους ὀνομάζεται *ἀκρώρεια*, ἡ δὲ βάσις αὐτοῦ *ὑπώρειαι* ἢ πρόποδες.—*Πᾶσα* (*π ᾶ ς*) κακὴ συναναστροφὴ βεβαίως δὲν δύναται ἢ νὰ ἔχῃ κάκιστα ἀποτελέσματα. — Μία *ὀργυιὰ* περιέχει ἓξ πόδας, εἷς δὲ ποὺς δώδεκα δακτύλους καὶ εἷς δάκτυλος δώδεκα γραμμάς.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΖ'.

Πρώτη κλίσις.

Περὶ τοῦ **α**.

α μακρόν. (συνέχεια)	*α βραχύ.*
2) Τὰ **εια** δισύλλαβα (*μνεία, χρεία*) καὶ τὰ εἰς *εια* ὑπερδισύλλαβα παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς *ευω* ληγόντων ῥημάτων· (*βασιλεία-βασιλεύω*), (*κολακεία-κολακεύω*), (*παιδεία-παιδεύω*).	2) Τὰ εἰς **εια** παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς *ης* τριτοκλίτων ὀνομάτων καὶ τῶν εἰς *ευς*· (*ἀλήθεια-ἀληθὴς*), *εὐγένεια-εὐγενὴς*), (*εὐσέβεια-εὐσεβὴς*), (*εὐπείθεια-εὐπειθὴς*), (*Ὀδύσσεια-Ὀδυσσεύς*).

3) Τὰ εἰς **ρα** δισύλλαβα παραλήγοντα εἰς φωνῆεν· π.χ. *ὥρα, θήρα, πήρα, θύρα, λύρα* κ.τ.λ. Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουσιν τὸ α βραχύ, τὰ *χύτρα, σφῦρα.*

4) Τὰ εἰς **ια, εα** καὶ **οα** παροξύτονα· π. χ. *σοφία, κακία, μηλέα, Τεγέα, πόα.*

5) Τὰ εἰς **αια** ὑπερδισύλλαβα· π. χ. *κεραία, ἐλαία.*

6) Πάντα τὰ πολυσύλλαβα παροξύτονα οὐσιαστικά· π.χ. *παλαίστρα, ὀπώρα, ὀρχήστρα, πληθώρα, πορφύρα.*

3) Τὰ εἰς **ρα** δισύλλαβα παραλήγοντα εἰς δίφθογγον π. χ. *σφαῖρα, πρῷρα*· ἐξαιροῦνται τὰ παραλήγοντα εἰς τὴν δίφθογγον *αυ*· π. χ. *αὔρα*· καὶ τὰ *Αἴθρα Φαίδρα.*

4) Τὰ εἰς **οια** καὶ **υια**· π. χ. *εὔνοια, εὔπλοια, μετάνοια, μυῖα, ἀγυιά, ὀργυιά.*

5) Τὰ εἰς **αια** δισύλλαβα· π. χ. *μαῖα, γραῖα.*

6) Τὰ τρέποντα τὸ *α* τῆς ὀνομαστικῆς ἐν τῇ γενικῇ καὶ δοτικῇ εἰς *η*· π. χ. *μοῦσα-ης, γλῶσσα-ης, δίψα-ης.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ *εὐδαιμονία* οὐκ ἔστι τρυφὴ καὶ πολυτέλεια.— Ἡ *ἀχαριστία* μάλα δικαίως ἦν μισητὴ τοῖς Πέρσαις.— Ἡ *γλῶσσα* πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν. —Ἡ *Φαίδρα* ἦν θυγάτηρ τοῦ Μίνωος καὶ τῆς Περσεφόνης, σύζυγος δὲ τοῦ Θησέως.— Ἡ *μηλέα* δένδρον ἐστὶν εὔκαρπον. — Ἡ λέξις φθινόπωρον σύνθετός ἐστιν ἐκ τοῦ φθίνω καὶ *ὀπώρα*. — Ἡ *μυῖα* ἑξάπους οὖσα τοῖς μὲν τέτταρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσὶν ὡς χερσὶ χρῆται. — Ἔσχατον κακὸν ἡ *δειλία.*

Καθωμ. Αἱ λέξεις *μαῖα* καὶ *γραῖα* λέγονται δισύλλαβοι, διότι ἔχουσι δύο συλλαβάς, ἐν ᾧ ἡ λέξις *ἐλαία* λέγεται ὑπερδισύλλαβος.— Ἡ μήτηρ τοῦ Θησέως ἐκαλεῖτο *Αἴθρα*· αἴ-

θραν δὲ προσέτι λέγομεν καὶ τὴν αἰθρίαν δηλ. τὸν καθαρὸν ἀέρα, τὴν εὐδίαν.—Εἰπέ μοι, Χρῖστε, ἐὰν προχωρήσωμεν μίαν *μοῖραν* πρὸς Δυσμάς, θὰ εὕρωμεν διαφοράν τινα χρόνου; ἐν ἄλλοις λόγοις θὰ ἔχωμεν τὴν αὐτὴν *ὥραν* ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ;—Παρατηρῶ μετὰ περιεργίας τὸν σιδηρουργόν, ὁ ὁποῖος μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος κτυπᾷ τὴν *σφῦραν* ἐπὶ τοῦ ἄκμονος.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΗ'.

Ἐσφαλμένον κείμενον πρὸς διόρθωσιν,

ἀναφερόμενον εἰς τὰ εἰς α πρωτόκλιτα θηλυκά.

Ἀρχ. *Βραχεία τέρψις ἡδονῆς ἀθεμίτου.—Φίλει τὴν παιδεῖαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν ἀλήθειαν, τὴν εὐσέβειαν.—Καὶ λαγχάνει Ζεὺς μὲν τὴν ἐν οὐρανῷ δυναστεῖαν, Ποσειδῶν δὲ τὴν ἐν θαλάττῃ, Πλούτων δὲ τὴν ἐν ᾅδου.—Ἡ γραία μετὰ φόβου πολλοῦ πρὸς τὸν θάνατον ἀποβλέπει.—Πλάτων εἶπε τὴν παιδεῖαν δεύτερον ἥλιον εἶναι.—Μόνη ἡ ἀρετὴ βεβαῖά ἐστι καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις καὶ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ.—Παχεία γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νοῦν.—Ἡ μυία ἑξάπους ἐστί.—Ἐν τοῖς πολέμοις τέμνεται μὲν ἡ χῶρα, πορθοῦνται δ' αἱ πόλεις.—Γαλῆ εἰσελθοῦσα εἰς χαλκέως ἐργαστήριον τὴν ἐκεῖ κειμένην ῥίνην περιέλειχε.—Πάσα ἡ φύσις ὑπακούει τῷ κόσμῳ καὶ ὑπηρετεῖ.*

Καθ. *Παρατήρησον τὸν ναύτην ἐκεῖνον μετὰ πόσης εὐκολίας ἀνέρχεται τὴν κεραῖαν τοῦ πλοίου.—Θα περιμείνωμεν ἐπὶ μίαν ὧραν, ὥστε δύνασαι νὰ ἔλθῃς.—Παλαιστρα ἐκαλεῖτο ὁ τόπος, ἔνθα ἐγυμνάζοντο οἱ παλαισταί.—Ζεῖ χῦτρα, ζῇ φιλία, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι θέλοντες νὰ ἐκφράσωσιν ὅτι ἔχει τις φίλους πολλούς, ἐν ὅσῳ εἶνε πλούσιος καὶ*

εὐτυχής.—Ἡ σφαίρα διετρύπησε τὸν πνεύμονα τοῦ δυστυχοὺς ἐκείνου στρατιώτου.—Ἡ κολακεῖα εἶνε κάκιστον πρᾶγμα.—Ἡ σημαῖα τῶν φοιτητῶν ἦτο πολυτελεστάτη.—Ἡ ἐλαῖα καὶ ἡ μηλέα εἶνε δένδρα εὔκαρπα.—Ἡ μυία εἶνε ἔντομον λίαν ἐνοχλητικόν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΛΘ'.

Περὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν πρωτοκλίτων.

Ἡ γενικὴ τῶν εἰς **α** θηλυκῶν ὀνομάτων σχηματίζεται εἰς **ης** καὶ ἡ δοτικὴ εἰς **ῃ**· π.χ. ἡ *μοῦσα-τῆς μούσης-τῇ μούσῃ*, ἡ *θάλασσα-τῆς θαλάσσης-τῇ θαλάσσῃ* κ.τ.λ.

Ἐν τούτοις ὅταν πρὸ τοῦ α ὑπάρχῃ **φωνῆεν** ἢ **ρ**, τότε τὸ **α** δὲν τρέπεται εἰς **η**· π.χ. ἡ *ἀλήθεια-τῆς ἀληθείας-τῇ ἀληθείᾳ*, ἡ *μοῖρα-τῆς μοίρας-τῇ μοίρᾳ* κ.τ.λ.

Σημ. Πρὸς τούτοις φυλάττουσι τὸ α ἄτρεπτον καὶ τὰ ἔχοντα αὐτὸ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ μακρόν· π.χ. *Λήδα-Λήδας*, *Φιλομήλα-Φιλομήλας*, *Ἀνδρομέδα-Ἀνδρομέδας* κ.τ.λ.

Ἡ γενικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν λήγει εἰς **ου**· π. χ. ὁ *ποιητὴς-τοῦ ποιητοῦ*, ὁ *ταμίας-τοῦ ταμίου* κ.τ.λ.

Σχηματίζουσι δὲ αὐτὴν εἰς **α**, τὰ *μανδραγόρας*, *μητραλοίας*, *πατραλοίας*, *ὀρνιθοθήρας* καὶ τὸ *βορρᾶς*. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ Δωρικά τινα ὀνόματα, ὡς καί τινα ξενικά· π.χ. ὁ *Λεωνίδας-τοῦ Λεωνίδα*, ὁ *Ὀρόντας-τοῦ Ὀρόντα*· κ.τ.λ.

Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· π. χ. ὁ *στρατιώτης-τῶν στρατιωτῶν*, ὁ *ταμίας-τῶν ταμιῶν*, ἡ *μοῦσα-τῶν μουσῶν*.

Ἐξαιροῦνται δὲ καὶ τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον· π.χ. ἡ *ἁγία* (ἀρσεν. ὁ ἅγιος) τῶν *ἁγίων* κ.τ.λ. Πρὸς τούτοις

δὲ καὶ τὰ οὐσιαστικὰ *χρήστης* (δανειστὴς) *χρήστων*, *ἐτησίαι* (ἄνεμοι περιοδικοί, μελτέμια) *ἐτησίων* καὶ *ἀφύη* (σαρδέλλα) *ἀφύων*.

Σημ. Θηλυκά τινα ἐπίθετα γινόμενα οὐσιαστικὰ τονίζονται ὡς τὰ οὐσιαστικά· π.χ. *μέσαι-μεσῶν*, *Ῥόδιαι-Ῥοδίων* (ἐθνικὸν) *Ῥοδίαι-Ῥοδιῶν* (κύριον) *κυρίαι-κυριῶν* κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ ἐπιθυμία τῆς *δόξης* πολλάκις αἰτία ἐστὶ τῆς *ἀνδραγαθίας*. — Τῇ *ἐπιμελείᾳ* πάντα δοῦλα γίγνεται, τῇ δ' *ἀμελείᾳ* πάντα δυσχερῆ φαίνεται.—Ὦ νεανία, σιώπα· ἡ γὰρ σιωπὴ κόσμος ἐστὶ τῶν *νεανιῶν*.—Ἡ νέα Καρχηδὼν κτίσμα ἐστὶ *Ἀσδρούβα* τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννίβου πατέρα.—Αἱ τράπεζαι τῶν *χρήστων* ἐν τῇ ἀγορᾷ ἦσαν.—Πληροῦται ὁ Νεῖλος μάλιστα κατὰ τὴν τῶν *ἐτησίων* ὥραν.—Ποσειδῶν *ἀφύων* φορὰν Μεγαρεῦσιν ἐποίησε. —Πολλοῖς ἡ γλῶσσα προτρέχει τῆς *διανοίας*.

Καθωμ. Ὁ βίος τῶν μυρμήκων καὶ τῶν *μελισσῶν* εἶνε ἐπίπονος.—Ἡ θεοσέβεια εἶνε ἀρχὴ τῆς *σοφίας*.—Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος καὶ ἡ Ἰταλικὴ περιβρέχονται ὑπὸ τῆς Μεσογείου *θαλάσσης*.—Ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν *κυριῶν* ἐγράφη χθὲς ἄρθρον πραγματευόμενον περὶ τῶν καθηκόντων τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς.—Ἕνεκεν τῆς σφοδρότητος τοῦ *βορρᾶ* ἐπῆλθον πολλὰ δυστυχήματα.—Ἡ γενναιότης καὶ ἡ καρτερία τοῦ *Λεωνίδα* ἐπήνεγκον τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα ἀποτελέσματα ἐν Θερμοπύλαις.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Μ'.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς ὀνόματα ἀρσενικά.

Τὰ εἰς **ατης** λήγοντα ἐθνικὰ ἔχουσι τὸ α μακρόν· π.χ.

Σπαρτιάτης-Σπαρτιᾶται. Ἐπ' ἴσης καὶ τὰ εἰς *ατης* παρώνυμα· π.χ. *γενειάτης* θηλ. *γενειᾶτις.*

Σημ. Ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἐξαιροῦνται τὰ Σαρμάτης, Γαλάτης, Δαλμάτης, Σαυρομάτης καὶ Χαριμάτης τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὸ α βραχύ.

Τὰ εἰς **ιτης** καὶ τὸ *πρεσβύτης* ἔχουσι τὸ ι καὶ υ μακρά· π.χ. ὁ *πολίτης*-ἡ *πολῖτις*-οἱ *πολῖται*, ὁ *πρεσβύτης*-ἡ *πρεσβῦτις*-οἱ *πρεσβῦται.*

Τὰ εἰς **οτης** παρώνυμα γράφονται διὰ τοῦ ο μέν, ὅταν ἡ πρὸ τῆς καταλήξεως ταύτης συλλαβὴ εἶνε φύσει ἢ θέσει μακρά· π.χ. *τοξότης, ἱππότης, δημότης, ἀγρότης,* πλὴν τοῦ *δεσμώτης καὶ ἠπειρώτης*· γράφονται διὰ τοῦ *ω*, ἂν ἡ προηγουμένη συλλαβὴ εἶνε βραχεῖα· π.χ. *θιασώτης, ἡλικιώτης, ἰδιώτης, στρατιώτης, ἀπηλιώτης, πατριώτης,* κ.τ.λ.

Σημ. Παρώνυμα λέγονται τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων· π. χ. τὸ *τοξότης* παράγεται ἐκ τοῦ *τόξον*, *ἱππότης*, ἐκ τοῦ *ἵππος* κ.τ.λ.

Τὰ εἰς **ωτης** ἐθνικὰ γράφονται διὰ τοῦ **ω**· π.χ. Λαύρειον-*Λαυρεώτης*, Ἤπειρος-*Ἠπειρώτης*, Ἰταλία-*Ἰταλιώτης*, Σικελία-*Σικελιώτης*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Οἱ τὴν Σικελίαν κατοικοῦντες *Σικελιῶται* παρειλήφασι παρὰ τῶν προγόνων ἱερὰν ὑπάρχειν τὴν νῆσον Δήμητρος καὶ Κόρης.—Ἀμελεῖσθαι δοκοῦντες οἱ *στρατιῶται* οἱ μὲν ἀγαθοί, πολὺ ἂν ἀθυμότεροι γίγνοιντο, οἱ δὲ πονηροί, ὑβριστότεροι.—Σόλων «*Πῶς ἄριστα αἱ πόλεις οἰκοῖντο*» ἐρωτηθεὶς εἶπεν. «*Ἐὰν οἱ μὲν πολῖται τοῖς ἄρχουσι πείθωνται, οἱ δὲ ἄρχοντες τοῖς νόμοις.*»—Τὸν τοῦ Λαυρείου κάτοικον *Λαυρεώτην* καλοῦμεν.—Οἱ πλάσται τὸν Δία ἀναπλάττουσι *γενειάτην*.

Καθ. Ἐκ τῶν εἰκόνων, ἃς ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ εἴδομεν, μοὶ ἤρεσε περισσότερον ἐκείνη, ἥτις ἀπεικονίζει τὸν Προμη-

θέα *δεσμώτην.*—Πάντες οἱ *συνηλικιῶταί σου* καὶ οἱ συμμαθηταί σου ἐπεράτωσαν τὰς σπουδὰς αὐτῶν καὶ ἔλαβον διαφόρους θέσεις, ἐν τούτοις σὺ εὑρίσκεσαι εἰσέτι ἐν ἐντελεῖ ἀπραξίᾳ.—Οἱ *Τεγεᾶται* ἀλλ' οἱ *Δαλμάται*, δηλ. ἐν τῇ πρώτῃ λέξει τὸ α εἶνε μακρόν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ βραχύ.—*Πολῖτις* εἶνε τὸ θηλυκὸν τοῦ πολίτης καὶ πρεσβῦτις τὸ θηλυκὸν τοῦ πρεσβύτης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΑ΄.

Πρώτη κλίσις.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς ὀνόματα θηλυκά.

Τὰ εἰς **αινα** θηλυκὰ γράφονται διὰ τοῦ **αι**· π.χ. *λύκαινα, λέαινα, τάλαινα, μέλαινα, θεράπαινα, χλαῖνα.* Ἐξαιροῦνται αἱ λέξεις *γέννα, τήβεννα* (καὶ γέεννα).

Τὰ εἰς **ελη** γράφονται διὰ τοῦ **ε**· π.χ. *Ἕλλη, Σεμέλη, Κυβέλη, θυμέλη, νεφέλη, Πεντέλη.*

Τὰ εἰς **ελλα** γράφονται διὰ τοῦ **ε**· π.χ. *θύελλα, δίκελλα,* καὶ τὰ τῆς καθωμιλημένης *τρέλλα, κανέλλα, σαρδέλλα.*κτλ.

Τὰ εἰς **ια** ὀξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ι**· π.χ. *σφηκιά, ῥοδωνιά, μυρμηκιά, παιδιά, αἱμασιά.*

Τὰ εἰς **ικη** γράφονται διὰ τοῦ **ι**· π.χ. *νίκη, φρίκη, δίκη, Φοινίκη*· ἐξαιρεῖται τὸ *θήκη*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Σεμέλη θυγάτηρ ἦν τοῦ Κάδμου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, καὶ Ἁρμονίας, μήτηρ δὲ τοῦ Βάκχου.—Ὁ Ἑλλήσποντος ἐκλήθη ἀπὸ τῆς *Ἕλλης* ἐν αὐτῷ θανούσης.—Ἔστι *δίκης* ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ.—*Λέαινα* ὀνειδιζομένη ἐπὶ τῷ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ἕνα τίκτειν ἕνα, ἔφη, ἀλλὰ λέοντα.—Ποσειδῶν συνῆγε τὰς *νεφέλας* καὶ ἐτάραττε τὸν πόντον

ἐμβάλλων τὴν τρίαιναν καὶ ἐκίνει πάσας τὰς *θυέλλας*.—Ἡ *Πεντέλη* ὄρος ἐστὶ τῆς Ἀττικῆς. — Τῶν Λακεδαιμονίων μᾶλλον ἄγανται τὴν ἐν Θερμοπύλαις ἢ τὰς ἄλλας *νίκας*.

Καθ. Περὶ τὴν *ὀγδόην* ὥραν θ' ἀποπλεύσῃ τὸ ἀτμόπλοιον. —*Θυμέλη* ἐλέγετο ἐν τῷ θεάτρῳ ὑψηλόν τι τετράγωνον ἔχον βαθμίδας καὶ ὁμοιάζον πρὸς βωμόν, κείμενον δ' ἐν μέσῳ τῆς ὀρχήστρας.—*Φρίκη* κατέλαβέ με ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς σκληρᾶς καὶ ἀποτροπαίου ἐκείνης δολοφονίας.—Ἡ *αἱμασιὰ* τοῦ κήπου κατεστράφη ἕνεκεν τῶν τελευταίων βροχῶν.—Ἡ *δίκελλα* εἶνε ὄργανον ἀπαραίτητον διὰ τὸν κηπουρόν.—Αἱ *θεράπαιναι* προσφέρουσι τὸν ἄρτον ἐντὸς κανίστρων.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΒ'.

Πρώτη κλίσις.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς ὀνόματα θηλυκά.

Τὰ εἰς **οη** παροξύτονα καὶ ὀξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ο**· π.χ. *χλόη, ὀγδόη, θεονόη, ῥοή, πνοή, χοὴ* κ.τ.λ.

Τὰ εἰς **ολη** ὀξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ο**· π χ. *στολή, χολή, βολή, ἀνατολή*. Ἐξαιροῦνταί τινα ὡς *εὐχωλή, ἁμαρτωλή, φειδωλή, χωλὴ* (θηλυκὸν τοῦ χωλός).

Τὰ εἰς **ομη** ὀξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ο**· π. χ. *νομή, ὀσμή, τομή, οἰκοδομή*.

Τὰ εἰς **ωμη** παροξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ω**· π. χ. *γνώμη, ῥώμη, κώμη*, πλὴν τοῦ *κόμη* (*κώμη*=μικρὰ πόλις, *κόμη* δὲ=αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς).

Τὰ εἰς **ονη** ὀξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ο**· π.χ. *μονή, ἡδονή, καλλονή, χαρμονή, γονή*· ἐξαιροῦνταί τινα, ὡς *φωνή*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ σωφροσύνη *ἡδονῶν* καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτειά

ἐστιν.—Ἄσκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων μὴ τὰ πρὸς τὴν *ῥώμην* ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν.—Λέων ἀκούσας βατράχου μέγα βοῶντος ἐπεστράφη πρὸς τὴν *φωνὴν* οἰόμενος μέγα τι ζῷον εἶναι.—Ἐξενέγκατε τὴν *στολὴν* τὴν ἐκ τοῦ πνευματικοῦ πυρὸς κατασκευαζομένην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν.—Οὐχ ἵνα βάσκανον δείξῃ τὸν δίκαιον, ἀλλὰ διὰ τὴν *ὑπερβολὴν* οὕτω τὸν λόγον ἐσχημάτισεν ὁ Σωτήρ, ἵνα κηρύξῃ τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χρηστότητος τοῦ Πατρός. —Οὐ δύναται πατέρα καλεῖν τὸν φιλάνθρωπον θεὸν ὁ τὴν *γνώμην* ἔχων θηριώδη καὶ ἀπάνθρωπον.

Καθωμ. Λέγουσιν ὅτι τὸ θέαμα τῆς *ἀνατολῆς* τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς Πεντέλης εἶνε μεγαλοπρεπές.—Ὁ φάρος οὗτος εὑρίσκεται μακρὰν τοῦ λιμένος εἰς ἀπόστασιν *βολῆς* τηλεβόλου.—Ἡ *μονὴ* τῶν Ταξιαρχῶν καὶ ἡ *μονὴ* τοῦ μεγάλου Σπηλαίου εἶνε δύο τῶν μεγίστων καὶ πλουσιωτάτων ἐν Ἑλλάδι μονῶν.—Ἡ λέξις *εὐχωλὴ* παράγεται ἐκ τοῦ ῥήματος εὔχομαι.—Διὰ τῆς γενομένης *τομῆς* τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἡνώθησαν τὰ ὕδατα τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου μετὰ τῶν τοῦ Κορινθιακοῦ.—Ἡ *κόμη* τῆς γυναικὸς ταύτης εἶνε ὡραία.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΓ'.

Πρὸς διόρθωσιν ἐσφαλμένον κείμενον

ἀναφερόμενον εἰς τὰ Μ'. ΜΑ'. καὶ ΜΒ'. Γυμν.

καὶ προηγούμενα.

Ἀρχ. *Τὰ μὲν τῶν ἰδιοτῶν ἁμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας· τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων εἰς ἅπαντας ἐφικνεῖται.—Οἱ Σπαρτιάται τοῖς Ἀθηναίοις βοηθήσοντες ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ τοσαύταις νυξὶ διακόσια καὶ χίλια στάδια διῆλθον.—*

Λέενα ὀνειδιζομένη ὑπὸ ἀλώπεκος ἐπὶ τῷ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ἕνα τίκτειν, ἕνα, ἔφη, ἀλλὰ λέοντα.—Τάλενα ἐγώ! πῶς ἀδίκως πάσχω καὶ ταλαιπωροῦμαι.—Ἀγνωμωσύνη ἐστὶ λύσις τάξεως.—Τήβαινα ἦτο Ἑλληνικόν τι ἔνδυμα τῶν πλουσίων καὶ εὐγενῶν, τοῦ ὁποίου ἐγίνετο χρῆσις κατόπιν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις.

Καθ. *Ἰταλοὶ καὶ Σικελοὶ ἐλέγοντο οἱ αὐτόχθονες, Ἰταλιόται δὲ καὶ Σικελιόται οἱ ὕστερον μετοικήσαντες εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν Ἕλληνες.—Ὁ Τεῦκρος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Αἴαντος, ἦτο περίφημος τοξώτης. -Ἡ χθεσινὴ θύαιλλα ἦτο καταστρεπτική· ἦτο δὲ γενικὴ καθ' ὅλην τὴν Ελλάδα.—Παρατήρησον τὸν ὡραῖον ἐκεῖνον ἐκ χλώης τάπητα.—Ἐν μέσῳ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης βοῆς ἠκούετο ἐν τούτοις εὐκρινῶς ἡ φονὴ τοῦ στρατηγοῦ.—Ἡ στωλὴ τῶν ἀξιωματικῶν διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος μετερυθμίσθη.—Πάντα τὰ μέτρα ἔλαβον οἱ πολίται πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων των.—Ἡ Πενταίλη εἶνε ὄρος τῆς Ἀττικῆς, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγεται τὸ περίφημον Παντελήσιον μάρμάρμαρον. —Ἡδωνὴ ἀθέμιτος βεβαίαν τίκτει λύπην.—Ἡ τωμὴ τοῦ Ἰσθμοῦ μεγάλας εὐκολίας θὰ παράσχῃ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΔ'.

Πρώτη κλίσις.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς ὀνόματα θηλυκά.

Τὰ εἰς **ορα** θηλυκὰ γράφονται μὲν διὰ τοῦ **ο**, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν· π. χ. *σπορά, φορά, ἀγορά, δορά, φθορά*. Γράφονται δὲ διὰ τοῦ **ω**, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν παραλήγουσαν· π. χ. *ὥρα, χώρα, πρῷρα, ὀπώρα, πληθώρα, Θεοδώρα.*

Τὰ εἰς **ότης** ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ πάντοτε διὰ τοῦ **ο** γράφονται π. χ. *ἡ ἰδιότης, ἡ νεότης, ἡ ποιότης, ἡ ποσότης, ἡ ὡραιότης, ἡ ἀγαθότης.*

Τὰ εἰς **οσύνη** λήγοντα ὀνόματα γράφονται διὰ τοῦ **ο**, ἐὰν ἡ πρὸ τῆς καταλήξεως ταύτης συλλαβὴ εἶνε μακρά· π. χ. *δίκαιος—δικαιοσύνη, ἄφρων—ἀφροσύνη*· γράφονται δὲ διὰ τοῦ **ω**, ἐὰν ἡ προηγουμένη συλλαβὴ εἶνε βραχεῖα: π. χ. *ἱερὸς—ἱερωσύνη, ἅγιος—ἁγιωσύνη.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. *Δικαιοσύνην* μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς. —*Σωφροσύνη* ἐστὶ τὸ γινώσκειν ἑαυτόν.—Ἁγιωσύνη ἐστὶν εὐσέβεια.—Αἱ τράπεζαι τῶν χρήστων ἐν τῇ *ἀγορᾷ* ἦσαν.— Ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ *ὥρᾳ* προσκυνοῦμεν τὸν Θεόν.— Ποσειδῶν ἀφύων *φορὰν* Μεγαρεῦσιν ἐποίησε. — Τῇ ἀρετῇ ἀκολουθεῖ *χρηστότης*, ἐπιείκεια, *εὐγνωμοσύνη* καὶ ἐλπὶς ἀγαθή.—Οὐχ οἷόν τε ἄνευ *δικαιοσύνης* ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι.—Πληροῦται ὁ Νεῖλος μάλιστα κατὰ τὴν τῶν ἐτησίων *ὥραν.*

Καθωμ. Ἂν ἐγνώριζεν ὁ φίλος ἡμῶν τὸν μῦθον τοῦ ὄνου καὶ τῆς *δορᾶς* τοῦ λέοντος θὰ εἶχε τὴν ἐναντίαν γνώμην —Δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν διατριβὴν ταύτην, διότι ἔχομεν *πληθώραν* ὕλης.— Τῷ ὄντι, Γεώργιε, ὁ κύων σου ἔχει πολλὴν *νοημοσύνην*, ὡς τοὐλάχιστον ἠδυνήθην νὰ κρίνω. — Ἡ *χώρα*, ἣν κατέλαβον οἱ Ἄγγλοι, ἦτο ἀκατοίκητος.—Ἡ *ποιότης* τοῦ χάρτου τοῦ βιβλίου σου εἶνε κακή. — Τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ πλοίου ὀνομάζεται *πρῷρα*, τὸ δὲ ὀπίσθιον *πρύμνα.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΕ΄.

Λέξεις πρωτόκλιτοι ἐν πολλῇ χρήσει οὖσαι καὶ ἔχουσαι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν.

αἰσχύνη	**κνῖσα**	**νίκη**	**σφονδύλη**
δίνη	**λύπη**	**πῖνα** (ὄστρεον)	**σφῦρα**
ζύμη	**λύμη**	**ῥίνη**	**τρῦπα**
ἴλη	**μᾶζα**	**σμίλη**	**ὕλη**
(πληθυντ. **ἶλαι**)	(πλ. **λῦπαι**)	(πλ. **ῥῖναι**)	(πληθ. **ὗλαι**)

Πρὸς τούτοις καί τινα πόλεων ὀνόματα· π. χ. *Κρῖσα, Νῖσα, Νῦσα, Βρῖσα, Βῖσα, Τῖσα* κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Μικρὰ *ζύμη* ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.—Αἱ *λῦπαι* τρύχουσι τὸν ἄνθρωπον.—Φεῦγε τὴν τρυφὴν ὡς *λύμην.*—Ἐπορεύοντο τεταγμένοι κατὰ *ἴλας* καὶ κατὰ τάξεις.—Τοῖς ἐν τῷ Πρυτανείῳ σιτουμένοις *μᾶζαν* παρέχειν κελεύει, ἄρτον δὲ ταῖς ἑορταῖς προσπαρατιθέναι.—Οὐκ οἶδα, ὦ πορθμεῦ, τί ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν ᾅδου· πεπιστεύκασι γοῦν τὰς ψυχὰς ἀναπεμπομένας κάτωθεν δειπνεῖν μὲν ὡς οἷόν τε περιπετομένας τὴν *κνῖσαν* καὶ τὸν καπνόν, πίνειν δὲ ἀπὸ τοῦ βόθρου τὸ μελίκρατον.

Καθωμ. Κνῖσα λέγεται ὁ καπνὸς καὶ ἡ ὀσμὴ ἡ ἀναδιδομένη ἐκ λιπώδους κρέατος ὀπτωμένου ἐν πυρί.—*Δίνη* κυρίως λέγεται ἡ περιστροφικὴ κίνησις τοῦ ὕδατος, τὸ κοινῶς λεγόμενον μάτι τῆς θαλάσσης.—*Πῖνα* λέγεται θαλάσσιόν τι κογχύλιον, τὸ ὁποῖον συγκρατεῖται ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης διὰ μεταξοειδῶν τινων ἰνῶν· καὶ κοινῶς δὲ *πῖνα* ὀνομάζεται.—*Ῥίνη* καλεῖται ἐργαλεῖον τεκτονικὸν διὰ τοῦ

ὁποίου ῥινίζουσιν· ἐπ' ἴσης ὀνομάζεται ῥίνη καὶ ἰχθύς τις, τοῦ ὁποίου τὸ δέρμα εἶνε τόσον τραχύ, ὥστε μεταχειρίζονται αὐτὸ ὡς ῥίνην.

Σημ. Πᾶσαι αἱ δύσκολοι λέξεις τοῦ ἀνωτέρω γυμνάσματος ἐξηγήθησαν ἐν τῇ ἀσκήσει καὶ τοῦτο πρὸς εὐκολίαν τοῦ μαθητοῦ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜϚ'.

Πρώτη κλίσις.

Τίνα τῶν εἰς **ης** *ἀρσενικῶν κλίνονται κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν ;*

Πρωτόκλιτα ἐκ τῶν εἰς ης ἀρσενικῶν εἶνε,

1) Τὰ εἰς *δης* πατρωνυμικὰ ἢ πατρωνυμικὴν κατάληξιν ἔχοντα· π. χ. *Ἀτρείδης, Ἀριστείδης, Μιλτιάδης, Νεστορίδης, Πηλείδης.*

Σημ. Πατρωνυμικὰ λέγονται τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παραγόμενα ἐκ κυρίων ὀνομάτων πατρὸς ἢ μητρὸς καὶ σημαίνοντα υἱόν, θυγατέρα, ἀπόγονον.

2) Τὰ εἰς *της* καὶ *στης* προσηγορικά· π. χ. *πολίτης, ληστής, δεσπότης, κριτής, ποιητής.*

3) Τὰ σύνθετα ἐκ ῥημάτων· π. χ. (βιβλίον-πωλῶ) *βιβλιοπώλης*, (γῆν-μετρῶ) *γεωμέτρης*, (γυμνάσιον-ἄρχω) *γυμνασιάρχης.*

Σημ. Ἐξαιροῦνται τὰ σύνθετα ἀπὸ τῶν ῥημάτων *φαίνομαι, λάμπω, χαίρω* καὶ *μήδομαι*· π. χ. *Ἀριστοφάνης, Πυριλάμπης, Θυμοχάρης, Ἀρχιμήδης.*

4) Τὰ σύνθετα ἐκ θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως· π. χ. *Ὀλυμπιονίκης* (νίκη), *Ἑλλανοδίκης* (δίκη).

5) Τὰ εἰς ης ἐθνικά· π. χ. *Πέρσης, Σκύθης.*

Σημ. Πρὸς τούτοις καὶ τινα τῶν ἁπλῶν κυρίων ὀνομάτων· π. χ. *Ξέρξης, Αἰσχίνης.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἀνάχαρσις ὁ *Σκύθης* (Σκύθης-ου) ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, τί ἐστι πολέμιον ἀνθρώποις; αὐτοί, ἔφη ἑαυτοῖς.— Θεμιστοκλῆς καὶ *Ἀριστείδης*-(ου) πολλὰ καὶ καλὰ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ διεπραξάσθην.—*Μιλτιάδης*-(ου) μόνος τῶν ἐνδόξων Ἀθηναίων κατελίπετο υἱὸν ὅμοιον τῷ πατρὶ ἢ μείζω αὐτοῦ.—Οἱ *γεωμέτραι* (γεωμέτρης-ου) θεωροῦσι πῶς πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν αἱ γραμμαί.—Ἔστι τοῦ *κριτοῦ* (κριτὴς-οῦ) τῆς ὀργῆς ἀπέχεσθαι.—Ἡ ἀχαριστία μάλα δικαίως ἦν μισητὴ τοῖς *Πέρσαις* (Πέρσης-ου).

Καθωμ. Ὁ *Ἀριστοφάνης* (Ἀριστοφάνης-ου) ἦτο κωμικὸς ποιητής.—Ὁ *Ξέρξης* (Ξέρξης-ου) θελήσας νὰ καθυποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα ἔπαθε δεινὴν καταστροφήν.—*Ἑλλανοδίκαι* (ἑλλανοδίκης-ου) ἦσαν ἐννέα δικασταὶ Ἠλεῖοι κρίνοντες περὶ τῶν ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι γυμναζομένων. —Ὀκτὼ ἐκ τῶν *ληστῶν* συνελήφθησαν χθὲς παρὰ τὴν κωμόπολιν Ξυλόκαστρον.—Λέγεται ὅτι τόσον ἐτίμων τοὺς *Ὀλυμπιονίκας* δηλ. τοὺς νικῶντας κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ὥστε, ὅτε ἐπέστρεφεν ἕκαστος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, ἐκρήμνιζον μέρος τοῦ τείχους θέλοντες νὰ σημάνωσι διὰ τούτου ὅτι πόλις ἔχουσα τοιούτους ἄνδρας δὲν ἔχει ἀνάγκην φρουρίων καὶ τειχῶν. — Ὁ *Ἀριστείδης* καὶ ὁ *Μιλτιάδης* ἦσαν στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΖ΄.

Πρὸς διόρθωσιν ἐσφαλμένον κείμενον

ἀναφερόμενον εἰς τὰ γυμνάσματα ΜΔ΄. ΜΕ΄. καὶ ΜϚ΄. καὶ προηγούμενα.

Ἀρχ. *Σεμνυνομένης γυνεκὸς τινὸς Ἰωνικῆς ἐπὶ τινὶ*

τῶν ἑαυτῆς ὑφασμάτων ὄντι πολυτελεὶ, Λάκενα ἐπιδείξασα τοὺς τέσσαρας υἱοὺς ὄντας κοσμιωτάτους, τοιαύτα ἔφη δεῖν εἶναι τὰ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γυναικὸς ἔργα.—Σωκράτης Αἰσχίνους εἰπόντος πένης εἰμι καὶ ἄλλο οὐδὲν ἔχω, δίδωμι δὲ σοὶ ἐμαυτόν. Ἆρ' οὖν εἶπε οὐκ αἰσθάνει τὰ μέγιστα μοὶ διδοῦς ;—Αἱ λύπαι τρύχουσιν τὸν ἄνθρωπον.—Τοὶς ἐν τῷ Πρυτανείῳ σιτουμένοις μάζαν παρέχειν κελεῦει ἄρτον δὲ ταῖς ἑορταῖς προσπαρατιθέναι. —Αἱ τράπεζαι τῶν χρῆστων ἐν τῇ ἀγωρᾷ ἦσαν.—Ἡ σωφροσύνη ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια ἐστίν.

Καθωμ. *Ἡ φωρὰ τῶν πραγμάτων ἠνάγκασε τὸν Δημήτριον νὰ προβῇ εἰς τὰ ἔσχατα.—Μεγάλη ἐπῆλθε φθωρὰ εἰς τὸ κατάστημα ἕνεκεν τῆς ὀλιγωρίας τῶν ὑπηρετῶν.—Ἡ ἱεροσύνη εἶνε ἓν τῶν ἑπτὰ μυστηρίων.-—Ἡ κνίσα ἦτο εὐχάριστος εἰς τοὺς θεοὺς τῶν ἀρχαῖων.—Κατῆλθον εἰς τὴν δημοσιώτητα διὰ νὰ ὑπερασπίσω τὰ δικαιώματα μου. Ἐκρίθη καλὸν νὰ μετακομισθῇ τὸ Βαρβάκειον ὡς εὑρισκόμενον πλησίον τῆς ἀγωρᾶς.—Μεγάλη ποσώτης χρημάτων διετέθη πρὸς ἀνακούφισιν καὶ περίθαλψιν τῶν πτωχῶν.—Δυστυχῶς δὲν ἀπονέμεται ἐξ ἴσου ἡ δικαιωσύνη, ἀλλ' ἀναλόγως τῶν μέσων ἅτινα ἕκαστος ἔχει.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΗ΄.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς ὀνόματα ἀρσενικά.

Τὰ εἰς **ικος** γράφονται διὰ τοῦ **ι**· ἐξαιροῦνται τὸ *Δαρεικὸς* (ε ἶ δ ο ς ν ο μ ί σ μ α τ ο ς Π ε ρ σ ι κ ο ῦ) *καὶ τὰ παράγωγα* ἐκ τῶν **υς** ἐπιθέτων· π. χ. *θῆλυς-θηλυκός, Λίβυς-Λιβυκός.*

Σημ. Διὰ τοῦ ει δὲ γράφονται καὶ αἱ λέξεις τῶν μεταγενεστέρων *Δεκελεικός*, *Κεραμεικὸς* καὶ τὸ τῆς κοινῆς δανεικός, τοῦ δὲ *ἀστικὸς* ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε διὰ **ι** καὶ οὐχὶ διὰ **υ** δηλ. *ἀστυκός*, διότι ἡ ρίζα εἶνε **ἀστ**, ἐξ ἧς γίνονται αἱ λέξεις *ἀστ-ός*, *ἀστ-εῖος*, *ἀστ-ικός*, *ἀστ-ίτης*.

Τὰ εἰς **ινος** προπαροξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ι**˙ π. χ. *ξύλινος*, *λίθινος*, *πλίνθινος*,*κρίθινος*, *κίτρινος*. Ἐξαιροῦνται τὸ *εὐφρόσυνος*, *γηθόσυνος* καὶ *λάγυ(η)νος* καί τινα ἄλλα σύνθετα ἐκ λέξεων, αἵτινες ἐν τῇ παραληγούσῃ ἔχουσιν ἄλλο παρὰ τὸ **ι** φωνῆεν˙ π. χ. *ἐπώδυνος (ἐκ τοῦ ὀδύνη.)*

Τὰ εἰς **ινος** ὀξύτονα γράφονται διὰ τοῦ **ι**˙ π. χ. *ἑσπερινός*, *νυκτερινός*, *ἐαρινός*, *θερινός*, *ἰσημερινός*, *μεσημβρινὸς* κ.τ.λ. Ἐξαιροῦνταί τινα, τὰ ὁποῖα γράφονται διὰ τοῦ **ει**, διότι τὸ **ε** τῆς ρίζης ἑνοῦται μετὰ τοῦ **ι** τῆς καταλήξεως˙ τοιαῦτα εἶνε τὸ *ὀρεινὸς* (ὄ ρ ο ς-ὀ ρ ε ϊ ν ό ς-ὀ ρ ε ι ν ό ς), *ἀλγεινὸς* (ἄ λ γ ο ς-ἀ λ γ ε ϊ ν ό ς-ἀ λ γ ε ι ν ό ς) κ.τ.λ. Εἰς δὲ τὰ *ποθεινός*, *φωτεινὸς* κτλ. προστίθεται ἡ κατάληξις *εινός*.

Τὰ εἰς **λεος** γράφονται διὰ τοῦ ε˙ π.χ. *διψαλέος*, *θαρραλέος*, *πειναλέος*, *ψωραλέος* κ.τ.λ.

Σημ. Δὲν δύναταί τις βεβαίως νὰ ἰσχυρίσηται ὅτι ὑπάρχουσι κανόνες τῶν τοιούτων τέλειοι, ἐν τοσούτῳ καίπερ ἀτελεῖς κατ'ἐμὴν ἰδέαν εἶνε χρησιμώτατοι τοῖς μαθηταῖς.

Ἄ σ κ η σ ι ς.

Ἀρχ. Οἱ Ἕλληνες Ἀπόλλω ὡς *τοξικῆς*, *ἰατρικῆς* καὶ *μαντικῆς* εὑρετὴν εἶναι λέγουσι.—*Δαρεικὸν* ἕκαστος παρὰ Κύρου ἤνεγκε τοῦ μηνὸς τῶν στρατιωτῶν, λοχαγὸς δὲ τὸ διπλοῦν, στρατηγὸς δὲ τὸ τετραπλοῦν.—Οἱ ἐλέφαντες ζῶσιν ἔτη πλείω τῶν διακοσίων, τῶν δὲ *Λυβικῶν* οἱ Ἰνδικοί μείζους τέ εἰσι καὶ ῥωμαλεώτεροι.—*Δεκελεικὸς* πόλεμος ἐκαλεῖτο ὁ Πελοποννησιακός.—*Ἐπώδυνον* καὶ οἰκτρὸν ὑπέστη ὁ τάλας θάνατον.

Καθωμ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ ἔθνος εὑρίσκεται ἐν *δεινῇ* καταστάσει.—*Εὐφρόσυνος* ἦλθε πρὸς ἡμᾶς ἀγγελία, δι' ἧς μεγάλως ἐχάρημεν.—Τὰ *ὀρεινὰ* μέρη ἔχουσι καθαρώτερον ἀέρα καὶ εἶνε ὑγιεινότερα τῶν *πεδινῶν*.—Ὁ πρῶτος *μεσημβρινὸς* διέρχεται διὰ τῆς νήσου Φέρρου κειμένης πρὸς Δυσμὰς τῆς Ἀφρικῆς.—Κατὰ τὰς *ἐαρινὰς* ἑσπέρας ὁ βασιλικὸς κῆπος εἶνε μαγευτικός.—Κατὰ τὴν *θερινὴν* ἐποχὴν ἡ ἐν τῇ ἐξοχῇ διαμονὴ εἶνε εὐχάριστος.—Ἐν τούτοις ἐφάνη *θαρραλέος*, καίτοι τόσον φοβερὰ ἦτο ἡ περίστασις αὕτη.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΜΘ΄.

Δευτέρα κλίσις.

Κανόνες ἀναφερόμενοι εἰς ὀνόματα ἀρσενικά.

(συνέχεια)

Τὰ εἰς **ηγος** ὀξύτονα ὑπερδισύλλαβα γράφονται διὰ τοῦ η· π. χ. *ἀρχηγός, ναυπηγός, χορηγός, ὁδηγός, πλοηγός, στρατηγός*, κ.τ.λ. ἐξαιρεῖται τὸ *βροτολοιγός*.

Τὰ εἰς **οφος** καὶ **οχος** γράφονται διὰ τοῦ ο· π.χ. *λόφος, ζόφος, ὄροφος, ἀνάδοχος, σιτοδόχος*, *Ἀντίοχος*· ἐξαιροῦνταί τινα, ὡς τὸ *ἀγέρωχος, πτωχός, κωφός*.

Τὰ εἰς **ωλος** ὀξύτονα γράφονται διὰ τοῦ ω, καθὼς *ἁμαρτωλός, φειδωλός, χωλός, Αἰτωλός, ἁρματωλὸς* (τῆς καθωμιλημένης). Ἐξαιροῦνται τὰ *ὀβολός*, καὶ *θολός*.

Τὰ εἰς **ωγος** ἀπὸ τοῦ ἄγω γινόμενα γράφονται διὰ τοῦ ω· π.χ. *ἀγωγός, παιδαγωγός, δημαγωγός, χειραγωγός*.

Τὰ εἰς **ῳδὸς** σύνθετα ἐκ τῆς λέξεως ᾠδὴ διὰ τοῦ ω γράφονται· π.χ. *ψαλμῳδός, μελῳδός, ὑμνῳδός, ἐπῳδός, παρῳδὸς* κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Τὸν *στρατηγὸν* δεῖ πρὸς μὲν τοὺς ἐναντίους τόλ-

μην πρὸς δὲ τοὺς ὑποτεταγμένους εὔνοιαν ἔχειν.—Ἡ δὲ ναῦς οὐκ ἔστιν ἔργον τοῦ σκεπάρνου ἢ τοῦ τρυπάνου, ἀλλὰ τοῦ *ναυπηγοῦ*.—Τὸν *ὀβολὸν* ἀποδοῦναί σε δεῖ· οὐ γὰρ θέμις ἄλλως γενέσθαι.—Διαβόητοί εἰσιν ἐπὶ τρυφῇ οἱ Συβαρῖται, οἳ τὰς ποιούσας *ψόφον* τέχνας οὐκ ἐῶσιν ἐπιδημεῖν τῇ πόλει.—Ὁ δὲ ἄρτι ἐπιθεὶς τὸν *ὄροφον* ἄπεισι τῷ κληρονόμῳ καταλιπὼν ἀπολαύειν τῆς οἰκίας.—Οὐ δεῖ κατοπτρίζεσθαι ἐν *θολῷ* ὕδατι.

Καθωμιλημένη. Λάκων ὀνειδιζόμενος ὑπό τινος, διότι ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν μάχην, ἐν ᾧ ἦτο *χωλός*, ἀπήντησεν, ἐν τῷ πολέμῳ, φίλε, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην φευγόντων ἀλλὰ μενόντων καὶ ἀγωνιζομένων. — Τὸ ὕφος τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἶνε *ἀγέρωχον*.—Ὁ *παιδαγωγὸς* τῶν ἐξαδέλφων σου, Φίλιππε, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς Ἑλβετίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν γονέων του, θὰ ἐπιστρέψῃ δὲ μετά τινας μῆνας. — Ἡ λέξις *ἁρματωλὸς* ψιλοῦται, διότι δὲν παράγεται ἐκ τῆς λέξεως *ἅρμα* ἀλλ' ἐκ τοῦ Λατινικοῦ arma =ὅπλα· ἔπρεπε λοιπὸν τὸ arma νὰ ἔχῃ h δηλ. πνεῦμα δασύ, διὰ νὰ θέσωμεν εἰς τὸ ἁρματωλὸς δασεῖαν· διαφέρει τὸ *ἁμαρτωλὸς* παραγόμενον ἐκ τοῦ *ἁμαρτάνω*.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Ν'.

Δευτέρα κλίσις.

Περὶ τοῦ διχρόνου τῆς παραληγούσης τῶν εἰς **ος** *ἐπιθέτων.*

Τὰ εἰς **ιος, ικος, ιμος** (υμος) καὶ **ινος** (υνος) λήγοντα ἔχουσι τὸ *ι* (υ) βραχύ· π.χ. *ἴδιος, βασιλικός, χρήσιμος, πύρινος.*

Σημ. Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης

μακρὸν τὰ ἐκ τοῦ *τιμή, νίκη, θυμός, χυμός,* καὶ *κίνδυνος* σύνθετα· π.χ. *ἔντῑμος, ἀξιόνῑκος, εὔθῡμος, εὔχῡμος, ἐπικίνδῡνος.*

Τὰ εἰς **ινος** ἐθνικὰ καθὼς καὶ τὰ κύρια ὀνόματα ἔχουσι τὸ ι μακρόν· π.χ. *Ταραντῖνος, Κωνσταντῖνος, Ἀκραγαντῖνος.* Βραχὺ ἔχει τὸ ι ἡ λέξις *καρκίνος.*

Τὰ εἰς **ανος** ἔχουσι τὸ α μακρὸν καθὼς *τρᾱνός, μᾱνὸς* =ἀραιός, *φᾱνὸς*=φανερός· ἂν ὅμως εἶνε ὑπερδισύλλαβος λέξις ἔχει τὸ α βραχύ· π.χ. *ἱκανός.*

Ἐκ τῶν λοιπῶν εἰς ος ἐπιθέτων ἔχουσι μακρὸν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης.

α΄. Τὰ *ἰσχῡρός, μᾱκρός, λῑτός, σῑμός, ψῑλός, ἀνιᾱρός, ὀχῡρὸς* καὶ *γρῡπός.*

β΄. Τὰ ἐκ τοῦ *ψυχή, λύπη, χυλὸς* καὶ *κῦρος* σύνθετα· π. χ. *εὔψῡχος, ἄλῡπος, εὔχῡλος, ἄκῡρος.*

Σημ. Οἱ ἀνωτέρω κανόνες χρησιμεύουσι πρὸς σχηματισμὸν τοῦ *συγκριτικοῦ* καὶ *ὑπερθετικοῦ* βαθμοῦ καὶ τῶν εἰς **οτης** ἢ **οσύνη** ὀνομάτων, ἐν οἷς εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν, ἂν τὸ δίχρονον εἶνε βραχὺ ἢ μακρόν· ἂς ἐκμάθῃ λοιπὸν καλῶς καὶ τοὺς κανόνας τούτους ὁ μαθητής.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ὥσπερ τὰ τοῦ ἔαρος ἄνθη οὕτω καὶ τὰ τῶν θνητῶν γένη οὐ *πολυχρόνια* ἀλλὰ *βραχύβια.*—Λόγος ἀληθὴς καὶ *νόμιμος* καὶ δίκαιος ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ **πιστῆς** εἴδωλόν ἐστι.—Τύραννος ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις *ἐναντίος.*—Ἀριστείδης κατέλιπε νίκης ἀναθήματα *χορηγικοὺς* τρίποδας.—Πλοῦτος *τίμιον* μὲν ἀλλὰ τύχης κτῆμα.—Τὸ ὕδωρ τοῦτο παχὺ καὶ δυσῶδες, οὐδὲ πάνυ διψῶντι ἀνθρώπῳ *πότιμον.*—Οἱ *καρκίνοι* ἐκδύνουσι τὰ ὄστρακα οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις.—*Φαλῖνος* Ζακύνθιος ἦν.—Βίος ἀνεόρταστος *μακρὰ* ὁδὸς ἀπανδόκευτος.—Ἡ λέξις *ἔντιμος* μακρὰν τὴν παρα-

λήγουσαν ἔχει.—Αἱ τῶν *φρονίμων* ἐλπίδες εἰσὶν ἐφικταί, αἱ δὲ τῶν ἀσυνέτων ἄλογοι καὶ ἀδύνατοι.

Καθωμ. Νομίζω ὅτι ὁ νέος, ὃν προσελάβομεν, εἶνε πολὺ *ἱκανὸς* διὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν.—Ὅ,τι ἐπιχειρεῖς, *Κωνσταντῖνε*, εἶνε πολὺ *ἐπικίνδυνον* καὶ εἶνε *φρόνιμον* νὰ παραιτηθῇς, διότι φοβοῦμαι μήπως συμβῇ δυστύχημά τι.—Ἐν τῇ Σικελίᾳ εὑρίσκεται ἡ πόλις Ἀκράγας, ἧς ὁ κάτοικος λέγεται *Ἀκραγαντῖνος*.—Ἡ λέξις *ἀνιαρὸς* σημαίνει ἐνοχλητικός, δυσάρεστος, λυπηρός, πτωχὸς καὶ παράγεται ἐκ τοῦ ἀνία. — *Μανιακὸς* ἢ καλήτερον *μανικὸς* καλεῖται ὁ παράφρων, ὁ μανιώδης, καὶ ὁ ῥέπων εἰς μανίαν καὶ σφοδρὰς ἐξάψεις.—Ἡ λέξις *λιτὸς* σημαίνει λεῖος, ὁμαλός.—*Σιμὸς* λέγεται ὁ ἔχων συμπεπιεσμένην τὴν ῥῖνα· ἀντιθέτως ὁ ἔχων κυρτὴν ῥῖνα λέγεται *γρυπός*.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΑ΄.

Δευτέρα κλίσις.

Λέξεις δευτερόκλιτοι ἐν πολλῇ χρήσει οὖσαι καὶ ἔχουσαι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν.

ἆθλος	**γρῦλος**	**μῦθος**	**σῖτος**
ἆθλον	**γῦρος**	**πῖλος**	**σκῦλον**
βῖκος	**δῖνος**	**πῖος**	**σπῖλος**
γρῖνος	**θρῦλος**	**πρῖνος**	**στῦλος**
γρῖπος	**μῖλος**	**πῦον**	**σῦκον**
γρῖφος	**μῖμος**	**ῥῖπος**	**σχῖνος**
	τῦφος	**φῦλον.**	

Πρὸς τούτοις κύριά τινα ὀνόματα· π. χ.

Γρῦνος (πόλις)	**Πῖος**	**Σῦρος**
Θῦνος (ἐθνικὸν)	**Σκῦρος**	**Φρῖξος**
Νῖνος	**Σπῖνος** (ποταμός)	**Φρῦνος** (ἐθνικόν)
		Χῖος (ὁ κάτοικος).

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Τοῦ μὲν σώματος *σῖτος* τροφή, τῆς δὲ ψυχῆς λόγος. —Καὶ τὸν *τῦφον* ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπεροψίαν. —Τὰς πόλεις δὲ τὰς ἐπισήμους δεῖξόν μοι ἤδη, ἃς κάτω ἀκούομεν, τὴν *Νῖνον* τὴν Σαρδαναπάλλου καὶ Βαβυλῶνα καὶ Μυκήνας καὶ Κλεωνὰς καὶ τὴν Ἴλιον αὐτήν.—Τῶν Αἰόλου παίδων Ἀθάμας δυναστεύων Βοιωτίας ἐκ Νεφέλης τεκνοῖ παῖδα μὲν *Φρῖξον*, θυγατέρα δὲ Ἕλλην.—Ἡ δὲ Πυθία κατοικεῖν τὸν Ἡρακλέα εἶπεν ἐν Τύρινθι Εὐρυσθεῖ λατρεύοντα ἔτη δώδεκα καὶ τοὺς ἐπιταττομένους *ἄθλους* (ἆθλος) ἐπιτελεῖν.—*Σῦρος* καὶ *Σκῦρος* νῆσοί εἰσι.—Πόθεν ἡ στάσις ἢ τίς ὁ *θρῦλος*;—Τὰ *σῦκα σῦκα* καὶ τὴν σκάφην σκάφην.

Καθωμ. *Ἆθλος* λέγεται ὁ ἀγὼν καὶ *ἆθλον* τὸ βραβεῖον. —*Βῖκος* λέγεται ἀγγεῖον οἰνοδόχον.—*Γρῖνος*=δέρμα, *γρῖφος*=αἴνιγμα (*λόγος ἀσαφὴς καὶ δυσνόητος*) καὶ *γρῖπος*= δίκτυον.—*Γρῦλος*=χοῖρος, *γῦρος*=κύκλος, κύρτωμα, καὶ *θρῦλος*=ψιθυρισμός.—*Μῖλος*=σμιλάκι (*εἶδος δένδρου*).— *Μῖμος*=γελωτοποιός, *πρῖνος*=πρινάρι (*εἶδος δένδρου*) καὶ *πῖος*=πίων (*παχύς, εὔφορος*).—*Πῦον*=τὸ σεσηπὸς αἷμα, *ῥῖπος*=ψάθα καὶ *σκῦλον*=λάφυρον.—*Σπῖλος*=κηλίς, ῥύπος, *σχῖνος*=εἶδος θάμνου, *δῖνος*=στρόβιλος καὶ *τῦφος*= ὑπερηφανία, ἀλαζονεία (*καὶ ἰατρικῶς ἀσθένεια*.)

Σημ. Καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρω ἀσκήσει ἐξηγήσαμεν βραχυλογικῶς ἁπάσας τὰς λέξεις τοῦ γυμνάσματος.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΒ'.

Πρὸς διόρθωσιν ἐσφαλμένον κείμενον

ἀναφερόμενον εἰς τὰ Γυμνασ. ΜΗ'. ΜΘ'. Ν'. ΝΑ'. καὶ προηγούμενα.

Ἀρχ. *Ὁ Νεῖλος ἄρχεται πληροῦσθαι κατὰ τὰς θερει-*

νὰς τροπάς.—Ὁ φειδολῶς σπείρων φειδολῶς καὶ θερίζει. —Οὐ μόνον ὁ πλοῦτος τυφλὸς ἀλλὰ καὶ ἡ ὀδιγὸς αὐτοῦ τύχη.—Εἰ χολῷ παροικήσεις ὑποσκάζειν μαθήσει.—Κωνσταντίνος ὁ Παλαιολόγος ἔπεσεν ὑπὲρ πατρῖδος μαχόμενος.—Στύλοι οἶκων εἰσιν παίδες ἄρσενες.—Ὁ ποτάμιος ἵππος τὰς μὲν ἡμέρας ἐν τοῖς ὕδασι διατρίβει, τὰς δὲ νύκτας ἐπὶ χῶρας βιβρώσκει τὸν τὲ σίτον καὶ τὸν χόρτον. —Γένος οὐδὲν ἐστὶν κακονούστερον τῷ πλήθει πονιρῶν ῥητόρων καὶ δημαγογῶν.—Φιλήμων ὁ κωμηκὸς ἔγραψεν δράματα ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα. —Ἐπὶ τὸ δέρας (ὅπερ Φρίξος ἐν Κόλχοις ἀνέθηκεν) Ἰάσων ἐπέμφθη ὑπὸ Πελίου, τῆς Ἰωλκοῦ ἐν Θετταλίᾳ βασιλέως.—Ἀρχιγοῦ παρόντος πάσα ἀρχὴ πανσάσθω.—Φίλιππος ἐπεθύμει τῆς Ἑλλᾶδος ἀποδειχθήναι στρατιγός.

Καθωυ. *Ὅπου οἱ νόμοι δὲν ἐπικρατούσιν ἐκεῖ γίνονται δημαγογοί.— Τὸ ξύλον εἶνε κακὸς ἀγογὸς τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.—Ταραντίνος λέγεται ὁ κάτοικος τοῦ Τάραντος, ἀποικίας τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ.—Ἐν τῷ ἔξω Κεραμικῷ ἐθάπτοντο οἱ ἐν πολέμῳ πεσῶντες· τοιαύτης δὲ τιμῆς ἠξιώθη καὶ ὁ Περικλῆς. -Ὑπὸ δίνοῦ προσεβλήθη νοσήματος ὁ φίλος ἡμῶν Κωνσταντῆνος.—Ὁ πίλος σου εἶνε πλῆρης κηλίδων.—Οἱ στύλοι τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς εἶνε κατεσκευασμένοι κατὰ τὸν Δωρικὸν ῥυθμόν.—Δὲν κατώρθωσα εἰσέτι νὰ λύσω τὸν ἐν τῷ Παιδικῷ περιοδικῷ γρίφον.—Εἶνε μύθος τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ῥηθέντα.—Ἡ Σύρος εἶνε νῆσος μικρὰ ἐν τῷ νομῷ τῶν Κυκλάδων εὑρισκομένη.—Ἡ Σκύρος ἀνῆκει εἰς τὰς Βορεῖους λεγομένας σποράδας νῆσους.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΓ΄.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.

Περὶ τονισμοῦ τῆς ὀνομαστικῆς.

Τὰ ὀνόματα τῆς γ΄. κλίσεως τονίζονται ἐν τῇ ὀνομαστικῇ κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας.

Κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ κανόνος (*ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης ὀξύνεται*) περισπῶνται·

ά.) Τὰ **βοῦς, γραῦς, ναῦς, χοῦς.**

ϐ΄.) Τὰ εἰς **ις** καὶ **υς** μονοσύλλαϐα· π.χ. *κῖς*, *μῦς*, *σῦς*, *δρῦς*, *ὗς*.

γ΄.) Τὰ **εἷς, γλαῦξ, πᾶς, πᾶν** καὶ **πῦρ.**

Τὰ δὲ *παῖς* (πά-ις), *φῶς* (φά ος), *οὖς* (οὖ-ας), *Θρᾷξ* (Θρά-ιξ), *οἶς* (ὄ-ις) περισπῶνται κατὰ τὸν κανόνα ὡς προερχόμενα ἐκ συναιρέσεως. Τὸ δὲ *προὶξ* ὀξύνεται, διότι τονίζεται τὸ δεύτερον τῶν συναιρεθέντων φωνηέντων (προ-ὶξ=προίξ). Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ὀξύνονται τὰ *φῷς* (φω-ίς), *δᾴς* (δα-ίς), *κλῄς* (κλη-ίς), *ἑστὼς* (ἑστα ώς).

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Παῖς (πά-ις) τις ἔλεγε τῷ Φιλίππῳ τρὶς τῆς ἡμέρας, Φίλιππε, ἄνθρωπος εἶ.—*Φῶς* (φά-ος) εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν.—Κώνωψ ἐπὶ κέρατος βοὸς ἐκαθέζετο καὶ ηὔλει· εἶπε δὲ πρὸς τὸν *βοῦν*, εἰ βαρύνω σου τὸν τένοντα, ἀναχωρήσω.—Ὡς δὲ ἡ *ναῦς* κατεσκευάσθη, ὁ θεὸς πλεῖν ἐπέτρεψε.—Φασίν, ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῷα, τὴν *οἶν* εἰπεῖν πρὸς τὸν δεσπότην.—*Ὗς* πρὸς Ἀθηνᾶν ἤ-

ρισε (*παροιμία ἐπὶ τῶν ἐριζόντων πρὸς ἀνωτέρους*).— Ἡ *φῷς* καὶ ἡ *δᾴς* ὀξύνονται.

Καθωμ. Ἡ *δρῦς* ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ λέγεται *βελανιδιά*.— Ὁ κάτοικος τῆς Θρᾴκης λέγεται *Θρᾷξ*, τοῦ ὁποίου τὸ θηλυκὸν εἶνε Θρᾷσσα.— Ὦτα εἶνε ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς τῆς λέξεως *οὖς*.— Ἡ κλίσις τοῦ ὀνόματος *γραῦς* ἔχει κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον, ἡ *γραῦς*, τῆς *γραός*, τῇ *γραΐ*, τὴν *γραῦν*, ὦ *γραῦ* κ.τ.λ.—*Πᾶς* φρόνιμος ἄνθρωπος ἀποφεύγει τὰς φιλονεικίας.— Ἡ σεμνότης καὶ ἡ χρηστοήθεια ἦσαν ἡ μόνη *προὶξ* τῆς καλῆς αὐτῆς κόρης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΔ'.

Τρίτη κλίσις.

Περὶ τονισμοῦ τῶν τριτοκλίτων.

Ἀνωτέρω εἴπομέν τινὰ περὶ τονισμοῦ τῆς ὀνομαστικῆς· ἤδη ἐξετάζομεν τὰ περὶ τονισμοῦ τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τῶν μονοσυλλάβων, διότι αὐτὰ ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν, τὰ δὲ λοιπὰ ὀνόματα τῆς γ'. κλίσεως τονίζονται κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας.

Τὰ μονοσύλλαβα λοιπὸν ὀνόματα τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζουσιν ἐπὶ τῆς ληγούσης· π. χ. *γλαῦξ, γλαυκός, γλαυκί, γλαῦκα* κ.τ.λ. καὶ τοῦτο κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος (*ὅπου τονίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις*).

Σημ. Καὶ τὰ *γυνὴ* καὶ *κύων* τονίζουσι τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν ἐπὶ τῆς ληγούσης.

Ἐκ τῶν μονοσυλλάβων τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης.

ά.) Ἡ πληθυντικὴ γενικὴ καὶ δοτικὴ τοῦ *πᾶς* καὶ *πᾶν*· π. χ. *πάντων, πᾶσι*.

β'.) Αἱ γενικαὶ καὶ δοτικαὶ τῶν μονοσυλλάβων μετοχῶν καὶ τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας· π.χ. *θεὶς, θέντος, θέντι*, κ.τ λ. *τίς, τίνος, τίνι, τίνων, τίσι*.

γ'.) Αἱ δυϊκαὶ καὶ πληθυντικαὶ γενικαὶ τῶν ἑξῆς ὀνομάτων,

δᾳς (λαμπὰς)	—*δᾴδοιν*	—*δᾴδων*
δμὼς (δοῦλος)	—*δμώοιν*	—*δμώων*
θὼς (τσακάλι)	—*θώοιν*	—*θώων*
Τρὼς	—*Τρώοιν*	—*Τρώων*
οὖς	—*ὤτοιν*	—*ὤτων*
φῶς	—*φώτοιν*	—*φώτων*
φῴς (φουσκαλίδα)	—*φῴδοιν*	—*φῴδων*
παῖς	—*παίδοιν*	—*παίδων*
σὴς (σκόρος)	—*σέοιν*	—*σέων*.

Σημ. Ὑπάρχει καὶ γενικὴ *φωτῶν* τοῦ ὀνόματος, ὁ φὼς=ὁ ἀνήρ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Διὰ τὴν τοῦ Ἕκτορος ἀνδρείαν ἡ τῶν *Τρώων* πόλις πολὺν χρόνον ἐσῴζετο.—Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐρωτηθεὶς πόσον ἀπέχει τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας; ὅσον, ἔφη, ὀφθαλμοὶ *ὤτων*.—Οὐ *πᾶσι* φαίνεται τὰ αὐτὰ ἡδέα τε καὶ λυπηρά, καθάπερ λευκά τε καὶ μέλανα.—Ὁ τῶν *δμώων* βίος λυπηρός ἐστι.—Σωκράτης ἐρωτηθείς, *τίνων* μάλιστα ὁ λόγος ἰσχύει; ὧν ἡ πρᾶξις, εἶπε, συνακολουθεῖ τῷ ἔργῳ.—Ὥσπερ τὸ σῶμα στερηθὲν ψυχῆς πίπτει, οὕτω καὶ πόλις μὴ *ὄντων* νόμων οὐχ ἵσταται.

Καθωμ. Εὑρισκόμεθα ἐν τῇ ἑστίᾳ τῶν *φώτων*, ὥστε δυνάμεθα νὰ σπουδάσωμεν τὰ πάντα.—Δᾳδοῦχοι ἐκαλοῦντο οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος, οἵτινες κατὰ τὰ μυστήρια ἔφερον *δᾷδα*.—Πρὸ *παντὸς* ὀφείλεις νὰ λάβῃς πρόνοιαν καὶ περὶ τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου γέροντος, ὅστις στερεῖται τῶν *πάντων*.—*Θώων* εἶνε ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς λέξεως

θώς=τσακάλι.—Εἴδομεν τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον χωρικόν, ὃν κατεκρεούργησαν οἱ λησταί· τὸ θέαμα ἐνεποίει φρίκην, διότι ἔβλεπέ τις πτῶμα ἄνευ *ὤτων* καὶ ῥινός, ἔχον δὲ πληθὺν τραυμάτων τῶν πλείστων διαμπερῶν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΕ΄.

Περὶ τῆς γενικῆς τῶν τριτοκλίτων.

Ἑνικὴ γενική.

Ἡ γενικὴ τοῦ ἑνικοῦ καταλήγει εἰς **ος** καὶ ἐνίοτε εἰς **ως**· π.χ. *γέρων, γέροντ-ος—πῆχυς, πήχε-ως*, κ.τ.λ.

Μόνον τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **ις** καὶ **ευς** καὶ ἐκ τῶν εἰς **υς** τὸ *πῆχυς, πέλεκυς* καὶ τὸ οὐδέτερον *ἄστυ* καταλήγουσιν εἰς **ως**· π.χ. *πρᾶξις-πράξεως, πόλις-πόλεως, βασιλεὺς-βασιλέως, ἄστυ-ἄστεως*, (καὶ ἄστεος), *πῆχυς πήχεως, πέλεκυς πελέκεως.*

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς **ις** σχηματίζουσι τὴν γενικὴν κατὰ διαφόρους τρόπους· π.χ. τίγρις—*τίγρεως* καὶ *τίγριος*, τρόπις—*τρόπιδος—τρόπεως* καὶ *τρόπιος*, γάστρις —*γάστριος καὶ γάστριδος*, μῆνις—*μήνιος* καὶ *μήνιδος*, λάτρις—*λάτριδος* καὶ *λάτριος*· οὕτω καὶ κύριά τινα ὀνόματα σχηματίζουσι τὴν γενικὴν εἰς ιος· π.χ. *Συέννεσις—ιος, Ἶφις—ιος, Ἀνάχαρσις—ιος* (καὶ ιδος).

Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ τριτόκλιτα καταλήγουσιν εἰς **ος**.

Σημ. Κακῶς γράφεται *ἡμίσεως*, ἐν ᾧ τὸ ὀρθὸν εἶνε *ἡμίσεος*· ἐπ' ἴσης *ἡμίσεων* δὲν εἶνε ὀρθόν, ἀλλ' *ἡμισέων*.

Πληθυντικὴ γενική.

Τὰ εἰς **ις** τὰ ὁποῖα σχηματίζουσι τὴν γενικὴν εἰς **εως** καθὼς καὶ τὸ *πῆχυς, πέλεκυς* καὶ *ἄστυ* προπαροξύνουσι τὴν γενικὴν πληθυντικήν, καίτοι ἡ λήγουσα εἶνε μακρά, ὡς συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν (*εὔγεως, ἀνάπλεως*)· π.χ. *πόλεων, πήχεων, ἄστεων, πελέκεων.*

Σημ. Ἐν τῇ πληθυντικῇ γενικῇ γίνεται ὅ,τι καὶ ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἑνικοῦ (*πόλεως, πήχεως, ἄστεως* καὶ *ἄστεος, πελέκεως*).

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἔστι δὲ μεταξὺ τῆς τε παλαιᾶς *πόλεως*, ἣ τότε ἐπολιορκεῖτο, καὶ τοῦ νεὼ ἑπτὰ στάδιοι.—Ὁ Ἑλικὼν τῶν ἐν Ἑλλάδι ὀρέων ἐν τοῖς μάλιστά ἐστιν *εὔγεως* καὶ δένδρων *ἀνάπλεως*.—Ἐν τῇ Συρίᾳ τὰ πρόβατα τὰς οὐρὰς ἔχει τὸ πλάτος *πήχεως*.—Τὰ νείκη τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν *πόλεων* τοῖς πολίταις ἐστὶ λυπηρά.—Ἡ μὲν φύσις ἄνευ *μαθήσεως* τυφλόν, ἡ δὲ μάθησις ἄνευ *φύσεως* ἐλλιπές, ἡ δὲ ἄσκησις ἄνευ ἀμφοῖν ἀτελές.—Φωκαεῖς φεύγοντες τὴν *βασιλέως* δεσποτείαν εἰς Μασσαλίαν ἀπῴκησαν.—Νεανίας τις θέρους ὥρᾳ ἐμισθώσατο ἐξ *ἄστεως* ὄνον Μέγαράδε.

Καθωμ. Ἡ διδασκαλία τοῦ σεβαστοῦ *ἱερέως* πιστεύω ν' ἀποβῇ καρποφόρος.—Ἡ λέξις ἄστυ (γεν. *ἄστεως* ἢ *ἄστεος*) λέγεται κυρίως ἐπὶ τῆς *πόλεως* τῶν Ἀθηνῶν.—Διὰ τοῦ *πελέκεως* ἐκείνου ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν Καρόλου τοῦ Α'.—Τῆς *πράξεώς* σου αὐτῆς αἱ συνέπειαι θὰ φανῶσιν ἐντὸς ὀλίγου.—Ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ *βασιλέως* ἐγένετο χθὲς ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπουργικὸν συμβούλιον.—Ἔχομεν ἀνάγκην ὀκτὼ *πήχεων* λευκοῦ ὑφάσματος, ἐννέα ἐρυθροῦ καὶ *ἡμίσεος* κιτρίνου

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝϚ'.

Περὶ τῆς αἰτιατικῆς τῶν τριτοκλίτων.

Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἑνικοῦ καταλήγει εἰς **ν** καὶ εἰς **α**.

Καταλήγουσιν εἰς **ν**,

ά.) Τὰ εἰς **ις** καὶ **υς** φωνηεντόληκτα· π. χ. *πόλις-πόλιν, πῆχυς-πῆχυν, ἰχθὺς-ἰχθύν.*

β'.) Τὰ εἰς **ις, υς** καὶ **ους** μὲ χαρακτῆρα ὀδοντόφωνον μὴ ὀξύτονα· π.χ. *ἔρις-ἔριδος-ἔριν, κόρυς-κόρυθος-κόρυν* (καὶ κόρυθα), *ὠκύπους-ὠκύποδος-ὠκύπουν.*

Σημ. Ἐξαιροῦνταί τινα σχηματίζοντα τὴν αἰτιατικὴν εἰς α· π.χ. *δίπους* (δίποδα) *τρίπους* (οὐσ.), *ἀργυρόπους, κάλπις, Χάρις-Χάριτα* (κύριον), *Οἰδίπους-Οἰδίπουν* (καὶ Οἰδίποδα). Τὸ ὄρνις σχηματίζει *ὄρνιθα* καὶ *ὄρνιν.*

γ'. Τὰ *βοῦς, γραῦς, ναῦς* καὶ *κλεῖς.*

Σημ Πᾶσα αἰτιατικὴ μονοσύλλαβος λήγουσα εἰς ν περισπᾶται· π. χ. *δρῦν, μῦν, κῖν, κλεῖν.*

Καταλήγουσι δὲ εἰς **α,**

Πάντα τὰ λοιπὰ τριτόκλιτα.

Σημ. Ὀνομάτων τινῶν αἱ αἰτιατικαὶ δὲν φαίνονται λήγουσαι εἰς **α** ἢ **ν**· π.χ. ἡ πειθὼ-τὴν πειθώ, ἡ αἰδὼς-τὴν αἰδῶ, ὁ ἀληθὴς-τὸ ἀληθῆ, κ.τ.λ. Ἐν τούτοις καὶ ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἡ κατάς ληξις εἶνε **α**, συναιρεθεῖσα μετὰ τῶν προηγουμένων φωνηέντων εἰν ω καὶ η.

Καὶ τῶν οὐδετέρων ἡ αἰτιατικὴ δὲν λήγει εἰς *ν* ἢ *α*, ἀλλ' εἶνε ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ Σφὶγξ πρόσωπον μὲν εἶχε γυναικός, στῆθος δὲ καὶ *βάσιν (βάσις-βάσιν)* καὶ οὐρὰν λέοντος καὶ πτέρυγας ὄρνιθος.—Τί με, ὦ Ζεῦ, χρὴ ποιεῖν; ἥκω γάρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν *πέλεκυν (πέλεκυς-πέλεκυν)* ὀξύτατον.—Ὁ Νεῖλος ἐπάγει ἀεὶ νέαν *ἰλὺν (ἰλὺς-ἰλύν).*—Σοφοκλῆς ὁ τραγῳδοποιὸς ἀνέγνω τοῖς δικασταῖς *Οἰδίπουν (Οἰδίπους-Οἰδίπουν)* τὸν ἐπὶ Κολωνῷ.—Εἰς τὴν *Ἀργώ*, τὴν πρώτην τῶν Ἑλλήνων *ναῦν (ναῦς-ναῦν)* εἰσέβη καὶ ὁ Ἡρακλῆς. —*Χάρις* μὲν *χάριν* τίκτει, *ἔρις* δ' *ἔριν.*—Εἶπε δὲ πρὸς τὸν *βοῦν (βοῦς-βοῦν)* ὁ κώνωψ, εἰ βαρύνω σου τὸν τένοντα, ἀναχωρήσω.—Κόμιζε, ὦ παῖ, τὴν τῆς κίστης *κλεῖν.*

Καθωμ. Αἱ αἰτιατικαὶ *βοῦν*, *γραῦν*, *ναῦν*, *κλεῖν* κ.τ.λ. περισπῶνται, διότι αἱ εἰς **ν** λήγουσαι μονοσύλλαβοι αἰτιατικαὶ περισπωμένην δέχονται.—Τὴν *δρῦν (δρῦς-δρῦν)* κοινῶς ὀνομάζομεν βελανιδιάν.—Οἱ Ἀθηναῖοι εὐγνώμονες διὰ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην τῆς Ἀθηνᾶς ἀφιέρωσαν αὐτῇ χρυσοῦν *τρίποδα (τρίπους-τρίποδα.)*—Προσπάθησον νὰ περατώσῃς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν καὶ θά σοι χρεωστῶ *χάριν (χάρις-χάριν.)*—Τὴν *κλεῖν (κλεὶς-κλεῖν)* ἔχω τοποθετήσῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης· ὥστε δύνασαι νὰ εὕρῃς αὐτήν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΖ΄.

Τρίτη κλίσις.

Περὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνικοῦ.

Ἡ κλητικὴ εἶνε ὁμοία τῷ θέματι ἢ ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ.

Εἶνε ὁμοία τῷ θέματι.

ά.) Εἰς τὰ **φωνηεντόληκτα**· π. χ. ἰχθύς, ὦ *ἰχθύ*, (θέμα ἰχθυ) κ.τ.λ.

β΄.) Εἰς τὰ **ὑγρόληκτα**· π. χ. (ῥήτορ-ος) ὦ *ῥῆτορ*, (δαίμον-ος) ὦ *δαῖμον*· ἐξαιροῦνται τὰ **ὀξύτονα**, σχηματίζοντα τὴν κλητικὴν ὁμοίαν τῇ ὀνομαστικῇ· π. χ. ἡγεμών, (ἡγεμόν-ος,) ὦ *ἡγεμών*, γαστήρ, (γαστέρ-ος) ὦ *γαστήρ*, ἀκτίς, (ἀκτῖν-ος) ὦ *ἀκτίς*, Σαλαμίς, (Σαλαμῖν-ος) ὦ *Σαλαμίς*.

Σημ. Ἐκ τῶν ὀξυτόνων ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὸν κανόνα τὸ *πατὴρ* (ὦ *πάτερ*,) *ἀνὴρ* (ὦ *ἄνερ*,) *δαὴρ* (ὦ *δᾶερ*.) Δὲν ἀκολουθοῦσι δὲ οὔτε τὸν κανόνα, οὔτε τὴν ἐξαίρεσιν τὸ *Ἀπόλλων* (ὦ *Ἄπολλον*), *Ποσειδῶν* (ὦ *Πόσειδον*), *σωτὴρ* (ὦ *σῶτερ*.)

γ΄.) Εἰς τὰ ἔχοντα τὸ **ἐκθλιπτικὸν σ**· π. χ. εὐγενὴς (εὐγενέσ-ος), ὦ *εὐγενές*, τριήρης (τριήρεσ-ος), ὦ **τριῆρες**.

Σημ. Τὰ εἰς *ω* καὶ *ως* σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν εἰς *οι*· π. χ. πειθὼ (ὦ ***πειθοῖ***), αἰδὼς (ὦ *αἰδοῖ*), Λητὼ (ὦ *Λητοῖ*.).

δ'.) Τὰ εἰς **κλης** σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν εἰς **εις**· π. χ. Σοφοκλῆς *(ὦ Σοφόκλεις)*, Ἡρακλῆς *(ὦ Ἡράκλεις.)*

Σημ. Ἐν τούτοις καὶ τῶν σχηματιζόντων τὴν κλητικὴν ὁμοίαν πρὸς τὸ θέμα εὑρίσκεται ἡ κλητικὴ ὁμοία πρὸς τὴν ὀνομαστικήν· π. χ. ὦ ***σωτήρ***, ὦ ***Αἴας***, ὦ ***πόλις*** κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Μεταξὺ δὲ λέγοντος, ***Ἡράκλεις***, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ δικανικόν.—Μὴ χαλέπαινε, ὦ ***Χάρων***. πλησίον γὰρ αὐτὸς οὗτος, ὡς ὁρᾷς.—Ὁ δὲ ἀποξύνας τὸν μοχλὸν καὶ πυρώσας γε προσέτι ἐτύφλωσέ με καθεύδοντα καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλός εἰμί σοι, ὦ ***Πόσειδον***.—Τί γελᾷς, ὦ Ἑρμῆ; ὅτι γελοιότατα, ὦ ***Ἄπολλον***, εἶδον.—Καλὰ μὲν γάρ, ὦ Λητοῖ, καὶ τὰ τέκνα ἔτεκες τῷ Διί.—Χαῖρε, ὦ ***Τίμων***, τὸ ἔρεισμα τῶν Ἀθηναίων, τὸ μέγα ὄφελος τοῦ γένους.—Κόραξ νοσῶν ἔφη τῇ μητρὶ κλαιούσῃ· «μὴ θρήνει ***μῆτερ***, ἀλλ' εὔχου τοῖς θεοῖς νόσου με ἀπαλλάξαι».

Καθωμ. Ἡ κλητικὴ τοῦ ***στάχυς*** σχηματίζεται, ὦ ***στάχυ***, διότι τὸ ὄνομα εἶνε φωνηεντόληκτον (δηλαδὴ ἔχει χαρακτῆρα φωνῆεν) καὶ τὰ φωνηεντόληκτα σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν ῥίζαν.—Ὦ ***ῥῆτορ***, οἱ λόγοι σου ἀπέβησαν εἰς μάτην.—***Πάτερ*** ἅγιε δόξασόν σου τὸν Υἱόν.—Σεβαστὲ ***ἄνερ*** μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως προσφωνοῦμέν σοι τὸ «χαῖρε».—Ὦ ***εὐγενὲς*** ψυχή, ὦ ***σῶτερ*** μου, μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μου ἔσομαι πρὸς σὲ εὐγνώμων.—Ἡ δοτικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν εἰς *ω* καὶ *ως* ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως συμπίπτουσι· π. χ. ἡ ***αἰδὼς*** σχηματίζει δοτικὴν ***αἰδοῖ*** καὶ κλητικὴν πάλιν ***αἰδοῖ***.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΗ'.

Περὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνικοῦ.

Εἶνε ὁμοία τῇ ὀνομαστικῇ.

ά) *Εἰς τὰ οὐδέτερα·* π. χ. τὸ πέρας, ὦ πέρας κ.τ.λ.

β') *Εἰς τὰ ἀφωνόληκτα καὶ τὰς μετοχάς·* π. χ. ὁ κόλαξ (*ὦ κόλαξ*), ὁ ἄραψ (*ὦ ἄραψ*), ὁ λείπων (*ὦ λείπων*).

Σημ. Τὰ **ις** καὶ **υς** ἔχοντα χαρακτῆρα ὀδοντόφωνον, τὸ **παῖς** καὶ τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα **ντ** σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν ἐκ τῆς ῥίζης ἀποκοπτομένου τοῦ ἀφώνου· π. χ. *τυραννὶς* (τυραννιδ-ὦ *τυραννὶ*), *κόρυς* (κόρυθ-ὦ *κόρυ*), *νεᾶνις* (νεάνιδ-ὦ *νεᾶνι*), *χάρις* (χάριτ-ὦ *χάρι*), *παῖς* (παιδ- ὦ *παῖ*), *γέρων* (γέροντ-ὦ *γέρον*), *Αἴας* (Αἴαντ-ὦ *Αἶαν*), *Ἄρτεμις* (Ἀρτέμιδ-ὦ *Ἄρτεμι*). Ἐν τούτοις τὸ *ὀδοὺς* σχηματίζει κλητικήν, ὦ *ὀδοὺς* (ὁμοίαν δηλ. τῇ ὀνομαστικῇ.)

Τὸ *γυνὴ* ἀποβάλλει τὸ κ (γυναικ-ὦ *γύναι*) καὶ τὸ *ἄναξ* σχηματίζει *ἄνα* (ἐπὶ Θεοῦ) καὶ *ἄναξ* (ἐπὶ θεῶν καὶ ἀνθρώπων.)

Τονισμὸς τῆς κλητικῆς.

Ἡ κλητικὴ ἡ λήγουσα εἰς βραχὺ φωνῆεν ἀναβιβάζει τὸν τόνον παρὰ τὸν κανόνα (ὅπου τονίζεται ἡ ὀνομαστική, τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις)· π. χ. ***Ἄπολλον, σῶτερ, Πόσειδον, Σώκρατες, κάλλιον, Δημόσθενες, Διόγενες, ἄνερ, θύγατερ, πάτερ.***

Σημ. Τὰ εἰς **ης** ὀξύτονα ἐπίθετα τονίζουσι τὴν κλητικὴν ὡς καὶ τὴν ὀνομαστικήν· π. χ. εὐγενής, ὦ *εὐγενές*· ἀληθής, ὦ *ἀληθές*. Ἐπ' ἴσης χαρίεις, ὦ *χαρίεν.*

Ἐξαιροῦνται καὶ τονίζουσι τὴν κλητικὴν ὡς τὴν ὀνομαστικήν.

Τὰ εἰς **φρων**	π. χ.	εὐθύφρων,	ὦ *εὐθύφρον,*
Τὰ εἰς **ήρης**	»	τριήρης,	ὦ *τριῆρες,*
Τὰ εἰς **ώδης**	»	εὐώδης,	ὦ *εὐῶδες,*
Τὰ εἰς **ώκης**	»	ποδώκης,	ὦ *ποδῶκες,*

Τὰ εἰς **ώλης** π. χ. πανώλης, ὦ *πανῶλες*,
Τὰ εἰς **ώρης** » Διώρης, ὦ *Διῶρες*,

καὶ τὰ ῥηματικὰ παρασύνθετα. π. χ. ἐπιλήσμων (ἐπιλανθάνομαι) ὦ *ἐπιλῆσμον*.

Σημ. Παρασύνθετα λέγονται αἱ λέξεις αἱ παραγόμεναι ἐκ συνθέτων λέξεων· π.χ. τὸ *ἐπιλήσμων* εἶνε ῥηματικὸν παρασύνθετον ὡς παραγόμενον ἐκ ῥήματος συνθέτου.

Πρὸς τούτοις κύριά τινα ὀνόματα· π.χ. Λακεδαίμων—ὦ *Λακεδαῖμον*, Φιλήμων-ὦ *Φιλῆμον*, Παλαίμων -ὦ *Παλαῖμον*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἐγώ, φίλε *παῖ*, Ἑρμογλυφικὴ τέχνη εἰμί, ἣν χθὲς ἤρξω μανθάνειν οἰκεία τέ σοι καὶ συγγενής.—*Γύναι*, γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει.—Ὦ *πάτερ*, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ καταράτου ξένου.—Τί δακρύεις, ὦ *Θέτι* ; Καλλίστην, ὦ *Δωρί*, κόρην εἶδον εἰς κιβωτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐμβληθεῖσαν.—Μηδέν, ὦ *Διόγενες*, περὶ Λακεδαιμονίων λέγε.—Ὁ μὲν χῶρος αὐτός, ὦ *Ἀνάχαρσι*, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκίου.

Καθωμ. Ὦ *Αἶαν*, διατί ἐφώρμησας κατὰ τῶν ποιμνίων κατακόπτων καὶ φονεύων αὐτά ;—*Θύγατερ*, μὴ λησμόνει τὸ καθῆκόν σου πρὸς τοὺς ἐκθρέψαντάς σε γονεῖς.—Ὦ *κόλαξ*, μυσαρὸν τὸ ἔργον σου καὶ ἀποτρόπαιον.—*Ἄνερ* ἀγαθέ, πρὸς σὲ πάντες τὰ ὄμματα στρέφουσιν.—*Ἄναξ* ἀνδρῶν *Ἀγάμεμνον*, αἱ διαταγαί σου εἶνε ἱεραὶ δι' ἡμᾶς.—Λέγουσιν ὅτι ὁ ἱερεὺς τοῦ Διὸς Ἄμμωνος ἀπεκάλεσε τὸν Ἀλέξανδρον *παιδίος* ἀντὶ *παιδίον*, ὅπερ οὗτος ἐξέλαβε *παῖ* Διὸς καὶ ἐκήρυξεν ὅτι τὸ μαντεῖον ὠνόμασεν αὐτὸν υἱὸν Θεοῦ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΝΘ'.

Τρίτη κλίσις.

Περὶ τοῦ διχρόνου καταλήξεών τινων.

ά.) Τὰ εἰς **ις-ιδος** ἔχουσι τὸ **ι** βραχύ· π.χ. *καταιγίς*-

ίδος, πατρίς-ίδος· ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουσι αὐτό μακρὸν **τά**.

ἀψίς—ῖδος	*κνημίς—ῖδος*	*σφραγίς—ῖδος*	*χυτρὶς—ῖδος*
βαλβίς—ῖδος	*κρηπίς—ῖδος*	*σχοινίς—ῖδος*	*ψαμαθὶς-ῖδος*
κηκις—ῖδος	*νησίς—ῖδος,*	*τευθίς—ῖδος*	*ψηφὶς—ῖδος.*
κηλίς—ῖδος	*ῥαφανίς—ῖδος*	*χειρίς—ῖδος*	—

Σημ. Διφοροῦνταί τινα, ὡς τὸ *βαθμίς, βλεφαρίς, μαινίς, ῥιπίς,* κ.τ.λ. ἅτινα παρὰ μὲν τοῖς Ἀττικοῖς ἔχουσι τὸ ι βραχύ, παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι μακρόν.

β'.) Ἐκ τῶν **αξ** δισυλλάβων, τῶν ἐχόντων τὴν παραλήγουσαν μακρὰν τὰ μὲν ἀρσενικὰ ἔχουσι τὸ **α** *μακρόν*, τὰ δὲ θηλυκὰ *βραχύ*· π. χ.

ὁ *θώρᾱξ*, ὁ *οἴᾱξ*,	ἡ *αὖλᾰξ*, ἡ *θρῖνᾰξ*,
ὁ *πήλᾱξ*, ὁ *Φαίᾱξ*,	ἡ *θρῖδᾰξ*, ἡ *κλῖμᾰξ* κ.τ.λ.

Σημ. Μακρὸν ἔχουσι τὸ δίχρονον καὶ αἱ λέξεις *βλὰξ* καὶ *ῥὰξ* (αἰτιατική, *βλᾶκα, ῥᾶγα*).

γ'.) Τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος δίχρονον τῶν ὑγρολήκτων ὀνομάτων εἶνε μακρόν· π. χ.

Σαλαμὶς-ῖνος, ἀκτὶς-ῖνος, Φόρκυν-ῡνος, παιᾶν-ᾶνος.

Ἐξαιροῦνταί τινα καὶ ἔχουσιν αὐτὸ βραχύ, ὡς *ἅλς-ἁλὸς=θάλασσα,* ἡ ἀντωνυμία *τίς* (ἀόριστος καὶ ἐρωτηματική) κ.τ.λ.

δ'.) Τὰ εἰς **υψ** μονοσύλλαβα ἔχουσι τὸ **υ** μακρόν· *γύψ, γῦπα*. Τὰ εἰς **αψ** ἔχουσι τὸ **α** βραχύ· π.χ. *λαῖλαψ*, πλὴν τοῦ *δρὰψ* (δραπέτης).

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἡ ἐν *Σαλαμῖνι* ἦν ναυμαχία καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ Καρχηδονίων μάχη.—*Κηκὶς-ῖδος* =τὸ ἐξωτερικὸν περικάλυμμα τοῦ καρποῦ τῆς δρυὸς «*κηκῖδα καὶ χαλκὸν ἑβδομήκοντα μνῶν ἐωνημένα*».—*Κνημῖδας* μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν (περὶ τὰς κνήμας) ἔθηκε καλάς.—Ὅθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλλοντο φαεννὰν *κρηπῖδ'* ἐλευθερίας (κρηπὶς-ῖδος)=ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι ἔθεντο λαμπρὰν βά-

σιν τῆς ἐλευθερίας.—Ποῦ *ἅλες*; ποῦ τράπεζαι;—Οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ ἐς ἅλα λύματ' ἔβαλλον.— *Ἁψὶς-ῖδος* =θόλος, καμάρα, τόξον, «οὐρανίαν *ἀψῖδα* ἱκάνειν».

Καθωμ. Χειρίς-χειρῖδος=κάλυμμα τῆς χειρός, χειρόκτιον, μανίκιον.—Τὸ μαροῦλι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ λέγεται *θρῖδαξ*.—Ἡ *κλῖμαξ* τῆς οἰκίας ὑμῶν εἶνε κατεσκευασμένη κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης.—*Οἴαξ* ὀνομάζεται κυρίως ἡ λαβὴ τοῦ πηδαλίου ἔπειτα καὶ αὐτὸ τὸ πηδάλιον.—*Θρῖναξ*=τρικράνι, ἐργαλεῖον διὰ τοῦ ὁποίου οἱ γεωργοὶ λικμίζουσι τὸν σῖτον.—*Σχοινῖδα* καλοῦμεν ἀγγεῖον ἐκ σχοίνων πεπλεγμένον.—*Τευθῖδα* (*τευθίς-ῖδος*) ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸ κοινῶς λεγόμενον καλαμάρι (*θαλάσσιόν τι ζῷον*).—Ἡ μουσικὴ ἀνακρούει ἤδη τὸν νικητήριον *παιᾶνα* (*παιὰν-παιᾶνος*). — Οἱ *γῦπες* (γύψ) εἶνε ὄρνεα ἁρπακτικά.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Ξ΄.

Περὶ τῶν εἰς **ων**, **ωρ** *καὶ* **ωψ** *κτλ. ληγόντων ὀνομάτων.*

Ἐκ τῶν εἰς **ων** ληγόντων ὀνομάτων ἄλλα γράφονται διὰ τοῦ **ω** ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσιν, ἄλλα δ' ἔχουσιν **ω** ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ **ο** ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι.

Γράφονται διὰ τοῦ **ω**

ά. Τὰ εἰς **ων-ωνος** μεγεθυντικὰ καὶ περιεκτικά· π.χ. *ἐλαιὼν-ἐλαιῶνος, Πλάτων-ωνος, ἀμπελὼν-ῶνος, Χείλων-ωνος, γάστρων-ωνος, περιστερεὼν-ῶνος*, κ.τ.λ.

β΄. Τὰ εἰς **ων-ωνος** κύρια ὀνόματα· π.χ. *Κίμων-ωνος, Σόλων-ωνος, Ζήνων-ωνος* κ.τ.λ.

Σημ. ά. Κακῶς γράφεται *Σάξων, Σάξωνος*, ἐν ᾧ τὸ ὀρθὸν εἶνε *Σάξ***ο***νος*· ἐπ' ἴσης *Σαξ***ο***νία* καὶ οὐχὶ *Σαξ***ω***νία*.

Σημ. β΄. Ἐξαιροῦνταί τινα· π. χ. *Ἀγαμέμνων-ονος, Ἰάσων-ονος, Ἀμφικτύων-ονος* κ.τ.λ.

γ'.) Τὰ εἰς **ων-ωντος** συνῃρημένα ὀνόματα καὶ αἱ συνῃρημέναι μετοχαί· π.χ. *Ξενοφῶν-ῶντος, τιμῶν-ῶντος.*

Σημ. Αἱ μὴ συνῃρημέναι μετοχαὶ καὶ τὰ ὀνόματα ἔχουσιν ἐν τῇ ῥίζῃ **ο**· π.χ. *λέγων-οντος, λέων-οντος*, κ.τ.λ.

Τὰ εἰς **ωρ** γράφονται διὰ τοῦ **ω**, ἔχουσι δ' ἐν τῇ ῥίζῃ **ο**· π.χ. *Ἕκτωρ-ορος, Νέστωρ-ορος* Ἐξαιροῦνταί τινα· π.χ. *ἰχὼρ-ῶρος, φὼρ-ωρός.*

Σημ. Ὁ κανὼν ἔχει ὡς ἑξῆς· «Πάντα τὰ εἰς ωρ Ἑλληνικὰ ὀνόματα διὰ τοῦ ο μικροῦ κλίνονται. Τὰ μέντοι Ῥωμαϊκὰ φυλάττουσιν αὐτό, (δηλ. τὸ ω)· π.χ. *ῥαίκτωρος, κοιαίστωρος, πραίτωρος, δικτάτωρος*».

Τὰ εἰς **ωψ** γράφονται διὰ τοῦ **ω**· π.χ. Κύκλωψ, μύωψ, κ.τ.λ. ἐξαιροῦνταί τινα ὡς τὸ *Αἰθίοψ, Πέλοψ, Κέκροψ, οἶνοψ, μέροψ.*

Τὰ εἰς **ώδης** γράφονται διὰ τοῦ **ω**· π. χ. *αἱματώδης, ὑλώδης, ψαμμώδης, θυελλώδης*, κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Σεμίραμις ἔκτισε *Βαβυλῶνα* καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις.—Τίς εἶ, ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὢν ἐρεῖς; Ἰταλιώτης Σκηπίων ὁ καθελὼν *Καρχηδόνα.*— Φθάσασα δὲ Μήδεια τὸν *Ἰάσονα* νυκτὸς ἐπὶ τὸ δέρας ἤγαγε.—*Κέκροψ* πρῶτος τῆς Ἀττικῆς ἐβασίλευσε.—Καὶ πρώτην μὲν γεννηθεῖσαν Ἑστίαν κατέπιεν, εἶτα Δήμητραν καὶ Ἥραν, μεθ' ἃς *Πλούτωνα* καὶ *Ποσειδῶνα.*—Χίμαιρα εἶχε προτομὴν μὲν *λέοντος*, οὐρὰν δὲ *δράκοντος*, τρίτην δὲ κεφαλὴν μέσην *αἰγός*, δι' ἧς πῦρ ἀνίει.

Καθωμ. Ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ *Πλάτωνος* καὶ τοῦ *Ξενοφῶντος* ἐνυπάρχει λαμπρὸν ἐγκώμιον τοῦ Σωκράτους.—*Ἰχῶρ-ῶρος* ἐκαλεῖτο τὸ θεῖον αἷμα, τὸ αἷμα δηλ. τὸ ῥέον ἐντὸς τῶν φλεβῶν τῶν θεῶν.—*Πέλοψ* ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Ταν-

τάλου βασιλέως τῆς Φρυγίας· οὗτος διωχθεὶς ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ μετῴκησεν εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ μετὰ ταῦτα κληθεῖσαν Πελοπόννησον. — *Οἶνοψ* καλεῖται ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου. — Οἱ πλούσιοι καὶ οἱ βασιλεῖς *τιμῶντες* τοὺς φιλοσόφους καὶ ἑαυτοὺς κοσμοῦσι καὶ ἐκείνους. — Οἱ *Κύκλωπες* ἦσαν τρεῖς, ὁ Βρόντης, ὁ Στερόπης καὶ ὁ Ἄργης, ἐχάλκευον δ' ἐν τῇ Αἴτνῃ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διός.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΑ΄.

Λέξεις τριτόκλιτοι ἐν πολλῇ χρήσει οὖσαι καὶ ἔχουσαι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν.

Α΄. Εἰς **ος** *οὐδέτερα.*

τὸ **κῦδος**	τὸ **νῖκος**	τὸ **σκῦτος**
τὸ **κῦρος**	τὸ **ῥῖγος**	τὸ **σφρῖγος**
τὸ **μῖσος**	τὸ **στῖφος**	τὸ **φῦκος**
	τὸ **ψῦχος.**	

Β΄. Εἰς **μα** *οὐδέτερα.*

τὸ **δρᾶμα**	τὸ **κῦμα**	τὸ **πρᾶγμα**
τὸ **θῦμα**	τὸ **λῦμα**	τὸ **τρῖμμα**
τὸ **κλῖμα**	τὸ **νᾶμα**	τὸ **φῦμα**
τὸ **κρῖμα**	τὸ **πλῦμα**	τὸ **χρῖμμα.**

Γ΄. Εἰς **ις** *θηλυκά.*

ἡ **θλῖψις**	[illegible] **ῖς** *(αἰτιατ. ἶνα)*	**ῥῖψις**
ἡ **ἶβις**	**κῖρις** *(εἶδος ὀρνέου)*	**στῖξις**
ἡ **ἶρις**	**μῖξις**	**στῦψις**
	ἡ **ψῦξις.**	

Σημ. ά. Ἐπ' ἴσης ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν μακρὰν καί τινα κύρια ὀνόματα· π. χ. *Ἆγις, Ἶσις, Φᾶσις, Ἶφις, Σῖρις* κ.τ.λ.

Σημ. β'. Τὰ εἰς *σμα* ἐν γένει ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης βραχύ· π. χ. *πρίσμα, ξύσμα, ἔλᾰσμα*. κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἠράμεθα μέγα *κῦδος*, ἐπέφνομεν Ἕκτορα δῖον=Ἀπηλαύσαμεν μεγάλης πολεμικῆς δόξης, ἐφονεύσαμεν τὸν θεῖον Ἕκτορα. — Παρέδοσαν αὐτὸν εἰς *κρῖμα* θανάτου.— *Μῖσος* ἔχειν τινὸς=μισεῖν τινα· *μῖσος* ἔχειν πρός τινος=μισεῖσθαι ὑπό τινος.—*Ἶβις*, Αἰγυπτιακόν τι λιμνόβιόν ἐστι πτηνόν, τιμώμενον ὡς θεῖον.— Ἡ δὲ νῦν ἴσως πολλῶν ὑπάρξει *κῦρος* ἡμέρα καλῶν=ἡ σημερινὴ ἡμέρα θὰ γείνῃ ἴσως αἰτία πολλῶν καλῶν. — Βοᾷ *κῦμα* χερσαίου στρατοῦ. — Οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι *στῖφος* ἐποιήσαντο. —*Ἆγις* ἐρωτηθείς, πῶς ἄν τις ἐλεύθερος διαμένοι; Θανάτου καταφρονῶν, ἔφη.

Καθ. *Σκῦτος* λέγεται τὸ δέρμα, ἰδίως δὲ τὸ κατειργασμένον.—*Φῦκος* λέγεται τὸ χόρτον τῆς θαλάσσης τὸ κοινῶς *φύκι* καλούμενον. — Αἱ παραγόμεναι ἐκ τῶν ῥημάτων *στίζω (θέτω στιγμὴν)* καὶ *στύφω (διὰ τῆς στυφότητος μαζεύω)* λέξεις *στῖξις* καὶ *στῦψις* ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν.—*Λῦμα*=ῥύπος, ἀκαθαρσία, *τρῖμμα*=τετριμμένον (περίτριμμα = τοῦ διαβόλου ἄνθρωπος).—*Ἴριδος* καλεῖται τὸ ποικιλόχρουν οὐράνιον τόξον *(κοινῶς δόξα,)* ὅπερ φαίνεται μετὰ ῥαγδαίαν βροχὴν ἐν ὥρᾳ θέρους μάλιστα. — Ζητῶ συγγνώμην φίλε μου, διότι παρεξήγησα τὸ *πρᾶγμα*. — *Ῥῖγός* με κατέλαβε καὶ σφοδρὰ κεφαλαλγία. —*Ἶνες (ἶς-ἶνα)* λέγονται οἱ μῦς, τὰ νεῦρα τῶν μυῶν, ὁ τένων κ.τ.λ. ἅτινα θεωροῦνται ὡς ἕδρα τῆς σωματικῆς ῥώμης.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΒ'.

Τρίτη κλίσις.

Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀνωμάλων οὐσιαστικῶν ὀνομάτων κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν τεθειμένα.

ὁ **ἀμνὸς** (καὶ ἀρὴν) *τοῦ ἀρνός . . ὦ ἀμνέ . . οἱ ἄρνες κ.τ.λ.*
τὸ **γάλα** *τοῦ γάλακτος . . . τοῖς γάλαξι κ.τ.λ.*
ὁ **γέλως** *τοῦ γέλωτος καὶ γέλω κ.τ.λ.*
τὸ **γόνυ** *τοῦ γόνατος . . . . τοῖς γόνασι κ.τ.λ.*
ἡ **γυνὴ** *τῆς γυναικός. . . . ὦ γύναι κ.τ.λ.*
τὸ **δόρυ** *τοῦ δόρατος. τῷ δόρατι καὶ δορί . . .*
ἡ **ἔγχελυς** (καὶ ὁ ἔγχελυς), *τῆς ἐγχέλυος, τῇ ἐγχέλυϊ, αἱ ἐγχέλεις.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Φασίν, ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῷα, τὴν οἶν πρὸς τὸν δεσπότην εἰπεῖν· θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ ἔριά σοι καὶ *ἄρνας* (ὁ *ἀμνός*, τοῦ *ἀρνὸς*) καὶ τυρὸν παρεχούσαις οὐδὲν δίδως, ὅ,τι ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν.— Ὁ Φιλοποίμην ἔπεισε τοὺς πολίτας ἀντὶ θυρεοῦ (*θυρεὸς=ἀσπὶς μεγάλη ὡς θύρα*) καὶ *δόρατος* ἀσπίδα λαβεῖν καὶ σάρισσαν (*σάρισσα=Μακεδονικὴ λόγχη*).—Αἱ *ἐγχέλεις* μάλιστα νέμονται τῆς νυκτὸς (*βόσκουσιν ἐν καιρῷ νυκτός.*)—Ὥσπερ *γάλακτι ἡ γυνὴ* (*ἡ γυνή, τῆς γυναικός*), οὕτως ἡ παιδεία γνώσει τρέφει τὸν ἄνθρωπον. — Μὴ στέργε προπετῆ *γέλωτα.*

Καθωμ. Ὁ Ζεὺς ὑπὸ τῶν Νυμφῶν διὰ τοῦ *γάλακτος* τῆς Ἀμαλθείας ἐτρέφετο. — *Γύναι*, ἔχε πάντοτε ὑπ' ὄψει, ὅτι ἡ σιωπὴ εἶνε στολισμὸς εἰς τὰς *γυναῖκας.*—Οἱ καλοὶ ἵπποι ἔχουσι τὰ *γόνατα* (τὸ *γόνυ* — τοῦ *γόνατος*) ὑγρά. — Αἱ *ἐγχέλεις* ἀποπνίγονται, ἂν δι' ὀλίγου ὕδατος τρέφωνται.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΓ'.

Τρίτη κλίσις.

Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀνωμάλων ὀνομάτων.

(συνέχεια).

ὁ **Ζεύς,** τοῦ *Διὸς* (καὶ Ζηνὸς σπανίως), τῷ *Διὶ* (καὶ Ζηνὶ σπαν.), τὸν *Δία* (καὶ Ζῆνα σπαν.), ὦ Ζεῦ.

τὸ **ἧπαρ,** τοῦ *ἥπατος*, τῷ *ἥπατι*, κ.τ.λ.

ἡ **θρίξ,** τῆς *τριχός* . . . αἱ *τρίχες* . . . ταῖς *θριξί*, κ.τ.λ.

ἡ **κλείς**, τῆς *κλειδός*, τῇ *κλειδί*, τὴν *κλεῖν*, κ.τ.λ.

ὁ **κύων**, τοῦ *κυνός*, τῷ *κυνί*, τὸν *κύνα*, κ.τ.λ.

Σημ. Κίων-κίονος=κολόνα, κύων-κυνὸς=σκυλί.

Ὁ (ἡ) **μάρτυς**, τοῦ *μάρτυρος*, τῷ *μάρτυρι* . . . οἱ *μάρτυρες*, τῶν *μαρτύρων*, τοῖς *μάρτυσι*, κ.τ.λ.

ἡ **ναῦς,** τῆς *νεώς*, τῇ *νηΐ*, τὴν *ναῦν*, ὦ *ναῦ*, αἱ *νῆες*, τῶν *νεῶν*, ταῖς *ναυσί*, τὰς *ναῦς*, ὦ *νῆες*.

τὸ **οὖς**, τοῦ *ὠτός*, τῷ *ὠτί* . . . . τὰ *ὦτα*, τῶν *ὤτων* τοῖς *ὠσί*, κ.τ.λ.

Ἄσκησις

Ἀρχ. Ἀριστῶντι *(ἐν ᾧ ἠρίστα=ἐπρογευμάτιζε)* Διογένει ἐν ἀγορᾷ οἱ παρεστῶτες συνεχῶς ἔλεγον· *κύον*, *κύον*. Ὁ δέ, ὑμεῖς, εἶπεν, ἐστὲ *κύνες*, οἵ με ἀριστῶντα περιεστήκατε.—Ζεὺς τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῖ, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῖ. —Ἀνάχαρσις μαθὼν τέσσαρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς *νεώς*, τοσοῦτον ἔφη τοῦ θανάτου τοὺς πλέοντας ἀπέχειν. —Τὰ ὄμματα τῶν *ὤτων* ἐστὶ πιστότερα.—Κόμιζε, ὦ παῖ, τὴν τῆς κίστης *κλεῖν*.

Καθωμ. Τὸν Προμηθέα ὁ Ζεὺς ἀνεσταύρωσεν ἐπὶ τοῦ Καυκάσου, μέγας δ' ἀετὸς κατέτρωγε τὸ *ἧπαρ* αὐτοῦ.— Ἡ *κλεὶς* εὑρίσκεται ἐν τῷ θυλακίῳ σου.—Αἱ τῶν *μαρτύρων*

(*μάρτυς-υρος*) μαρτυρίαι πολλάκις *ἄπιστοι* εἶνε.—Οἱ Αἰθίοπες ἔχουσι μέλαιναν τὴν *τρίχα*.—Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐρωτηθεὶς πόσον ἀπέχει τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας ὅσον, εἶπεν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀπέχουσι τῶν *ὤτων*.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΔ΄.

Τρίτη κλίσις.

Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀνωμάλων ὀνομάτων.

(συνέχεια)

ὁ **ὄρνις** καὶ ἡ *ὄρνις, ὄρνιθος* . . . *ὄρνιθα* καὶ *ὄρνιν, ὄρνιθες* . . . *ὄρνιθας, ὄρνεις* καὶ *ὄρνῖς*, κ.τ.λ.

ὁ **πρεσβευτὴς** (ἀπεσταλμένος), τοῦ *πρεσβευτοῦ*, κ.τ.λ. οἱ *πρέσβεις*, τῶν *πρέσβεων*, τοῖς *πρέσβεσι*, τοὺς *πρέσβεις*.

ὁ **πρεσβύτης** καὶ **πρέσβυς** (γέρων) τοῦ *πρεσβύτου*, τῷ *πρεσβύτῃ* . . . οἱ *πρεσβῦται*, κ.τ.λ.

ἡ **Πνύξ,** τῆς *Πυκνός*, τῇ *Πυκνί*, τὴν *Πύκνα*, ὦ *Πνύξ*.

τὸ **ὕδωρ,** τοῦ *ὕδατος*, τῷ *ὕδατι*, . . . τοῖς *ὕδασι*, κ.τ.λ.

ὁ **υἱός,** τοῦ *υἱοῦ* καὶ *υἱέος*, τῷ *υἱῷ* καὶ *υἱεῖ*, . . . οἱ *υἱεῖς* (καὶ υἱοί), τῶν *υἱέων*, κ.τ.λ.

τὸ **φρέαρ,** τοῦ *φρέατος*. . . . τὰ *φρέατα*, κ.τ.λ.

ἡ **χείρ,** τῆς *χειρός*, τῇ *χειρί* . . . . ἀλλὰ *χεροῖν* . . . . *χερσί*, κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡ νῆσος Σάμος εὐδαιμονεστάτη ἐστὶ καὶ εὐφορωτάτη· δι' ὃ λέγεται ὅτι καὶ *ὀρνίθων* γάλα φέρει.—Ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἐν τῇ *Πυκνὶ* ἐβουλεύετο.—Ὁ πάπυρος φύεται οὐκ ἐν βάθει τοῦ *ὕδατος*, ἀλλ' ὅσον ἐν δύο πήχεσι μῆκος δ' ἔχει οὐχ ὑπὲρ δέκα πήχεις.—Παρακελεύονται οἱ πατέρες τοῖς *υἱέσιν* εὐσεβεῖς καὶ δικαίους καὶ ἀληθινοὺς

καὶ εὐπειθεῖς εἶναι.—Ἐγγὺς *φρέατος* παῖς τις ἐκοιμᾶτο. Ἐπιστᾶσα δ' αὐτῷ ἡ Τύχη ἐβόα· ἀνάστηθι καὶ ἄπελθε ἐνθένδε, μήπως εἰς τὸ *φρέαρ* ἐμπέσῃς καὶ ἐμὲ τὴν Τύχην καταμέμψωνται πάντες.

Καθωμ. Μεγάλην ᾐσθάνθησαν στενοχωρίαν κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν ἕνεκεν τῆς ἐλλείψεως *ὕδατος* ἐπαρκοῦς καὶ καθαροῦ.—Πλησίον τῆς *Πυκνὸς* εὑρίσκεται τὸ Ἀστεροσκοπεῖον τῶν Ἀθηνῶν κτισθὲν δαπάναις τοῦ ἀοιδίμου Σίνα.—Ὁ *πρεσβευτὴς* τῆς Ἰταλίας ἀνεχώρησεν εἰς Κέρκυραν χάριν ἀναψυχῆς.—Γυνή τις χήρα εἶχεν *ὄρνιν*, ἥτις ἐγέννα καθ' ἑκάστην ἓν ᾠόν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΕ΄.

Ἐλλειπτικά.

Ὀνόματα ἄνευ πληθυντικοῦ.

ὁ **ἀήρ,** ὁ **αἰθήρ,** ἡ **γῆ,** τὸ **ἔαρ,**
τὸ **μέλι,** τὸ **νέκταρ,** ὁ **ἄργυρος,** ὁ **μόλυβδος,**
ὁ **σίδηρος,** ὁ **χρυσός.**

(καὶ ἐν γένει τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων καὶ τὰ κύρια ὀνόματα τὰ εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν ἀπαντῶντα· π. χ. *Ἀλέξανδρος, Κόρινθος,* *Ὑμηττὸς* κ.τ.λ.)

Ὀνόματα ἄνευ ἑνικοῦ.

αἱ **δυσμαί,** τὰ **ἔγκατα,** οἱ **ἐτησίαι** (*μελτέμια*)
τὰ **Διονύσια,** τὰ **Ὀλύμπια,** τὰ **Παναθήναια.**

(καὶ ἐν γένει τὰ ὀνόματα τῶν ἑορτῶν καὶ τὰ κύρια ὀνόματα τὰ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἀπαντῶντα· π. χ. *Ἀθῆναι, Θῆβαι, Θεσπιαί, Πλαταιαί, Μυκῆναι.*)

Ὀνόματα μὴ ἔχοντα πάσας τὰς πτώσεις.

τὸ **ὄναρ,** τὸ **ὄφελος,** τὸ **ὕπαρ,** (*ὀπτασία*)

(ταῦτα ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ.)

Ὀνόματα ἀπαντῶντα εἰς μίαν μόνον πτῶσιν.

ἡ γενικὴ **μάλης** (*ὑπὸ μάλης*=ὑπὸ τὴν μασχάλην).

ἡ αἰτιατικὴ **νέωτα** (*ἐς νέωτα*= καὶ τοῦ χρόνου).

ἡ αἰτιατικὴ **λίπα** μετὰ τοῦ ἀλείφω, (*λίπ' ἀλείφεσθαι*, ἐπὶ τῶν ἀγωνιζομένων).

ἡ κλητικὴ **τᾶν** καὶ **μέλε** (ὦ *τᾶν* =ὦ φίλε, ὦ *μέλε*=ὦ καϋμένε).

Ἄκλιτα.

1) Τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου· π. χ. τὸ *ἄλφα*, τοῦ *ἄλφα*, τὸ *βῆτα*, τοῦ *βῆτα* κ.τ.λ.

2) Τὰ ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατόν· π.χ. οἱ *πέντε*, τῶν *πέντε*, οἱ *δέκα*, τῶν *δέκα*, τοὺς *δέκα*, κ.τ.λ.

3) Τὰ ἀπαρέμφατα· π. χ. τὸ *λέγειν*, τοῦ *λέγειν*, τῷ *λέγειν*, τὸ *πράττειν*, τοῦ *πράττειν*, κ.τ.λ.

4) Ξενικά τινα ὀνόματα· π. χ. ὁ *Ἀδάμ*, τοῦ *Ἀδάμ*, τὸ *πάσχα*, τοῦ *πάσχα*, κ.τ.λ.

Ἄσκησις

Ἀρχ. Πληροῦται ὁ Νεῖλος μάλιστα κατὰ τὴν τῶν *ἐτησίων (ἐτησίαι)* ὥραν.—Κρίνει φίλους ὁ καιρός, ὡς *χρυσὸν* τὸ πῦρ. — Ὥσπερ τὰ τοῦ *ἔαρος (ἔαρ)* ἄνθη, οὕτω τὰ τῶν θνητῶν γένη οὐ πολυχρόνια ἀλλὰ βραχύβια.—*Νέμεα* ἦσαν μεγάλη ἑορτὴ τελουμένη πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς κατὰ τριετίαν ἐν Νεμέᾳ τῆς Ἀργολίδος. — Σχολαστικὸς κατ' *ὄναρ* ἰδὼν ἧλον πεπατηκέναι τὸν πόδα περιεδήσατο.

Καθωμ. Ὁ καθαρὸς *ἀὴρ* εἶνε ἀπαραίτητος διὰ τὴν ὑγείαν τῶν ἀνθρώπων.—Ὁ *σίδηρος*, ὁ *χρυσός*, ὁ *ἄργυρος* καὶ τὰ λοιπὰ μέταλλα εὑρίσκονται ἐν τοῖς *ἐγκάτοις* τῆς *γῆς*.—*Παναθήναια* ἦσαν μικρὰ καὶ μεγάλα· καὶ τὰ μὲν

μικρὰ ἐτελοῦντο κατ᾽ ἔτος, τὰ δὲ μεγάλα ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν.— Αἱ *Ἀθῆναι* εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους καὶ ὡς πόλις εἶνε ἐκ τῶν ὡραιοτέρων τῆς Ἀνατολῆς· δυστυχῶς ὅμως στεροῦνται ἀφθόνου ὕδατος, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀπαραίτητον διὰ μίαν τοιαύτην πόλιν. — Ὁ ἀριθμὸς οὗτος εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν *πέντε καὶ δέκα.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞϚ′.

Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

1ον

ὁ **μέγας** τοῦ *μεγάλου*, τῷ *μεγάλῳ*, τὸν *μέγαν*, ὦ *μέγα*, (καὶ μεγάλε).
ἡ **μεγάλη**, σχηματίζεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν.
τὸ **μέγα**, τοῦ *μεγάλου*, τῷ *μεγάλῳ*, τὸ *μέγα*, ὦ *μέγα.*

Ὁ Δυϊκὸς δὲ καὶ ὁ Πληθυντικὸς σχηματίζονται ὁμαλῶς.

2ον

ὁ **πολύς**, τοῦ *πολλοῦ*, τῷ *πολλῷ*, τὸν *πολύν*, ὦ *πολύ.*
ἡ **πολλή**, τῆς *πολλῆς* τῇ *πολλῇ*, κ.τ.λ. ὁμαλῶς.
τὸ **πολύ**, τοῦ *πολλοῦ*, τῷ *πολλῷ*, τὸ *πολύ*, ὦ *πολύ.*

Ὁ Δυϊκὸς καὶ ὁ Πληθυντικὸς τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν β′. κλίσιν.

3ον

ὁ **πρᾷος**, τοῦ *πρᾴου* κ.τ.λ. οἱ *πρᾷοι*, τῶν *πραέων* (καὶ *πρᾴων*), τοῖς *πραέσι*, κ.τ.λ.
ἡ **πραεῖα**, τῆς *πραείας*, τῇ *πραείᾳ*, κ.τ.λ. ὁμαλῶς.
τὸ **πρᾷον**, τοῦ *πρᾴου*... τὰ *πραέα*, τῶν *πραέων* (καὶ πρᾴων), τοῖς *πραέσι*, κ.τ.λ.

Σημ. Οἱ κατὰ τὴν β′. κλίσιν σχηματιζόμενοι τύποι λαμβάνουσιν ὑπογεγραμμένην· *πρᾷος*, ἀλλὰ *πραΰς*, *πραεῖα* κ.τ.λ.

4ον

ὁ **σῶς**, τοῦ *σώου*, τὸν *σῶν* . . . οἱ *σῷ* . . . τοὺς *σῶς*,
ἡ **σῶς**, τῆς *σώας*, τὴν *σῶν* . . . αἱ *σῷ* κ.τ.λ.
τὸ **σῶν**, τοῦ *σώου*, τὸ *σῶν* . . . τὰ *σᾶ*, τῶν *σώων*, κ.τ λ.

Ἄσκησις

Ἀρχ. Ὅπου φάρμακα *πολλὰ* καὶ ἰατροὶ *πολλοί*, ἐκεῖ καὶ νόσοι *πολλαί*.—Τὸ ἀθάνατον τοῦ ἀνθρώπου *σῶν* καὶ ἀθάνατον μένει. — Ὁ Νεῖλος *πραεῖαν* τὴν ῥύσιν ποιεῖται. — Γενναῖα καλοῦμεν τῶν ζῴων ὁπόσα καλὰ καὶ *μεγάλα* καὶ ὠφέλιμα ὄντα *πραέα* ἐστὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.—Οὐκ ἐν τῷ *πολλῷ* τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ *πολύ*.—Τὸν ἰσχυρὸν ὄντα δεῖ *πρᾷον* εἶναι, ὅπως οἱ πλησίον αἰδῶνται μᾶλλον ἢ φοβῶνται.

Καθωμ. Ἡ περὶ τὴν ἐργασίαν *μεγάλη* σου σπουδὴ δὲν δύναται ἢ τοιαῦτα νὰ παραγάγῃ ἀποτελέσματα.—Διὰ τοῦ *πρᾴου* χαρακτῆρός σου συμβιβάζεις τὰ πάντα. — Τὰ *μεγάλα* γυμνάσια τοῦ στρατοῦ ἄρχονται σήμερον.—Αἱ γυναῖκες ἔχουσι *πραεῖαν* φύσιν.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΖ'.

Περὶ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν.

Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἔχουσι δύο καταλήξεις τὴν **τερος-α-ον** καὶ **τατος-η-ον** καὶ τὴν σπανιωτέραν **ίων-ίων-ιον** καὶ **ιστος-η-ον.**

Ὁ χαρακτὴρ τῶν εἰς **ος** ἐπιθέτων **ο** ἐκτείνεται εἰς **ω,** ἂν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶνε βραχεῖα, (*νέος, νεώτερος*) φυλάττεται δέ, ἂν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶνε μακρὰ φύσει ἢ θέσει (*ξηρὸς-ξηρότερος, ἔνδοξος-ἐνδοξότερος.*)

Σημ. Τίνα τῶν εἰς ος ἐπιθέτων ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν μακρὰν καὶ τίνα βραχεῖαν ἴδε Γύμνασμα Ν'. ἐν σελίδι 80.

Εἰς **ιων** καὶ **ιστος** σχηματίζουσι τὰ παραθετικὰ αὐτῶν τὰ ὁμαλά,

ἡδὺς—*ἡδίων*—*ἥδιστος*.	**αἰσχρὸς**-*αἰσχίων*-*αἴσχιστος*.
ταχὺς-*θάσσων*-*τάχιστος*.	**ἐχθρὸς**—*ἐχθίων*—*ἔχθιστος*.

Ἀνωμάλως δὲ σχηματίζονται τὰ ἑξῆς,

ἀγαθὸς	*ἀμείνων*	*ἄριστος*.
	βελτίων	*βέλτιστος*.
	κρείσσων ἢ *κρείττων*	*κράτιστος*.
	λῴων	*λῷστος*.
ἀλγεινὸς	*ἀλγίων* (ποιητ.)	*ἄλγιστος*.
	ἀλγεινότερος	*ἀλγεινότατος*.
κακὸς	*κακίων*	*κάκιστος*.
	χείρων	*χείριστος*.
καλὸς	*καλλίων*	*κάλλιστος*.
μακρὸς	*μακρότερος*	*μακρότατος*.
	μάσσων (ποιητ.)	*μήκιστος*
μέγας	*μείζων*	*μέγιστος*.
μικρὸς	*μικρότερος*	*μικρότατος*
	μείων	— — —
	ἐλάσσων (ἐλάττων)	*ἐλάχιστος*.
ὀλίγος	*ἥττων* (ἥσσων)	*ὀλίγιστος*, *ἥκιστα*.
	(ἐλάσσων)	(ἐλάχιστος).
πολὺς	*πλείων* ἢ *πλέων*	*πλεῖστος*.
ῥᾴδιος	*ῥᾴων*	*ῥᾷστος*.

Σημ. Τὰ συγκριτικὰ τοῦ καλὸς καὶ μέγας ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ εἶνε *καλήτερος* καὶ *μεγαλήτερος*. Κατ' ἄλλην δὲ γραφὴν εἶνε *καλλίτερος*, *μεγαλείτερος*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Οὐδὲν *πικρότερόν* ἐστι τῆς ἀνάγκης.—Οὐκ ἔστι σοφίας *τιμιώτερον*.—*Ἀναγκαιότατον* μάθημά ἐστι τὸ ἀπομαθεῖν τὰ κακά.—Ἀγησίλαος τῶν φίλων οὐ τοὺς *δυνατωτάτους*, ἀλλὰ τοὺς *προθυμοτάτους* μάλιστα ἠσπάζετο.—Οὐ-

τος *πραότατος* φίλοις ὢν ἐχθροῖς *φοβερώτατος* ἦν.—*Καλλίστη* ἐστὶ πολιτεία ἡ τῶν Λακεδαιμονίων.—Οὐκ ἔστι διδάσκαλος οὐδεὶς *κρείσσων* τῆς ἀνάγκης.—*Κάλλιστον* κόσμος, *μέγιστον* τόπος, *τάχιστον* νοῦς, *ἰσχυρότατον* ἀνάγκη, *σοφώτατον* χρόνος.—Ἀνθρώπῳ πάντων τῶν ἄλλων ζῴων *ῥᾷόν* ἐστιν ἢ ἀνθρώπων ἄρχειν.—Προνοίας οὐδὲν *ἄμεινον* οὐδὲ νοῦ σοφοῦ.—Ὁ θάνατος κοινός ἐστι καὶ τοῖς *χειρίστοις* καὶ τοῖς *βελτίστοις*.—*Αἴσχιστόν* ἐστι ἀποφυγεῖν τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος θάνατον.—Οὐδέν ἐστιν *ἔχθιον* βουλῆς κακῆς.—Φίλος σαφὴς καὶ ἀγαθὸς πάντων κτημάτων *κράτιστον*.—*Ἔσχατον* κακὸν ἡ δειλία.—Δῶρον ἄλλο *μεῖζον* τῆς ἀρετῆς οὐκ ἔστι παρὰ Θεοῦ λαβεῖν.—Περίανδρος ἐρωτηθείς, «τί *μέγιστον* ἐν *ἐλαχίστῳ*;» εἶπε, φρένες ἀγαθαὶ ἐν σώματι ἀνθρώπου.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΗ'.

Περὶ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν.

(συνέχεια)

Ἐκτὸς τῶν ὁμαλῶν καὶ ἀνωμάλων παραθετικῶν, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ προηγουμένῳ γυμνάσματι, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα λαμβάνοντα τὰς καταλήξεις *τερος* καὶ *τατος* μετὰ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως γραμμάτων καὶ συλλαβῶν.

Ἐκ τῶν εἰς **ος** *ἀποβάλλουσι τὸ* **ο** *τά*,

φίλος	**φίλτερος**	**φίλτατος.**
γεραιὸς	**γεραίτερος**	**γεραίτατος.**
παλαιὸς	**παλαί(ό)τερος**	**παλαί(ό)τατος.**
σχολαῖος	**σχολαί(ό)τερος**	**σχολαί(ό)τατος.**
	Προσλαμβάνουσι δὲ **αι** *τά*	
ἴδιος	**ἰδιαίτερος**	**ἰδιαίτατος.**
ἴσος	**ἰσαίτερος**	**ἰσαίτατος** κ.τ.λ.

Σημ. Τὸ *ἄνισος* ὅμως σχηματίζει παραθ. *ἀνισώτερος*, *ἀνισώτατος*.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σχηματίζονται τὰ *ἄσμενος*, *εὔδιος*, *ἥσυχος*, *μέσος*, *ὄρθριος*, *ὄψιος*, *παραπλήσιος*, *πλησίος*, *πρῷος*· π. χ. *μεσαίτερος*, *ὀψιαίτερος*, *πλησιαίτερος*, *μεσαίτατος*, *ὀψιαίτατος*, *πλησιαίτατος*, κ.τ.λ.

Σημ. Τὸ ἄσμενος σχηματίζει παραθετικὰ *ἀσμεναίτερος*, *ἀσμεναίτατος* καὶ *ἀσμενέστερος*, *ἀσμενέστατος*. Τὸ δὲ μύχιος σχηματίζει παραθετικὰ *μυχαίτερος*, *μυχαίτατος*.

Ἄλλα διάφορα παραθετικά.

βραδὺς	**βραδύτερος**	**βραδύτατος.**
πένης	**πενέστερος**	**πενέστατος.**
ἀληθὴς	**ἀληθέστερος**	**ἀληθέστατος.**
μέλας	**μελάντερος**	**μελάντατος.**
σώφρων	**σωφρονέστερος**	**σωφρονέστατος.**
ἐπίχαρις	**ἐπιχαριτώτερος**	**ἐπιχαριτώτατος.**
ἄχαρις	**ἀχαρίστερος**	**ἀχαρίστατος.**
τάλας	**ταλάντερος**	**ταλάντατος.**
μάκαρ	**μακαριώτερος**	**μακαριώτατος.**
ὑβριστὴς	**ὑβριστότερος**	**ὑβριστότατος.**

Σημ. Κατὰ τὸ ἀληθὴς σχηματίζονται πάντα τὰ εἰς ης ἐπίθετα· π.χ. *εὐγενὴς—εὐγενέστερος*, *ἀμελὴς—ἀμελέστερος*, κ.τ.λ. Κατὰ δὲ τὸ σώφρων σχηματίζονται πάντα τὰ εἰς *ων* π. χ. *εὐδαίμων—εὐδαιμονέστερος*, κ.τ.λ. πλὴν τῶν *πίων*=παχὺς καὶ *πέπων*=ὥριμος, **πίων,** *πιότερος*, *πιότατος*, **πέπων,** *πεπαίπερος*, *πεπαίτατος*, καὶ **ἀλαζών,** *ἀλαζονίστερος*, *ἀλαζονίστατος*.

Κατὰ τὸ

λάλος	**λαλίστερος**	**λαλίστατος.**

σχηματίζονται τὰ *ὀψοφάγος* (ὀψοφαγίστερος, κ.τ λ.) *πτωχὸς* (πτωχιστερος), κ.τ.λ.) *λάγνος*, *ἅρπαξ*, *κλέπτης*, *πλεονέκτης*, *μονοφάγος*, *ψευδὴς* (ψευδίστερος, κ.τ.λ.)

Κατὰ τὸ

εὔπνους	**εὐπνοώτερος**	**εὐπνοώτατος.**

σχηματίζονται καὶ τὰ εἰς ους συνηρημένα ἐπίθετα (*εὔχρους*, *εὔρους*, κ.τ.λ.)

Τὸ ἁπλοῦς ὅμως καὶ τὰ εἰς *νοῦς* σύνθετα σχηματίζονται κατ' ἀναλογίαν τῶν παραθετικῶν τοῦ ἀληθής.

ἁπλοῦς	**ἁπλούστερος**	**ἁπλούστατος.**
εὔνους	**εὐνούστερος**	**εὐνούστατος.**

Παραθετικὰ ἐκ προθέσεων.

πρὸ	**πρότερος**	**πρῶτος**
ὑπὲρ	**ὑπέρτερος**	**ὑπέρτατος** καὶ **ὕπατος**
— — —	**ὕστερος**	**ὕστατος**
— — —	— — —	**ἔσχατος**

Σημ. Πολλὰ τέλος ἐπίθετα σχηματίζουσι τὸ παραθετικὸν περιφραστικῶς διὰ τοῦ θετικοῦ καὶ τῶν παραθετικῶν ἐπιρρημάτων *μᾶλλον, μάλιστα*· π. χ. *φίλος*, (συγκριτικὸν) *μᾶλλον φίλος* (ὑπερθετικὸν) *μάλιστα φίλος*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Λεπτότατον μὲν αἷμα καὶ καθαρώτατον ἔχει ἄνθρωπος, παχύτατον δὲ καὶ *μελάντατον* ταῦρος καὶ ὄνος.—Περὶ μεγάλων πραγμάτων σκοπουμένοις *εὐνουστάτη* σύμβουλος ἡ παρρησία.—*Ἁπλούστατός* ἐστιν ὁ τῶν σοφῶν λόγος.—Οἱ Αἰθίοπες *μελάντεροί* εἰσι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.—Ἔργα μὲν νεωτέρων, βουλαὶ δὲ *γεραιτέρων* κράτος ἔχουσιν.—Οὐδὲν πατρῴας χθονὸς *φίλτερον*.—Οἱ Ἕλληνες *λαλίστατοί* εἰσι.—Τὰ δὲ ἱερὰ τῶν θεῶν ἐν τοῖς *ἐπιφανεστάτοις* ἱδρύετο τόποις.—***Πενέστατοι*** οἱ ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν, Ἀριστείδης, Φωκίων, Ἐπαμεινώνδας, καὶ Σωκράτης.—Κριτίας μὲν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων *κλεπτίστατός* τε καὶ βιαιότατος ἐγένετο, Ἀλκιβιάδης δ' αὖ τῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων *ἀκρατέστατος* καὶ *ὑβριστότατος* καὶ βιαιότατος.—Δόξα ἀσθενὴς ἄγκυρα, πλοῦτος δ' ἔτι *ἀσθενεστέρα*.—Βίου πονηροῦ θάνατος *εὐκλεέστερος*.—Ἀριστείδης *πτωχίστατος* ἦν, ἀλλὰ δικαιότατος.—Οἱ δοῦλοι πολλάκις

ψευδίστατοι καὶ κλεπτίστατοί εἰσι.—Κράτιστοι τῶν νόμων εἰσὶν οὐκ ἐξ ὧν εὐπορώτατοι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐπιεικέστατοι γίγνονται οἱ ἄνθρωποι.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΞΘ'.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ.

ἀπόλυτα,	**τακτικά,**	**χρονικά.**
εἷς, μία, ἕν,	*πρῶτος-η-ον*	*προτεραῖος-α-ον*
δύο	*δεύτερος-α-ον*	*δευτεραῖος-α-ον*
τρεῖς, τρία	*τρίτος-η-ον*	*τριταῖος-α ον*
τέσσαρες, τέσσαρα	*τέταρτος-η-ον*	*τεταρταῖος-α-ον*
πέντε	*πέμπτος-η-ον*	*πεμπταῖος-α-ον*
ἕξ	*ἕκτος-η-ον*	*ἑκταῖος-α-ον*
ἑπτὰ	*ἕβδομος-η-ον*	*ἑβδομαῖος α-ον*
ὀκτὼ	*ὄγδοος-η-ον*	*ὀγδοαῖος-α-ον*
ἐννέα	*ἔνατος-η-ον*	*ἐναταῖος-α-ον*
δέκα	*δέκατος-η-ον*	*δεκαταῖος-α-ον*
εἴκοσι (ν)	*εἰκοστὸς-ὴ-ὸν*	*εἰκοσταῖος-α-ον*
ἑκατὸν	*ἑκατοστὸς-ὴ-ὸν*	*ἑκατοσταῖος-α-ον*
χίλιοι-αι-α	*χιλιοστὸς-ὴ-ὸν*	*χιλιοσταῖος-α-ον*
μύριοι-αι-α	*μυριοστὸς-ὴ-ὸν*	*μυριοσταῖος-α-ον*
κ.τ.λ.	*κ.τ.λ.*	*κ.τ.λ.*

Ἄσκησις

Ἀρχ. Ῥώμη ἐκτίσθη ἔτει *τρίτῳ* τῆς *ἕκτης* Ὀλυμπιάδος.—Διεφθείροντο οἱ πλεῖστοι *ἐναταῖοι καὶ ἑβδομαῖοι* ὑπὸ τῆς νόσου τῆς ἐν Ἀθήναις. — ***Ἓν*** μὲν εἶδος τῆς ἀρετῆς ἄπειρα δὲ τῆς κακίας. — Τὸν ἄρχοντα *τριῶν* δεῖ μνήμην ἔχειν· ***πρῶτον*** μὲν ὅτι ἀνθρώπων ἄρχει· ***δεύτερον*** ὅτι κατὰ νόμους ἄρχει· ***τρίτον*** ὅτι οὐκ ἀεὶ ἄρχει. — Οἱ Ἀθηναῖοι

ἐκ Ποτιδαίας τριταῖοι ἀφίκοντο. — Πλάτων εἶπε τὴν παιδείαν *δεύτερον* ἥλιον εἶναι. — *Μία* χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ.

Καθωμ. Ὁ Νοέμβριος εἶνε ὁ *ἐνδέκατος* μὴν τοῦ ἔτους, ὁ Ἰανουάριος ὁ *πρῶτος* καὶ ὁ Μάϊος ὁ *πέμπτος*. — Ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν Ἱέρων ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ *ἐνενήκοντα* δύο ἐτῶν, ἐβασίλευσε δ' *ἑβδομήκοντα δύο* ἔτη. — Ἡ κάμηλος δύναται νὰ ὑπομείνῃ τὴν δίψαν ἐπὶ *τέσσαρας* ἡμέρας, κατόπιν ὅμως πίνει πολὺ ὕδωρ. — Ὁ Σωκράτης ἤκμασε περὶ τὴν *τεσσαρακοστὴν ἕκτην* Ὀλυμπιάδα κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ὁποίας ἦρξεν ἐν Ἀθήναις.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Ο'.

Ἀριθμητικά.

(συνέχεια)

πολλαπλασιαστικά,	**οὐσιαστικά,**	**ἐπιρρήματα.**
Ἁπλοῦς	*μονὰς*	*ἅπαξ*
διπλοῦς	*δυὰς*	*δὶς*
(καὶ διπλάσιος)	*τριὰς*	*τρὶς*
τριπλοῦς	*(καὶ τριττὺς)*	*τετράκις*
(καὶ τριπλάσιος)	*τετρὰς*	*πεντάκις*
τετραπλοῦς	*(καὶ τετρακτὺς)*	*δεκάκις*
(καὶ τετραπλάσιος)	*πεντὰς*	*ἑκατοντάκις*
πενταπλοῦς κ.τ.λ.	*(καὶ πεμπὰς)*	*χιλιάκις*
ἑξαπλοῦς	*ἑβδομὰς*	*μυριάκις*
ἑπταπλοῦς	*ἐννεὰς*	**Διανεμητικά.**
ὀκταπλοῦς	*δεκὰς*	*σύνδυο*
ἐννεαπλοῦς	*εἰκὰς (καὶ εἰκοσὰς)*	*(καὶ ἀνὰ δύο)*
δεκαπλοῦς	*ἑκατοντὰς*	*σύντρεις . . .*
εἰκοσαπλοῦς	*(καὶ ἑκατοστὺς)*	*σύνεπτα*
ἑκατονταπλοῦς	*χιλιὰς*	*σύνοκτω*
χιλιαπλοῦς	*(καὶ χιλιοστὺς)*	*σύνδεκα*
κ.τ.λ.	*κ.τ.λ.*	*κ.τ.λ.*

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ῥᾳδίως οἱ ἀθληταὶ *διπλασίοις* καὶ *τριπλασίοις* ἑαυτῶν μάχονται. — *Τρεῖς τρὶς* πόσοι εἰσὶ πόδες; *ἐννέα.* —Γεγόναμεν *ἅπαξ*· *δὶς* δ' οὐκ ἔστι γενέσθαι.—Ἑρμῇ μάλιστα τῶν ἀριθμῶν ἡ *τετρὰς* ἀνάκειται.— *Ἁπλοῦν* τὸ δίκαιον, ῥᾴδιον τὸ ἀληθές. — *Μυριάσι* ποτὲ ἐν Πλαταιαῖς τριακοσίαις ἐμάχοντο ἐκ Πελοποννήσου *χιλιάδες* τέτταρες. — Τὸ *τετράκις* τέτταρά ἐστιν ἑκκαίδεκα.

Καθωμ. Τρεῖς *χιλιάδες* ἱππέων ἀνεχώρησαν διὰ Χαλκίδα, ἔνθα θὰ διαμείνωσι καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα. — Μία *δεκὰς* ἀποτελεῖται ἐκ δέκα *μονάδων*· δέκα δὲ *δεκάδες* ἀποτελοῦσι μίαν *ἑκατοντάδα*· τέλος μία *χιλιὰς* ἀπαρτίζεται ἐκ δέκα *ἑκατοντάδων.*—Τὰ *ἅπαξ, δίς, τρίς, πεντάκις, ἑξάκις,* εἶνε ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα. — Τέσσαρες *ἑβδομάδες* ἀποτελοῦσιν ἕνα μῆνα. — Ὁ ἀριθμὸς ἑκατὸν εἶνε ***πενταπλάσιος*** τοῦ εἴκοσι, *διπλάσιος* δὲ τοῦ πεντήκοντα.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΑ'.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

(Ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ).

Προσωπικαί. *Ἐγώ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς, σφεῖς,* κ.τ.λ.
(Γενική) *ἐμοῦ, σοῦ, οὗ, ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν,* κ.τ.λ.

Κτητικαί. *Ἐμός-ή-όν, σός-ή-όν,* [*ἑός-ή-όν,*]
ἡμέτερος α-ον, ὑμέτερος-α-ον, σφέτερος-α-ον, κ.τ.λ.

Αὐτοπαθεῖς. *Ἐμαυτοῦ-ῆς, σεαυτοῦ-ῆς,*(*ἑ*) *αὑτοῦ-ῆς-οῦ.*
ἡμῶν αὐτῶν, ὑμῶν αὐτῶν, σφῶν αὐτῶν, ἑαυτῶν καὶ *αὑτῶν,* κ.τ.λ.

Ἐρωτηματικαί. *Τίς* (ἀρσ καὶ θηλ.)*τί* (οὐδ.)*τίνος,*κ.τ.λ.

Ἐρωτηματικαὶ δὲ προσέτι ἀντωνυμίαι εἶνε, αἱ ***πότερος, ποῖος, πόσος, πηλίκος, πόστος, ποσταῖος, ποδαπός.***

Ἀόριστοι. *Τίς*, (ἀρσ. καὶ θηλ.) *τί*, (οὐδ.) *τινὸς* κ.τ.λ.
Ἀόριστοι προσέτι εἶνε αἱ ἀντωνυμίαι, *δεῖνα*, *ἔνιοι*, *ἄμφω*, *ἀμφότεροι*, *πᾶς*, *οὐδείς*, *μηδείς*, *οὐδέτερος*, *μηδέτερος*, *πότερος*, *ἕτερος*, *ἑκάτερος*, *ἕκαστος*, *ἄλλος*, *ποσός*, *ποιός*.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Δημήτριός *τις* εἶπε τῷ Νέρωνι· *σὺ* μὲν ἀπειλεῖς *ἐμοὶ* τὸν θάνατον, *σοὶ* δὲ ἡ φύσις.—Ἡ *σὴ* τέχνη παιδοτρίβα τῆς ὑγιείας καὶ τῆς εὐρωστίας πηγή ἐστιν.—Εὖ ἔχοντος *ἐμοῦ* πολλοὶ φίλοι.— Οὐ *πάντες* τῶν καλῶν ὀρέγονται, ἀλλά *τινες* τῶν κακῶν.—Ἄρχε *σεαυτοῦ* μηδὲν ἧττον ἢ τῶν *ἄλλων*.—Αὐτὸς *ἑαυτοῦ* *ἕκαστος* ἄριστος φύλαξ.—*Μηδενὶ* δίκην δικάσῃς, πρὶν *ἀμφοῖν* μῦθον ἀκούσῃς.

Καθωμ. Ὁ Πυθαγόρας ἐρωτηθεὶς *τί* ἐστι φίλος; ἀπεκρίνατο· *ἄλλος ἐγώ*.—*Ἕκαστος* τῶν ἀνθρώπων φέρει δύο πήρας, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὄπισθεν· γέμει δὲ κακῶν *ἑκατέρα*.—*Τίς* δύναται νὰ γνωρίζῃ τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν; *Οὐδείς*.—*Ποῖον ἄλλο* κτῆμα εἶνε τόσον χρήσιμον ὅσον ὁ ἀγαθὸς φίλος;—*Οὐδεὶς* εἶνε ἀναμάρτητος.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΒ΄.

Ἀντωνυμίαι.

(συνέχεια).

(Ὀνομαστικὴ ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ).

Δεικτικαί.	*Οὗτος—αὕτη—τοῦτο*	*οὗτοι—αὗται—ταῦτα.*
	ὅδε—ἥδε—τόδε	*οἵδε—αἵδε—τάδε.*
	ἐκεῖνος—η—ο	*ἐκεῖνοι—αι—α.*

Δεικτικαὶ προσέτι ἀντωνυμίαι εἶνε αἱ *τοῖος*, *τοιόσδε*, *τοιοῦτος*, *τόσος*, *τοσόσδε*, *τοσοῦτος*, *τηλίκος*, *τηλικόσδε*, *τηλικοῦτος*.

Ἀναφορικαί.	*Ὅς — ἥ — ὅ*	*οἵ—αἵ—ἅ.*
	ὅστις—ἥτις—ὅ τι	*οἵτινες—αἵτινες—ἅτινα*
	ὅσπερ—ἥπερ—ὅπερ	*οἵπερ—αἵπερ—ἅπερ.*

Ἀναφορικαὶ προσέτι ἀντωνυμίαι εἶνε αἱ *οἷος*, *ἡλίκος*, *ὁπότερος*, *ὁποῖος*, *ὅσος*, *ὁπόσος*, *ὁπηλίκος*. *ὁποδαπός*.

Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτική. *Αὐτὸς—αὐτὴ—αὐτό.*

Ἀλληλοπαθής. (Δυϊκός) *Ἀλλήλοιν—ἀλλήλω.* (Πληθυντικός) *ἀλλήλων—ἀλλήλοις—ἀλλήλους*, κ.τ.λ.

Ἄσκησις.

Ἀρχ. Ἡδονὴν φεῦγε, *ἥτις* ὕστερον λύπην τίκτει.—Πολιτεία *τοσαύτην* ἔχει δύναμιν, *ὅσην* ἐν σώματι φρόνησις.—Κορῶναι *ἀλλήλαις* πιστόταταί εἰσιν. —*Ἃ* ποιεῖν αἰσχρόν, *ταῦτα* οὐδὲ λέγειν καλόν ἐστιν.—*Οἷος* ὁ τρόπος, *τοιοῦτος* ὁ λόγος.—Ὁ ἐλέφας ἔχει μυκτῆρα *τοιοῦτον* καὶ *τηλικοῦτον*, ὥστ' ἀντὶ χειρῶν ἔχειν αὐτόν.

Καθωμ. *Τοσοῦτον* ἰσχυροτέρα εἶνε ἡ ὁμόνοια, *ὅσον* εὐκαταγώνιστος ἡ στάσις.—Πράττομεν *ἐκεῖνο* τὸ *ὁποῖον* φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἄριστον.—Ἀγαπᾶτε *ἀλλήλους*, ὡς ὁ πατὴρ ὁ ἐπουράνιος ἠγάπησεν ὑμᾶς.—Ὁ μαθητὴς *οὗτος* εἶνε ἀξιέπαινος, διότι κατώρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ *τόσας* δυσκολίας.—Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία *ὅστις* εἶνε σύνθετος ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ὅς καὶ τῆς ἀορίστου *τίς*.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΓ΄.

(Τὰ ἐν τῷ γυμνάσματι τούτῳ καὶ τοῖς ἑπομένοις περιεχόμενα ἴσως ἐκληφθῶσιν ὑπό τινων ὡς ἀνώτερα τῶν δυνάμεων μαθητοῦ· ἀλλὰ δέον νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψει οἱ ταῦτα φρονοῦντες ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο προωρίσθη καὶ δι' εὐρύτερον κύκλον, ἵνα χρησιμεύσῃ οὕτως εἰπεῖν ὡς λεξικὸν τῶν ὀρθογραφικῶν κανόνων, πρόχειρον δὲ βοήθημα διὰ πάντα. Ἐν τοσούτῳ φρονῶ ὅτι καὶ διὰ τοὺς μικροὺς μαθητὰς τὰ γυμνάσματα ταῦτα θ' ἀποβῶσι χρησιμώτατα).

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἀπαντῶσαι ἐσφαλμένως.

Ἀμνηστία καὶ οὐχὶ ἀμνηστ**εία**, διότι τὸ *ἀμνηστία* παράγεται ἐκ τοῦ *ἄμνηστος* καὶ τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς **ος** λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν **ια**. Οὕτω λέγομεν *ἀχρηστία* (ἄχρηστος), *ἀπιστία* (ἄπιστος), *ἀρρωστία* (ἄρρωστος), *εὐαρμοστία* (εὐάρμοστος), *ἀλογιστία* (ἀλόγιστος), *ἀπληστία* (ἄπληστος).

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δέον νὰ γράφωνται διὰ τοῦ **ι** καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ **ει** (ὡς συνήθως ἀλλὰ κακῶς γράφονται) αἱ ἑπόμεναι λέξεις.

*ἀσωτ**ί**α*	ἐκ τοῦ ἄσωτος	καὶ οὐχὶ	*ἀσωτ**εί**α*
*γειτον**ί**α*	» » γείτων	» »	*γειτον**εί**α*
*ἐχεμυθ**ί**α*	» » ἐχέμυθος	» »	*ἐχεμύθ**ει**α*
*ἡγεμον**ί**α*	» » ἡγεμὼν	» »	*ἡγεμον**εί**α*
*κηδεμον**ί**α*	» » κηδεμὼν	» »	*κηδεμον**εί**α*
*κηδεστ**ί**α*	» » κηδεστὴς	» »	*κηδεστ**εί**α*
*περιεργ**ί**α*	» » περίεργος	» »	*περιεργ**εί**α*
*προεδρ**ί**α*	» » πρόεδρος	» »	*προεδρ**εί**α*
*σιτοπομπ**ί**α*	» » σιτοπομπὸς	» »	*σιτοπομπ**εί**α*
*συνεργ**ί**α*	» » συνεργὸς	» »	*συνέργ**ει**α*
*συνεδρ**ί**α*	» » σύνεδρος	» »	*συνεδρ**εί**α*
*ὑπερηφαν**ί**α*	» » ὑπερήφανος	» »	*ὑπερηφάν**ει**α*

ἐπ' ἴσης *καλλιεργ**ί**α*, *ἀμαθ**ί**α* καὶ οὐχὶ *καλλιέργ**ει**α*, *ἀμάθ**ει**α*.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΔ'.

Πρώτη κλίσις.

*Λέξεις συνήθως ἀπαντῶσαι εἰς **ια** ἀντὶ εἰς **εια**.*

Ἀνωτέρω κατελέξαμεν τὰς λέξεις εἰς **ια**, τὰς ὁποίας συνήθως γράφουσι διὰ τοῦ **εια**· ἤδη ἀπαριθμοῦμεν τὰς λέ-

ξεις τὰς ὁποίας ὀφείλομεν νὰ γράφωμεν διὰ τοῦ **ει** καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ **ι**.

Ἀλαζονεία καὶ οὐχὶ *ἀλαζονία*, διότι παράγεται ἡ λέξις ἀλαζονεία ἐκ τοῦ ἀλαζονεύομαι καὶ τὰ ἀφῃρημένα οὐσιαστικὰ τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰς **εύω** ῥημάτων γράφονται διὰ τοῦ **ει**· π. χ. *ῥήτωρ*, *ῥητορεύω*, *ῥητορεία*, *πραγματεύω*, *πραγματεία*.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δέον νὰ γράφωνται διὰ τοῦ **ει** καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ **ι** καὶ αἱ ἑξῆς λέξεις,

δυναστεία	ἐκ	τοῦ	δυναστεύω	καὶ	οὐχὶ	*δυναστία*
ἀγυρτεία	»	»	ἀγυρτεύω	»	»	*ἀγυρτία*
εἰρωνεία	»	»	εἰρωνεύω	»	»	*εἰρωνία*
ἐποπτεία	»	»	ἐποπτεύω	»	»	*ἐποπτία*
ἐφορεία	»	»	ἐφορεύω	»	»	*ἐφορία*
ἱκετεία	»	»	ἱκετεύω καὶ *ἱκεσία* ἐκ τοῦ ἱκέτης			

προστατεία ἐκ τοῦ προστατεύω καὶ *προστασία* ἐκ τοῦ προστάτης.

Ἐπ' ἴσης διὰ τοῦ ει δέον νὰ γράφωνται αἱ λέξεις *ἀνδρεία* καὶ *Ἀκαδήμεια*, ἡ δὲ λέξις *ὑδρεία* λέγεται ἐπὶ τῆς ὑδρεύσεως καὶ ***ὑδρία*** ἐπὶ τοῦ ὀργάνου.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΕ'.

Πρώτη κλίσις.

(συνέχεια).

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

Ἐνέδρα. Ὁ ὀρθὸς τονισμὸς τῆς λέξεως ταύτης εἶνε ἐνέδρα καὶ οὐχὶ ἔνεδρα, διότι τὸ ἕδρα καὶ ἁπλοῦν καὶ σύνθετον ὂν ἔχει τὴν λήγουσαν μακράν· *ἐνέδρα*, *ἐξέδρα*, *καθέδρα*, *ψευδενέδρα*, κ.τ.λ.

Καθωμιλημένη γλῶσσα. Τοιουτοτρόπως εἶνε ἀνάγκη νὰ λέγωμεν καὶ οὐχὶ *καθομιλουμένη*· ἀντ' αὐτοῦ ὅμως δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ *ὁμιλουμένη*, τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν λέξιν *λαλουμένη*.

Σημ. Διὰ τοῦ ἐνεστῶτος καθομιλουμένη ἐννοοῦμεν τὴν *γινομένην κοινήν*, ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς θέλομεν νὰ ἐκφράσωμεν δηλ. τὴν γλῶσσαν *ἥτις ἔχει γείνη καὶ εἶνε κοινὴ* δηλοῦται διὰ τοῦ παρακειμένου *καθωμιλημένη*.

Λάρισα. Δι' ἑνὸς σ εἶνε ἡ ὀρθὴ γραφὴ καὶ οὐχὶ Λάρισσα.

Τοιουτοτρόπως,	*Ἰλισὸς*	καὶ	οὐχὶ	*Ἰλισσὸς*
	Κρῖσα	»	»	*Κρῖσσα*
	Κηφισὸς	»	»	*Κηφισσὸς*
	Κάσος	»	»	*Κάσσος*
	Ἐρινὺς	»	»	*Ἐριννὺς*
	Ψιμύθιον	»	»	*Ψιμμύθιον*
	Φεραῖος	»	»	*Φερραῖος*
	Βόρειος	»	»	*Βόρρειος*.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟϚ'.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ.

(συνέχεια).

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

Ἀεργὸς (ἀργὸς) εἶνε ὁ ὀρθὸς τονισμὸς τῆς λέξεως, οὐχὶ δὲ *ἄεργος*.

Ὁ **Ἀκροκόρινθος** καὶ οὐχὶ ἡ Ἀκροκόρινθος, ὡς λέγεται ὑπό τινων.

Ἄλυσος. Κακῶς μεταχειρίζονταί τινες τὸ δευτερόκλιτον *ἄλυσος* ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ τριτοκλίτου *ἄλυσις, ἀλύσεως*.

Ἀνορθογράφος. Καθ' ὃν τρόπον τονίζεται τὸ ὀρθο-

γράφος πρέπει νὰ τονίζηται καὶ τὸ *ἀνορθογράφος* οὐχὶ δὲ *ἀνορθόγραφος*. Καθ'ὅμοιον τρόπον λέγομεν *δωροδόκος*, *ἀδωροδόκος*, *κληρονόμος*, *συγκληρονόμος*, κ.τ.λ.

Ἀνυπόφορος. Εἶνε προτιμότερον νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ *ἀφόρητος* ἀντὶ τοῦ *ἀνυπόφορος*.

Αὐρινὸς-ὴ-ὸν καὶ οὐχὶ *αὐριανὸς-ή-όν*· οὕτω λέγομεν χθεσινὸς-ὴ-ὸν (χθὲς-ινός), σημερινὸς (σημερ-ινός), κ.τ.λ.

Βυζαντῖνος οὐχὶ δὲ *Βυζαντινός*, διότι τὰ τοιαῦτα δέον νὰ τονίζωνται ἐν τῇ παραληγούσῃ· οὕτω λέγομεν *Ἀκραγαντῖνος*, *Ταραντῖνος*, *Φλωρεντῖνος*, *Παρισῖνος*, *Ἀλγερῖνος*, κ.τ.λ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΖ΄.

Δευτέρα κλίσις.

(συνέχεια).

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

Ἔλεος. Κατ' ἀρσενικὸν γένος **ὁ** *ἔλεος* ἐξεφέρετο καὶ οὐχὶ **τὸ** ἔλεος.

Σημ. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ κατ' οὐδέτερον γένος (τὸ μέγα ἔλεος).

Ἔμετος. Ὁ ὀρθὸς τονισμὸς τῆς λέξεως ταύτης εἶνε *ἔμετος* καὶ οὐχὶ ἐμετός.

Σημ. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Ἡρωδιανοῦ «τὰ διὰ τοῦ *ιον* τριβράχεα ὑποκοριστικὰ προπαροξύνονται· π. χ. ***κτένιον***, ***πόδιον***, ***θρόνιον***· κατὰ ταῦτα δ' ἐσχηματίσθη καὶ τὸ *ἔμετος*, ὅπερ ἔχει καὶ τὰς τρεῖς συλλαβὰς βραχείας».

Ἐμπόριον. Ὀφείλομεν νὰ λέγωμεν *ἐμπορία*, ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν τὸ ἔργον, διότι ἡ λέξις *ἐμπόριον* σημαίνει τόπον ἐμπορικὸν (*σκάλαν*).

Ἐπίμονος. Ἡ ὀρθὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος τούτου εἶνε

κατὰ τὴν β'. κλίσιν *ἐπίμονος* καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν γ'. *ἐπίμων*. Ἐπ' ἴσης *εὔζωνος* καὶ οὐχὶ *εὔζων*.

πίθηκος » » *πίθηξ*.

Ἔνατος. Δι' ἑνὸς ν πρέπει νὰ γράφηται ἡ λέξις *ἔνατος* καὶ αἱ λοιπαὶ παράγωγοι ἐκ τοῦ ἐννέα, διότι τὸ ἐννέα γράφεται διὰ δύο ν, αἱ δ' ἐξ αὐτοῦ παραγόμεναι λέξεις δι' ἑνός.

Καιρός. Ἡ λέξις *καιρὸς=εὐκαιρία, περίστασις*· κακῶς δὲ λαμβάνεται ἐπὶ χρονικοῦ διαστήματος, ὥστε ὀφείλομεν νὰ λέγωμεν *πόσος χρόνος, πολὺς χρόνος*, κ.τ.λ. οὐχὶ δὲ *πόσος καιρός, πολὺς καιρὸς* κ.τ.λ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΗ'.

Δευτέρα κλίσις.

(συνέχεια).

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

Λαύρειον. Ἡ ὀρθὴ γραφὴ τῆς λέξεως εἶνε διὰ τοῦ **ει** Λαύρ**ει**ον καὶ οὐχὶ Λαύρ**ι**ον· γίνεται δὲ τοῦτο φανερὸν ἐκ τοῦ παραγώγου *Λαυρεώτης*, ὅπερ ἐγένετο ἐκ τοῦ Λαύρειον, ὅπως τὸ *Μαρεώτης* ἐκ τοῦ Μάρεια, τὸ *Ἡρακλεώτης* ἐκ τοῦ *Ἡράκλεια*, τὸ *Ἀλεξανδρεώτης* ἐκ τοῦ *Ἀλεξάνδρεια*, κ.τ.λ.

Σημ. Κακῶς ἐσχηματίσθη τὸ ἐπίθετον *Λαυριακός*, ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *Λαυρεωτικός*.

Λαμπρύλος. Δι' ἑνὸς **λ** εἶνε ἡ ὀρθὴ γραφὴ τῆς λέξεως καὶ οὐχὶ *Λαμπρύλλος*.

Σημ. Τὰ εἰς **λος** λήγοντα κύρια ὀνόματα καὶ ἔχοντα **υ** ἐν τῇ παραληγούσῃ, ἂν μὲν δι' ἑνὸς λ ἐγράφοντο, ἐτονίζοντο ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π. χ. *Αἰσχύλος, Γογγύλος, Δερκύλος, Φειδύλος, Χρεμύλος* κ.τ.λ. Ἂν δ' ἐγράφοντο διὰ δύο λ ἐτονίζοντο ἐπὶ τῆς προ-

παραληγούσης· π. χ. *Ἄντυλλος, Ἀρίστυλλος, Κάθυλλος, Ξένυλλος, Μένυλλος* κ.τ.λ.

Λέμβος. Πάντοτε κατ' ἀρσενικὸν γένος ὁ *λέμβος* ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν οὐχὶ ἡ λέμβος.

Λιβάδιον. Διὰ τοῦ **ι** πρέπει νὰ γράφηται ἡ λέξις λιβάδιον (ἐκ τοῦ λιβάς).

Λογύδριον. Ἡ ὀρθὴ γραφὴ τῆς λέξεως εἶνε *λογύδριον* καὶ οὐχὶ *λογίδριον*, διότι ὑποκοριστικὴ κατάληξις *ίδριον* δὲν ὑπάρχει· οὕτω λέγομεν *νησύδριον*.

Ἀντὶ τοῦ λογύδριον δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ *λογίδριον* καὶ *λογάριον*.

Λυκαβηττός. Διὰ δύο τ εἶνε ἡ ὀρθὴ γραφὴ τῆς λέξεως καὶ οὐχὶ δι' ἑνός. Ἐπ' ἴσης *Ὑμηττὸς* καὶ οὐχὶ Ὑμητός.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΟΘ'.

Δευτέρα κλίσις.

(συνέχεια).

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

Νοῦς. Ἡ ὀρθὴ κλίσις τοῦ ὀνόματος εἶνε κατὰ τὴν β'. κλίσιν.

ὁ *νοῦς* (ὁ νόος-νοῦς),	οἱ *νοῖ* (οἱ νόοι-νοῖ)
τοῦ *νοῦ* (τοῦ νόου-νοῦ),	τῶν *νῶν* (τῶν νόων-νῶν)
τῷ *νῷ*	τοῖς *νοῖς*
τὸν *νοῦν*. (κ.τ.λ.)	τοὺς *νοῦς* (κ.τ.λ.)

οὐχὶ δὲ ὁ *νοῦς*, τοῦ *νοός*, τῷ *νοΐ*, τὸν *νόα* κατὰ τὸ βοῦς, τοῦ βοὸς κ.τ.λ. Ὁμοίως δέον νὰ κλίνηται καὶ τὸ πλοῦς (πλόος). Οἱ *πλοῖ* λοιπὸν τοὺς *πλοῦς* καὶ οὐχὶ οἱ *πλόες*, τοὺς *πλόας*.

Ἑπομένως ἡ φράσις, *ἄνθρωπος κοινοῦ νοὸς* εἶνε ἐσφαλμένη ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ, *ἄνθρωπος κοινοῦ νοῦ.*

Παράγραφος. **Ἡ** παράγραφος καὶ οὐχὶ **ὁ** *παράγραφος*, διότι εἶνε ἐπίθετον κατ' ἔλλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ *γραμμή.*

Παρνασός. Δι' ἑνὸς **σ** εἶνε ἡ ὀρθὴ γραφὴ τῆς λέξεως, οὐχὶ δὲ *Παρνασσός.*

Πλάτανος. Ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐλέγετο **ἡ** *πλάτανος* οὐχὶ **ὁ** *πλάτανος*

Ἐπ' ἴσης **ἡ** *κέδρος* οὐχὶ **ὁ** *κέδρος*
» **ἡ** *σχῖνος* » **ὁ** *σχῖνος*
» **ἡ** *ψῆφος* » **ὁ** *ψῆφος*

τοὐναντίον,

ὁ *κέραμος* οὐχὶ δὲ **ἡ** *κέραμος.*

ΓΥΜΝΑΣΜΑ Π'.

Δευτέρα Κλίσις.

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

(συνέχεια).

Ῥαδιουργός, χειρουργὸς οὐχὶ δὲ *ῥαδιοῦργος, χειροῦργος*, διότι τὰ εἰς *ουργος* ὀξύνονται πλὴν τοῦ *κακοῦργος* καὶ *πανοῦργος*· οὕτω λέγομεν, *δημιουργός, λειτουργός, λεπτουργός, θερμουργός*, κ.τ.λ.

Συνεταῖρος καὶ οὐχὶ *συνέταιρος*· οὕτω λέγομεν, *μεσέταιρος, πεξέταιρος, φιλέταιρος.*

Στῦλοι Ὀλυμπίου Διὸς καὶ οὐχὶ *στῆλαι*. Ἀντὶ τοῦ στῦλοι δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα τὴν λέξιν *κίονες.*

Σημ. Ἡ λέξις *στήλη* κυριολεκτεῖται ἐπὶ λίθων χρησιμευόντων

πρὸς ἀναγραφὴν νόμων, ψηφισμάτων, κ.τ.λ. ἐπὶ λίθων ἐπιτυμβίων καὶ καθεξῆς· ἐπὶ σειρᾶς δὲ κιόνων, π. χ. ναοῦ τινος τίθεται ἡ λέξις *στῦλοι* ἢ *κίονες*.

Τηλεγράφος καὶ οὐχὶ *τηλέγραφος*· οὕτω λέγομεν, *ταχυγράφος*, *ὀξυγράφος*, *βιβλιογράφος*, *καλλιγράφος*. Τὸ δὲ τηλέγραφος ἔχει παθητικὴν σημασίαν (καθὼς τὸ *τηλέσκοπος*=μακρόθεν ὁρατός, ἐν ᾧ *τηλεσκόπος*=ὁ μακρὰν βλέπων) καὶ σημαίνει τὸν *τῆλε*=μακρόθεν γραφόμενον, οὐχὶ δὲ τὸν τῆλε=μακρὰν γράφοντα, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τοῦ *τηλέγραφος*.

Φιλόλογος καὶ οὐχὶ *φιλολόγος*· σημαίνει δὲ *φιλόλογος*, ὁ φιλῶν τοὺς λόγους καὶ ἔχει ἐναντίον τὸ *μισόλογος*. Τὸ δὲ *φιλολόγος* ἂν ὑπῆρχε, θὰ εἶχε τὴν ἔννοιαν τοῦ *«φίλους συλλέγοντος»* κατὰ τὸ *ξενολόγος* ἢ τὴν ἔννοιαν τοῦ *«περὶ φίλων λέγοντος»* κατὰ τὸ *θεολόγος*.

Σημ. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Ἡρωδιανοῦ ***«ὅσα ἔχουσιν ἐν ἀρχῇ τὸ φιλῶ προπαροξύνονται»*** π. χ. ***φιλόπονος***, ***φιλόλογος***, ***φιλόσοφος***, κ.τ.λ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΠΑ΄.

Τρίτη κλίσις.

Λέξεις τριτόκλιτοι ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

(συνέχεια).

Αὖλαξ. Πάντοτε κατὰ θηλυκὸν γένος ἐξεφέρετο **ἡ** *αὖλαξ* οὐχὶ δὲ **ὁ** *αὖλαξ*.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκφέρονται

ἡ *ἕλιξ*	καὶ οὐχὶ	**ὁ** *ἕλιξ*
ἡ *λαῖλαψ*	» »	**ὁ** *λαῖλαψ*
ἡ *λαγὼν*	» »	**ὁ** *λαγών*.

Γονυκλινὴς—γονυκλινῶς καὶ οὐχὶ *γονυκλιτὴς—γονυκλιτῶς*. Ἀνάλογα πρὸς ταῦτα εἶνε τὸ *ἑτεροκλινής, ὁμοκλινής, πολυκλινής, ταὐτοκλινής, ἀκλινής, ἐπικλινής, ὑποκλινής*, κ.τ.λ.

Τὸ ῥῆμα ἐν τούτοις δύναται νὰ σχηματισθῇ *γονυκλινῶ* καὶ *γονυκλιτῶ*.

Διῶρυξ—*διώρυχος* καὶ οὐχὶ *διώρυγος*.

Ἐλλιπὴς καὶ **ἀνελλιπής**. Διὰ τοῦ **ι** δέον νὰ γράφωνται ταῦτα καὶ οὐχὶ *ἐλλ**ει**πὴς* καὶ *ἀνελλ**ει**πὴς* διὰ τοῦ **ει**. Οὕτω λέγεται ***λι**ποτάκτης*, ***λι**ποταξία*, ***λι**ποτακτῶ*, κ.τ.λ. διότι τὸ λείπω καὶ προτασσόμενον καὶ ἐπιτασσόμενον κατὰ συστολὴν ἐξεφέρετο, ἐλαμβάνετο δηλαδὴ πρὸς σχηματισμὸν αὐτοῦ ἡ βραχεῖα ῥίζα (λιπ).

Σημ. Οὕτω λέγεται *λιποψυχῶ, λιποναύτης, σαρκολιπης, νιφοστιβής, ἡλιοστιβὴς* (ἐκ τοῦ ῥήματος *στείβω*) *ἀνηλιφὴς* (ἐκ τοῦ ῥήματος *ἀλείφω*) κ.τ.λ.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΠΒ'.

Τρίτη κλίσις.

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

Ἐνεστὼς (τό), **καθεστὼς** (τό), **ἑστὼς** (τό), οὐχὶ δὲ τὸ *ἐνεστός*, τὸ *καθεστός*, τὸ *ἑστός*, διότι αἱ εἰς *ως* μετοχαὶ σχηματίζουσι τὸ οὐδέτερον διὰ τοῦ **ω**· π. χ. τὸ ἑστώς, τὸ *γεγώς*, τὸ *βεβώς*, κ.τ.λ.

Εὔγνωμον (τὸ) **ἄγνωμον** (τὸ) **φιλοθεάμον**, (τὸ) **μεγαλοπρᾶγμον** (τό). Κακῶς τονίζονται τὰ οὐδέτερα ταῦτα, ἐν ᾧ ἡ ὀρθὴ ἐκφορὰ αὐτῶν εἶνε *εὔγνωμον, ἄγνωμον, φιλοθέαμον, μεγαλόπραγμον*.

Θύλαξ—θύλακος. Ὁ ὀρθὸς σχηματισμὸς τοῦ ὀνόμα-

τος τούτου εἶνε ὁ *θύλακος*, τοῦ *θυλάκου* κατὰ τὴν β'. κλίσιν, οὐχὶ δὲ ὁ *θύλαξ* τοῦ *θύλακος* κατὰ τὴν γ'.

Κάλεσις, καλεστής, καλεστός. Ἐσφαλμένα εἶνε ταῦτα ἀντὶ τῶν ὀρθῶν *κλῆσις, κλητής, κλητός*.

Κῶδιξ—*κώδικος*. Διὰ τοῦ **ι** εἶνε ἡ ὀρθὴ γραφὴ τῆς λέξεως ταύτης. Ἐπ' ἴσης διὰ τοῦ **ι** ὀφείλομεν νὰ γράφωμεν τὸ **πρίγκιψ**—*πρίγκιπος*. Οὕτω γράφονται καὶ τὰ παράγωγα *πριγκίπειος, πριγκιπᾶτον, πριγκίπια, κωδίκελλος, κωδικίλλιον, κωδικέλλιον*.

Ὁμοιοκατάληξις, βραχυκατάληξις, μικρογράφησις. Ἐσφαλμένα εἶνε ταῦτα, ἐν ᾧ ὁ ὀρθὸς σχηματισμὸς εἶνε *ὁμοιοκαταληξία, βραχυκαταληξία, μικρογραφία*.

Πολιτογράφησις ἀπ' ἐναντίας εἶνε τὸ ὀρθὸν καὶ οὐχὶ *πολιτογραφία*.

Ὀφέλη καὶ **ὠφέλη**. Συνήθως γίνεται χρῆσις τῶν λέξεων τούτων πρὸς σχηματισμὸν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ *ὄφελος*. Ἀλλ' ἡ λέξις *ὄφελος* μόνον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἑνικοῦ εὑρίσκεται. Ὥστε ὀφείλομεν νὰ λέγωμεν *αἱ* **ὠφέλειαι** ἢ *τὰ* **ὠφελήματα** οὐχὶ δὲ τὰ *ὀφέλη* ἢ τὰ *ὠφέλη*.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ ΠΓ'.

Τρίτη κλίσις.

Λέξεις ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ἐσφαλμένως ἀπαντῶσαι.

Πλούτη (τά). Κακῶς φέρεται ἡ λέξις *τὰ πλούτη* ὡς πληθυντικὸς τοῦ πλοῦτος, ἐν ᾧ ὁ πληθυντικὸς τούτου σχηματίζεται κανονικῶς, *οἱ πλοῦτοι, τοὺς πλούτους*, κ.τ.λ.

Στάχυς. Κακῶς κλίνεται ὑπό τινων,

ὁ *στάχυς*	ἀντὶ τῶν ὀρθῶν	ὁ *στάχυς*
τοῦ *στάχεως*	» » »	τοῦ *στάχυος*
κ.τ.λ.		κ.τ.λ.
τῶν *στάχεων*	» » »	τῶν *σταχύων*
τοὺς *στάχεις*	» » »	τοὺς *στάχυς*
κ.τ.λ.		κ.τ.λ.

ὀφείλομεν δηλαδὴ νὰ κλίνωμεν αὐτὸ κανονικῶς κατὰ τὸ *βότρυς-βότρυος*, κ.τ.λ

Σχεδιόγραμμα. Ἐσφαλμένος εἶνε ὁ τοιοῦτος σχηματισμὸς τοῦ ὀνόματος τούτου ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *σχεδιογράφημα*. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λέγεται *ζωγράφημα, λογογράφημα, σκιαγράφημα, στηλογράφημα, σκιαγράφημα*, κ.τ.λ.

Καὶ τὰ **μονόγραμμα** καὶ **χειρόγραμμα** εἶνε ἐπ' ἴσης ἐσφαλμένα ἀντὶ τῶν ὀρθῶν *μονογράφημα* καὶ *χειρογράφημα*.

Φιλόπολις — *φιλοπόλιδος*, ἀλλ' **ἀκρόπολις**—*ἀκροπόλεως*, διότι τὰ ἐκ τοῦ πόλις σύνθετα εἰ μὲν εἶνε ἐπίθετα ἢ κύρια ὀνόματα, κλίνονται διὰ τοῦ **δ,** εἰ δὲ προσηγορικά, σχηματίζονται ἄνευ αὐτοῦ.

Φρενήρης. Γίνεται συνήθως χρῆσις τῆς λέξεως ταύτης ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ *τρελλός, παλαβός*, ἐν ᾧ παραδόξως ἡ λέξις ἔχει τὴν ἀντίθετον ἔννοιαν, διότι σημαίνει τὸν *τὰς φρένας ἀραρότα* ἢ τὸν *ἔχοντα ἡρμοσμένας φρένας* ἐν ἄλλοις λόγοις τὸν σώφρονα. Ἀντὶ τοῦ φρενήρης ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ τρελλὸς δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ *ἐμμανής, παράφρων, φρενοβλαβής*.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν σελίδι 50 ἕνεκεν τυπογραφικῆς ἀβλεψίας παρεισέφρησαν τὰ ἑξῆς σφάλματα :

Ἐν στίχῳ	14	ἀντὶ	το	γραπτέον	τὸν
» »	15	»	κατάσληξις	»	κατάληξις
» »	16	»	είν	»	εἰς

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΕΛΟΣ